

Kiszombori Karátson Emília Óvoda

„Szívvel-lélekkel” ÉRTÉKALAPÚ PEDAGÓGIAI PROGRAM 2025.

2026. évi módosítással egységes szerkezetben

Készítette: Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna igazgató
a nevelőtestület szakmai közreműködésével.

Hatályos: 2025. 09. 01-től

A 2026. évi módosítás a szükséges fenntartói egyetértést követően lép hatályba.

Tartalom

BEVEZETÉS	6
1.1. A pedagógiai programunk módosításának indoklása.....	7
1.2. A dokumentum jogszabályi háttere	8
1.3 Az óvodánk jellemző adatai	9
1.4. Intézményi bemutatkozás – „Szívvel-lélekkel” – értékalapú óvodai nevelés.....	9
1.5. A pedagógiai programunk küldetése	11
1.6. A nevelőtestület szakmai hitvallása	11
GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK	12
Gyermekekép - a gyermek fejlődő személyiség	12
2.2. Óvodakép-az óvoda, mint befogadó, fejlesztő közösség.....	13
A nevelés céljai és alapelvei	14
3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPVETŐ FELADATAI	17
3.1 Az egészséges életmód alakítása.....	17
3.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	22
4. PEDAGÓGIAI INNOVÁCIÓINK	24
4.1. „Kincset érő nagyik” – jó gyakorlat.....	24
4.2. „Bizalommal fordulok hozzád” – jó gyakorlat	25
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	27
5.1. Személyi feltételek	27
5.2. Tárgyi feltételek	31
6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	32
6.1. Napirend.....	32
A nyári időszak napirendje	34
6.2. Heti rend.....	35
7. DIGITÁLIS DOKUMENTÁCIÓ ÉS A TERVEZÉS PEDAGÓGIAI GYAKORLATA AZ oviKRÉTA TÜKRÉBEN	37
7.1. Elektronikus óvodai adminisztráció az oviKRÉTA rendszerben.....	37
7.2. A tervezés gyakorlata az óvodai nevelésben	37
7.3. A tervezőmunka pedagógiai elvei	38
7.4. Az iskolai életre felkészítő pedagógiai tevékenységek	38
7.5. A gyermekek fejlődésének dokumentálása és az oviKRÉTA használatának intézményi elvei	39
8. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE	40
8.1. A fejlődés megismerésének módszerei	40

8.2. A fejlődés nyomon követésének területei.....	40
8.3. Az értékelés felhasználása	41
9. A PEDAGÓGUSOK TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZERE.....	41
9.1. A továbbképzési rendszer célja	41
10. KAPCSOLATTARTÁS ÉS PARTNERSÉG AZ ÓVODAI NEVELÉS SORÁN	42
10.1. A család és az óvoda kapcsolata.....	42
10.2. Kapcsolatunk a fenntartóval	43
10.3. Kapcsolattartás a bölcsődével.....	44
10.4. Kapcsolatunk az általános iskolával.....	44
10.5. Kapcsolattartás a művészeti iskolával.....	44
10.6. Kapcsolattartás kulturális intézményekkel	44
10.7. Az óvoda szerepe a helyi társadalomban	45
10.8. Civil és nemzetiségi kapcsolatok	45
10.9. Szakmai kapcsolataink bővítése	45
11. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	45
11.1. A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás és a munka helye programunkban ...	45
11.2. A játék formái	46
11.3. Az óvodapedagógus szerepe a játék során	47
11.4. Nevelőmunkánk eredményességének játékbeli mutatói.....	47
12. „ÖRÖMTELI TANULÁS” – A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ JÁTÉKOS TANULÁS VEGYES ÉLETKORÚ CSOPORTBAN	48
12.1. Tevékenykedtetés a vegyes életkorú gyermekcsoportban	49
12.2. A tevékenységek tervezése a differenciálás jegyében.....	49
12.3. Testvérek a vegyes életkorú csoportban	50
12.4. Adaptív csoportszervezés és innovatív pedagógiai szemlélet.....	51
12.5. A tanulás lehetséges formái az óvodában	52
13. A KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGI FORMÁK ÉS SZÍNTEREIK BEMUTATÁSA	53
13.1. Verselés – mesélés	53
13.2. Ének, zene, népi játék, tánc.....	55
13.3. Rajzolás, festés, mintázás és kézi munka	59
13.4. Mindennapos mozgás	60
13.5. A külső világ tevékeny megismerése	62
13.6. Munka jellegű tevékenységek.....	64
14. AZ ISKOLAI ÉLET MEGKEZDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES FEJLETTSÉG ÉS AZ ISKOLAKEZDÉS TÁMOGATÁSA	65
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	65

15. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI – HÉTKÖZNAPOKAT SZÍNESÍTŐ ÜNNEPEK ÉS JELES NAPOK	67
Célunk:	67
Feladataink:	67
Az óvodapedagógus feladatai:	68
16. INTÉZMÉNYI ÜNNEPEINK ÉS JELES NAPJAINK	68
Népi szokásokon alapuló ünnepeink	68
Gyermekei életeseemények ünneplése	68
Nemzeti ünnepek, emléknapiok és kulturális jeles napok.....	68
Kiemelt jeles napok	69
16.1. A családokkal való együttműködés az ünnepeken keresztül	69
17. INKLUZÍV PEDAGÓGIA AZ ÓVODÁBAN – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA.....	69
Alapelveink	69
Célunk	70
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatása	70
Az inkluzív nevelés feltételei.....	71
A fejlődés értékelése.....	71
18. GYERMEKVÉDELEM, EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS TÁMOGATÁS AZ ÓVODÁBAN	73
18.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	73
18.2. Az igazgató gyermekvédelmi feladatai	73
18.3. Az óvodapedagógus gyermekvédelmi feladatai.....	74
18.4. A nevelésbe vett és fokozott támogatást igénylő gyermekek segítése	74
18.5. Kapcsolat az egészségügyi és szociális ellátórendszerrel.....	75
18.6. Kapcsolat a gyermekek fejlődését támogató szakemberekkel.....	75
19. A HÁROM ÉV ALATTI GYERMEKEK GONDOZÁSA ÉS NEVELÉSE	77
Alapelveink	77
19.1. A befogadás folyamata	77
19.2. A nevelés és gondozás tartalma	78
20. KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG, INTERKULTURÁLIS NEVELÉS ÉS A NEMZETISÉGI ÉRTÉKEK TISZTELETE	79
20.1. Céljaink	79
20.2. Feladataink	79
20.3. A megvalósítás formái.....	80
20.4. Együttműködés a családokkal	80
21. AZ ÓVODAI NEVELÉST GAZDAGÍTÓ KIEGÉSZÍTŐ LEHETŐSÉGEK.....	81

21.1. Kiegészítő lehetőségeink.....	81
21.2. A kiegészítő lehetőségek szervezésének alapelvei	82
ZÁRÓ GONDOLAT	83
Szívvel-lélekkel – ilyen a mi óvodánk.....	83
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	85
Érvényességi rendelkezések.....	85
A Pedagógiai Program nyilvánossága	85

BEVEZETÉS

*„Az óvodáinknak nem bajnokképző tanfolyamoknak kellene lenniük,
nem hiszem, hogy egy közoktatási intézménynek versenyistálló kellene legyen,
ahol egyetlen dolog számít az individuális eredmények,
a sikerek, hanem az életre felkészítő az életnek szerves részét alkotó terek,
ahol egy reális világba kilépésre készítjük fel a gyermekeinket.
(Böjte Csaba)*

Kedves Szülő! Tisztelt Partnerünk! Kedves Érdeklődő!

Ön jelenleg intézményünk egyik legfontosabb dokumentumát, az **óvodánk helyi pedagógiai programját** tartja a kezében. Ez nem pusztán egy hivatalos irat, hanem egy **szakmai hitvallás**, amely meghatározza, hogyan gondolkodunk a gyermekekről, a nevelésről, az együttműködésről, a jövőről.

A program gerincét az **Óvodai nevelés országos alapprogramja** képezi, azonban annak szellemiségét mi a saját közösségünk értékeivel, hagyományaival és célkitűzéseivel ötvöztük. Minden sorában tükröződik, amit mi „Szívvel-lélekkel – értékalapú óvodai nevelésnek” nevezünk.

Ez a pedagógiai program azt is bemutatja, milyen elvekre, gyakorlatokra és eszközökre épül óvodánk nevelőmunkája. Mi abban hiszünk, hogy a gyermek **nem alkalmazkodni tanul, hanem kibontakozni szeretne** – és nekünk ebben kell őt szakszerűen, szeretettel támogatni.

A mi óvodánk olyan hely, ahol:

- a gyermekeket **derűs, biztonságos, elfogadó légkör** veszi körül;
- a fejlődésüket **sokféle élményszerű tevékenység támogatja** – játék, mozgás, felfedezés, alkotás;
- az egyéni sajátosságokat **tiszteletben tartjuk**, és a nevelés **differenciált, inkluzív módon történik**;
- a tanulás nem kényszer, hanem **természetes és örömteli folyamat**;
- a személyiségfejlesztés során a **XXI. századi kompetenciák** is helyet kapnak, amelyek segítik a gyermeket eligazodni a világban.

Pedagógiai munkánk minden pillanatát áthatja az a meggyőződés, hogy **csak szívvel-lélekkel lehet valódi nevelőmunkát végezni**. Nemcsak a gyermekek iránt vagyunk elkötelezettek, hanem az ő családjaik, a közösség, és a jövő iránt is. Hiszünk abban, hogy a

nevelés csak akkor lehet eredményes, ha a gyermek és a család bizalommal fordul hozzánk, és mi szakmai tudásunkkal, empátiánkkal, odafigyelésünkkel, következetességünkkel válaszolunk erre a bizalomra.

Szeretettel ajánljuk figyelmükbe pedagógiai programunkat – nemcsak tájékoztatásként, hanem meghívásként is: **csatlakozzanak hozzánk gondolatban, céljainkban és mindennapi törekvéseinkben.**

Amennyiben szívesen ismerkednének meg óvodánkkal személyesen is, örömmel fogadjuk Önöket egy látogatásra – hogy közvetlenül is megtapasztalhassák, mit jelent nálunk az, hogy: **„Szívvel-lélekkel – értékalapú óvodai nevelés.”**

1.1. A pedagógiai programunk módosításának indoklása

A Pedagógiai Program 2025. évi átfogó módosítását a **77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet**, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának megújítása tette szükségessé. A változások közül kiemelkedett az **iskola-előkészítés megerősítésének igénye**, amely az óvoda–iskola átmenet még tudatosabb, szervezettebb támogatását célozza. Ez intézményünkben korábban is kiemelt feladat volt, a megújult jogszabályi környezet pedig további szakmai megerősítést adott ennek a munkának.

A módosítás célja az volt, hogy óvodánk működése a társadalmi elvárásokhoz, a gyermekek és családjaik igényeihez igazodva, korszerű és értékalapú keretben folytatódjon. Nevelési céljainkat a gyermekek egyéni fejlődésének támogatása, tanulási motivációjuk erősítése, nemzeti értékeink közvetítése, valamint az iskolai életre történő felkészülés segítése mentén gondoltuk újra. Programunk vezérelve: **„Szívvel-lélekkel – értékalapú óvodai nevelés”**, amely tükrözi elköteleződésünket, szakmaiságunkat és gyermekközpontú szemléletünket. A program kialakítása során építettünk a nevelőtestület tapasztalataira, a szülői visszajelzésekre, helyi értékeinkre és mindenekelőtt a gyermekek egyéni szükségleteire.

A Pedagógiai Program **2026. évi felülvizsgálatát az intézmény működési feltételeiben bekövetkezett változások indokolják**. A 2026/2027. nevelési évtől óvodánk a fenntartó döntése alapján **hat óvodai csoporttal működik**. A csoportszám bővülésével összefüggésben változtak az intézmény személyi és szervezeti feltételei, ezért szükségessé vált a Pedagógiai Program érintett részeinek aktualizálása.

A 2026. évi felülvizsgálat **nem változtatja meg Pedagógiai Programunk alapvető értékeit, céljait és nevelési elveit**. A módosítás célja, hogy a dokumentum a tényleges intézményi működéssel összhangban, naprakész formában szolgálja mindennapi nevelőmunkánkat.

A Pedagógiai Programot a **nevelőtestület fogadja el, és az igazgató hagyja jóvá**. A fenntartó egyetértése a Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez szükséges, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul [Nkt. 26. § (1)].

Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna
igazgató

1.2. A dokumentum jogszabályi háttere

Pedagógiai Programunk elkészítése, felülvizsgálata és módosítása során az alábbi hatályos jogszabályokat és szakmai szabályozókat vettük figyelembe:

1. **2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről** – a köznevelési intézmények működésének, feladatainak és a pedagógiai program szabályozásának alapvető törvényi kerete.
2. **2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról** – a pedagógusok foglalkoztatásának, jogainak, kötelezettségeinek és szakmai életpályájának szabályozása.
3. **401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról** – a pedagógusok foglalkoztatására, előmenetelére és a köznevelési foglalkoztatotti jogviszony egyes kérdéseire vonatkozó végrehajtási szabályok.
4. **363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról** – az óvodai nevelés országos szakmai alapelveinek, céljainak és feladatainak meghatározása.
5. **77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról** – az Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítása, különös tekintettel az óvoda–iskola átmenet és az iskolai életre történő felkészítés megerősítésére.
6. **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról** – az óvodai működés, a pedagógiai program és a nevelési-oktatási intézmények működésének részletes szabályai.
7. **229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról** – a köznevelési törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtási szabályai.
8. **32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról** – a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadó, egyéni szükségleteikhez igazodó óvodai nevelésének szakmai kerete.
9. **15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről** – a pedagógiai szakszolgálatok feladataira és az intézményekkel történő együttműködésre vonatkozó szabályozás.
10. **48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről** – a pedagógiai-szakmai szolgáltatások igénybevételének és működésének keretei.
11. **419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről** – a pedagógusok továbbképzésének tervezésére, megszervezésére és teljesítésére vonatkozó szabályok.
12. **1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról** – a gyermekek jogainak, védelmének, veszélyeztetettségük megelőzésének és a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésének alapvető szabályai.
13. **37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról** – az óvodai közétkeztetés, valamint az egészségi állapot miatt szükséges diétás étkeztetés szabályozása.

A Pedagógiai Program tartalma összhangban áll az **Óvodai nevelés országos alapprogramjával**, valamint annak hatályos módosításaival, továbbá a köznevelési intézmények működésére, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésére, a pedagógiai szakszolgálati és szakmai szolgáltatásokra, valamint a pedagógusok foglalkoztatására és továbbképzésére vonatkozó jogszabályokkal.

A program alkalmazása során minden esetben a **mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések** az irányadók.

1.3 Az óvodánk jellemző adatai

Intézmény adatai:

OM azonosító: 029538

Intézmény neve: Kiszombori Karátson Emília Óvoda

Székhely címe: 6775 Kiszombor, József Attila utca 19.

Telefonszáma: 62/297063

E-mail címe: kzovoda@gmail.com

Fenntartó: Kiszombor Nagyközség Önkormányzata

Fenntartó címe: 6775 Kiszombor, Nagyszentmiklósi utca 8.

Fenntartó típusa: községi önkormányzat

Telefonszáma: 62/525-090

Az intézmény működő feladatellátási helye:

001 - Kiszombori Karátson Emília Óvoda (6775 Kiszombor, József Attila utca 19.)

Ellátott feladatok: óvodai nevelés

1.4. Intézményi bemutatkozás – „Szívvel-lélekkel” – értékalapú óvodai nevelés

Településünk Kiszombor, Makó és Szeged között, a Maros folyó közelében helyezkedik el. Nagyközségünk alföldi jellege, természeti környezete számtalan lehetőséget kínál arra, hogy a gyermekek közvetlen tapasztalatokat szerezzenek az őket körülvevő világról. A Maros, a Vályogos-tó, a töltés, az öreg tölgyfa, a kerékpárút, a közeli játszótér és óvodánk két tágas udvara mind olyan helyszínek, amelyek természetes módon kapcsolódnak óvodai életünkhöz. Kirándulásaink, sétáink, kerékpáros programjaink és a szabadban szerzett élmények fontos részei a természetközeli, tapasztalásra épülő nevelésünknek.

Kiszombor egyetlen óvodájaként nagy múltra tekintünk vissza. Intézményünk 1883-ban kezdte meg működését „Emília Kisdedóvó” néven, alapítója és az államosításig fenntartója Zombori Rónay Jánosné Karátson Emília volt. Hagyományaink ápolásának és alapítónk iránti tiszteletünk kifejezéséként óvodánk 1997-ben vette fel Karátson Emília nevét.

A 2026/2027. nevelési évtől intézményünk hat óvodai csoporttal működik. A hatodik csoport megnyitása fontos mérföldkő óvodánk életében: lehetőséget teremtett a csoportlétszámok kiegyensúlyozására, és arra, hogy a gyermekek egyéni szükségleteire, eltérő fejlődési ütemére még nagyobb figyelem jusson. A csoportok szervezésében és mindennapi pedagógiai munkánkban továbbra is a gyermekek biztonsága, érzelmi jólléte, egyéni fejlődése és közösséghez tartozása az elsődleges szempont.

Óvodánk tárgyi feltételei megfelelő alapot biztosítanak pedagógiai céljaink megvalósításához. Csoportszobáink, fejlesztő- és közösségi tereink, valamint udvaraink a játék, a mozgás, az alkotás, a tapasztalatszerzés és a közösségi élmények sokféle lehetőségét kínálják. Eszközeinket és felszerelésünket folyamatosan fejlesztjük és korszerűsítjük, amelyhez a fenntartói támogatás mellett óvodánk „Mosolygó Gyermekarcok” Alapítványa és pályázati lehetőségeink is hozzájárulnak.

Arra törekszünk, hogy óvodánk minden gyermek számára **biztonságos, befogadó és szeretetteljes közeg** legyen. A gyermekeket nem egységes elvárásokhoz kívánjuk igazítani, hanem saját fejlődési útjukat, képességeiket és szükségleteiket figyelembe véve támogatjuk őket. Pedagógiai munkánkban ezért meghatározó az egyéni bánásmód, a differenciálás, a játékba és élményekbe ágyazott tapasztalatszerzés, a mozgás, valamint a kommunikációs és szociális képességek fejlesztése.

Gyermekeink különböző családi és szociokulturális háttérrel, eltérő képességekkel, tapasztalatokkal és fejlődési szükségletekkel érkeznek hozzánk. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján egyre hangsúlyosabbá vált a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatása, ezért különös jelentőséget tulajdonítunk a korai felismerésnek, a tudatos pedagógiai megfigyelésnek, az egyéni fejlesztésnek, valamint a családokkal és a segítő szakemberekkel történő együttműködésnek. A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, hátrányos helyzetű, illetve kiemelkedő képességű gyermekek számára egyaránt olyan óvodai környezet kialakítására törekszünk, amelyben saját lehetőségeikhez mértén fejlődhetnek és bontakozhatnak ki. Ez összhangban van a hatályos Alapprogram gyermekközpontú, befogadó szemléletével is.

Nevelőtestületünk szakmai tapasztalata, folyamatos megújulása és együttműködése óvodánk egyik legfontosabb erőforrása. Munkánkat az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársak, valamint a gyermekek fejlődését támogató szakemberek

összehangolt együttműködése jellemzi. Közös célunk, hogy minden gyermek megkapja azt a figyelmet, támogatást és biztatást, amelyre fejlődéséhez szüksége van.

Óvodánk nyitott a családok és a helyi közösség felé. Programjainkon számíthatunk a szülők, nagyszülők, helyi intézmények, munkahelyek és civil szervezetek együttműködésére. A családokat nevelőpartnernek tekintjük, kapcsolatainkat a kölcsönös tiszteletre, bizalomra és együttműködésre építjük, miközben pedagógiai döntéseinket minden esetben a szakmai szempontok és **a gyermek mindenek felett álló érdeke** határozzák meg.

1.5. A pedagógiai programunk küldetése

A következő gondolatok a nevelőtestület közösen megfogalmazott jövőképét tükrözik, mellyel mindannyian azonosulni tudunk. Célunk, hogy óvodánk egy olyan **családias, biztonságos, szeretetteljes környezet** legyen, ahol a gyermekek szabadon játszhatnak, nevelődhetnek – **félelem, előítélet és elutasítás nélkül**.

Olyan óvodát építünk nap mint nap, ahol a gyermekeket elhivatott, együttérző, elfogadó nevelők veszik körül. A munkánkat a **gondoskodás, a bizalom, a derű, a jókedv és a nyugalom** jellemzi. Ezek nem csupán szándékaink, hanem működésünk alapértékei is.

Fontos számunkra, hogy a **szülőkkel való kapcsolat kiegyensúlyozott, hiteles és partneri legyen**. A családi nevelés kiegészítéseként olyan egyetértő nevelési stílust kívánunk megvalósítani, melyben a gyermek fejlesztése közös felelősség és öröm.

Elköteleztük magunkat a **segítő, bátorító, bizalmon alapuló kapcsolatok** iránt. Hiszünk abban, hogy az együttműködés a legnagyobb hatékonyság forrása.

Szeretnénk, ha az óvodánkba járó gyermekek az évek során olyan **belső motivációt és kötődést** alakítanának ki, amely megalapozza szeretetüket a természeti környezet, az itt élő emberek és közösségünk iránt.

1.6. A nevelőtestület szakmai hitvallása

Nevelőtestületünk közös meggyőződése, hogy az óvodai nevelés középpontjában mindig a gyermek áll. A fejlődéséhez szükséges biztonságos, szeretetteljes és elfogadó környezetet csak akkor tudjuk megteremteni, ha munkánkat **szakmai igényességgel, emberi érzékenységgel és szívből fakadó elhivatottsággal** végezzük.

Hiszünk a gyermek egyediségében, és abban, hogy minden gyermek a saját tempójában, saját útján halad a fejlődésben. Feladatunk, hogy ebben őt türelemmel, értelemmel és következetességgel kísérjük.

A nevelőtestületünk tagjai között valódi szakmai együttműködés, bizalom és közös felelősségvállalás valósul meg. A mindennapi nevelőmunka során támogatjuk egymást, reflektálunk a tapasztalatainkra, és készen állunk a megújulásra – mindig a gyermekek érdekében.

Pedagógiai hitvallásunk alapja: **„Nevelni csak szívvel lehet. A gyermek nem elvárásokat, hanem példákat követ.”**

GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK

Gyermekekép - a gyermek fejlődő személyiség

*„A gyermek a legtökéletesebb teremtmény,
mert egyedül ő tudja megalkotni saját egyéniségét.
A gyermek lelke lágy viaszhoz vagy fehér papírhoz hasonló,
ahová magának a gyermeknek kell belevésni a képzeteket.”*

/Maria Montessori/

Pedagógiai Programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is. Egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvodai nevelésünk kiindulópontja az ember szellemi, erkölcsi és biológiai egyedisége, amely tiszteletben tartja a gyermek személyiségét és fejlődési sajátosságait.

A gyermek - fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermekeknek sajátos, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában az őket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség optimális kibontakozásának elősegítésére törekszik. A gyermekek fejlődését egyéni ütemükben, önmagukhoz képest támogatjuk, biztosítva, hogy mindenki szeretetteljes, elfogadó környezetben bontakozhasson ki. A nevelés során érvényesítjük az előítélet-

mentesség, a befogadás és az esélyteremtés elvét, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel bontakozhasson ki.

A mi kiszombori óvodásaink:

- Szívesen járnak óvodába, ahol jól érzik magukat
- Elegendő időt kapnak a szabad játékra
- Tisztelik a szüleiket, az óvodapedagógusokat, dajkákat és társaikat
- Elfogadják és igyekeznek betartani óvodánk szokás-és szabályrendszerét
- Szeretet- és biztonság igényük nagy
- Érzelmek vezérlik, környezetükhöz kötődnek
- Nagy mozgásigénnyel rendelkeznek
- Érdeklődők
- Kíváncsiak
- Tevékenyek
- Nyitottak a környezetük iránt
- Őszinték
- Vidámak
- Bátran kommunikálnak
- Bizalommal fordulnak az óvoda dolgozóihoz
- Szívesen vesznek részt a napi tevékenységekben
- Gyakorolják az egészséges életvitel szokásait
- Védik a természetet, nyitottak a hagyományaink, értékeink megismerésére

2.2. Óvodakép-az óvoda, mint befogadó, fejlesztő közösség

Óvodánk olyan szeretetteljes, biztonságot nyújtó, **családias légkört teremt**, ahol minden gyermek egyenlő eséllyel nevelkedhet – **félelem, előítélet és elutasítás nélkül**. A belső és külső környezetünk tudatosan alakított, esztétikus, melegséget sugárzó – ez is támogatja a gyermekek érzelmi biztonságérzetét és kiegyensúlyozott fejlődését.

Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll, akit teljes személyiségében fogadunk el és támogatunk. **A játék és a mozgás** a legfontosabb eszközeink, amelyekkel segítjük őket az önálló, szabad kibontakozásban és az iskolai életre való alkalmassá válásban.

A családot elsődleges nevelési színtérként tiszteljük. Az óvoda feladata **kiegészítő, szükség esetén hátránykompenzáló szerep**, amely csak a családdal együttműködve lehet hatékony. Ezért fontos számunkra a **partneri kapcsolat** kialakítása a szülőkkel: kölcsönös tiszteletre, bizalomra, nyitottságra és folyamatos kommunikációra törekszünk.

Az óvodapedagógus felelőssége már az első naptól kezdve jelen van: **ő a nevelési folyamat kulcsszereplője**, aki minden gyermekhez kapcsolódni tud, figyelembe véve annak egyéni fejlettségét, szükségleteit, képességeit. Valljuk, hogy minden gyermek fejleszthető – és minden gyermek képes a saját útján haladni, ha elfogadás és támogatás övezi.

Pedagógiai munkánkat a következő értékek hatják át:

- elfogadás és nyitottság,
- optimizmus és fejlődésbe vetett hit,
- igényesség és szakmai megújulás,
- közösségi szellem és együttműködés,
- a különbözőség tisztelete, a sokszínűség értéként való kezelése.

Tudatosan törekszünk arra, hogy a nevelőtestület **egységes szemlélettel, egymást segítve, közös felelősséggel** végezze munkáját. Hisszük, hogy a jó óvoda nem csupán működik, hanem él: közös célok mentén, szeretettel, hittel és megvalósítható pedagógiai elvekkel. Óvodánk lehetőséget biztosít a **hitoktatásban** való részvételre azok számára, akik ezt igénylik, figyelembe véve a **családok vallási meggyőződését**.

„Gyermekeképünket és óvodaképünket az Óvodai nevelés országos alapprogramjának alapelvei mentén alakítottuk ki, amely a gyermek fejlődésének tiszteletén, a játék elsődlegességén, az inkluzív, elfogadó, biztonságos nevelési környezet megteremtésén alapul.”

A nevelés céljai és alapelvei

Óvodánk nevelőmunkájának középpontjában a gyermek áll – egyedi személyiségként, saját fejlődési ütemmel, szeretet- és biztonságigénnyel. Célunk olyan szeretetteljes, biztonságos környezet megteremtése, amelyben a gyermek örömmel, önmaga lehetőségei szerint bontakozhat ki.

2.3.1. Fő célkitűzéseink:

- **Boldog gyermekkor biztosítása:** Olyan nyugodt, elfogadó, érzelmileg biztonságos légkört teremtünk, amelyben a gyermek jól érzi magát, elfogadottnak és szeretetnek érzi magát.
- **Gyermekközpontú, családoorientált nevelés:** A szülőkkel való aktív, nyitott együttműködésen alapuló nevelésben hiszünk, amely a családi értékeket kiegészíti, támogatja.
- **Közösségre nevelés:** A szeretet, tisztelet, együttműködés, szolidaritás, nemzeti és helyi identitás értékeinek átadása kiemelt nevelési célunk.
- **A mással nem helyettesíthető játék elsődlegessége:** A gyermek tanulása elsősorban játékon, tevékenységen keresztül valósul meg – ezt különösen fontosnak tartjuk.
- **Tevékenységalapú nevelés:** Gazdag, sokszínű tevékenységek során közvetítjük a műveltségtartalmakat és értékeket – a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlődési útjához igazítva.
- **Környezettudatosság és helyi értékek megbecsülése:** A gyermekeket a közvetlen természeti és társadalmi környezetük értékeire érzékenyítjük, élményszerű tapasztalatokon keresztül.

2.3.2. Pedagógiai alapelveink:

- Elfogadás, türelem, következetesség és feltétlen szeretet jellemzi a nevelési gyakorlatunkat.
- A tanulás nem cél, hanem eszköz – természetes folyamat, amely során a gyermek tapasztalatokon keresztül fejlődik.
- Az öröm, a siker, a kíváncsiság és az aktív részvétel belső motivációt épít, amelynek megalapozása már óvodás korban elkezdődik.

Az óvodai nevelés céljainak és alapelveinek megvalósítása érdekében az intézmény gondoskodik:

- a gyermekek számára biztonságos, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, befogadó környezetről,
- a játéktevékenység elsődlegességét támogató térszervezésről és eszközrendszeréről,

- a tevékenység alapú, élményszerű tanulás lehetőségeiről,
- az egészséges életmódot támogató napi- és hetirendről, szokásrendről,
- a gyermek egyéni fejlődését figyelemmel kísérő és támogató pedagógiai gyakorlatról,
- **a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életspecifikus alakításáról,**
- az együttműködésre épülő, inkluzív, differenciáló nevelési módszertanról,
- a szülőkkel és partnerekkel való folyamatos, bizalmi alapú kapcsolattartásról,
- a nevelőtestület szakmai felkészültségéről, módszertani megújulási lehetőségeiről,
- az értékközvetítés és kompetenciafejlesztés szerves megvalósításáról a mindennapi nevelési folyamatban.

2.3.3. Kulturális sokszínűség és a nemzeti értékek tisztelete

Óvodánk befogadó nevelési szemléletének része a gyermekek és családjaik kulturális, nyelvi és nemzeti háttérének tiszteletben tartása. Intézményünkben ez **nem elkülönített nemzeti óvodai nevelésként**, hanem a mindennapi óvodai életbe természetesen beépülő, elfogadó és interkulturális szemléletként jelenik meg.

Célunk, hogy a gyermekek saját családi és kulturális identitásukat biztonságban élhessék meg, miközben nyitottá válnak mások értékei, hagyományai és szokásai iránt.

Ennek érdekében:

- tiszteletben tartjuk a családok nyelvi, kulturális és hagyományőrző sajátosságait;
- lehetőséget biztosítunk arra, hogy ezek az értékek természetes módon megjelenhessenek az óvodai közösség életében;
- a magyar népi és kulturális értékek mellett más népek, nemzetiségek meséi, dalai, játékaik és hagyományai is megjelenhetnek tevékenységeinkben;
- tudatosan támogatjuk a gyermekek közötti elfogadást, nyitottságot, empátiát és a különbözőségek tiszteletét;
- a családokkal együttműködve segítjük a gyermek saját identitásának megőrzését és a közösségbe való biztonságos beilleszkedését.

Pedagógiai alapelvünk, hogy a kulturális és nyelvi különbségekre **nem elkülönítő tényezőként, hanem a közösséget gazdagító értéként** tekintünk.

2.3.4. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek támogatása

Az óvoda **befogadó nevelési intézményként** külön figyelmet fordít azon gyermekek integrációjára, akik háborús, gazdasági vagy más okból kényszerültek elhagyni hazájukat.

- A nevelés során tiszteletben tartjuk az érkező gyermek kulturális háttérét, vallási, nyelvi és érzelmi sajátosságait.

- A biztonságérzet, az elfogadás és az identitás megőrzése elsődleges szempont a beilleszkedés támogatásában.
- Segítjük a magyar nyelv játékos elsajátítását, miközben lehetőséget adunk anyanyelvi élmények megélésére is.
- Kiemelten fontosnak tartjuk a családokkal való támogató kapcsolat kialakítását, az érzékenyítő pedagógiai gyakorlatot a csoportban.

3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPVETŐ FELADATAI

Óvodánk nevelőmunkájának középpontjában a gyermek áll, akinek fejlődése a testi, lelki és szociális szükségleteinek figyelembevételével történik. Nevelési programunk célja, hogy biztonságos, elfogadó és szeretetteljes környezetet biztosítsunk minden gyermek számára, amely támogatja személyiségének kibontakozását, kompetenciáinak fejlődését, egyéni útjainak megtalálását.

Ezen belül:

1. az egészséges életmód alakítása
2. az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
3. az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.1 Az egészséges életmód alakítása

Óvodánk nevelőmunkájának egyik alapköve az egészséges életmód megalapozása. Valljuk, hogy a boldog gyermekkor és a harmonikus személyiségfejlődés szorosan összefügg a testi és lelki egészség állapotával. A „Szívvel-lélekkel – értékalapú óvodai nevelés” programunk szellemében célunk, hogy olyan szokásrendszert alakítsunk ki a gyermekekben, amely nem csupán jelenükben, hanem jövőbeli életvitelükben is biztosítja számukra a testi-lelki egyensúlyt. **Ennek részeként kiemelt figyelmet fordítunk az életvezetési készségek fejlesztésére is, amelyek segítik a gyermekeket a mindennapi helyzetekben való eligazodásban, a megfelelő döntések meghozatalában és az önálló életvitel megalapozásában.**

Célkitűzéseink:

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek tudatos kielégítése.
- Az egészséges életvitel alapvető szokásainak megalapozása és belső igénnyé alakítása.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes környezet megteremtése.
- A gyermekek önállóságának és önbizalmának fejlesztése a testápolás, öltözködés, higiénia terén.
- **Az életvezetési alapképességek – például önismeret, együttműködés, alkalmazkodás és felelősségvállalás – megalapozása.**

Nevelési feladataink:

- A gyermekek napi rendszerességgel történő gondozása, a testi szükségletek és mozgásigény kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás és a testi képességek fejlődésének támogatása.
- A betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szemléletének megalapozása játékos formában.
- A személyi higiéné, testápolás, fogápolás, pihenés, öltözködés szokásainak kialakítása a gyermek önállóságát támogatva.
- Az egészséges táplálkozási szokások alakítása, a változatos, életkornak megfelelő étkezés és a zöldség- és gyümölcsfogyasztás ösztönzése.
- A közösségi higiénia szempontjából kiemelten figyelünk a fertőzések megelőzésére, ezért a szájjápolási szokásokat játékos szájöblítéssel alapozzuk meg, amelyet az otthoni fogápolás egészít ki.
- A nyugodt pihenéshez szükséges feltételek biztosítása, a bioritmus figyelembevétele.
- A gyermekek érzelmi biztonságának, mentális egészségének erősítése az óvoda nyugodt, szeretetteljes légkörén keresztül.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás alapismereteinek játékos formában történő közvetítése.
- Szükség esetén speciális gondozó, prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátása – megfelelő szakemberek bevonásával, a családdal együttműködve.
- **A mindennapok során olyan helyzeteket teremtünk, amelyek támogatják az önálló problémamegoldást, az idővel való gazdálkodást, valamint a társas viselkedés és az együttműködés szabályainak elsajátítását.**

Megvalósítás formái:

- Napi rendszerességű gondozási tevékenységek (étkezés, öltözködés, tisztálkodás).
- Mindennapos testmozgás, szabadban és teremben egyaránt.
- Egészségtudatos szokások játékos tanítása (pl. kézmosás dal, szájöblítés gyakorlása).
- Pihenéshez kapcsolódó nyugalmi tevékenységek (mese, zenehallgatás, játékos ellazulást elősegítő gyermek jóga gyakorlatok, Koshi harang).
- A személyes tér tisztelének és az önállóság támogatásának gyakorlása.
- **Élethelyzeteket feldolgozó szerepjátékok, dramatikus játékok, amelyek segítik az életvezetési készségek gyakorlását.**

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek ismerik és gyakorolják az egészséges életmód alapvető szokásait.
- Testi-lelki egyensúlyuk kialakul, edzettségi szintjük javul.
- Mozgásuk összerendezetté, harmonikussá válik, testük arányosan fejlődik.
- Kialakul az önálló testápolás, étkezés, pihenés szokásrendszere.
- Képesek szükségleteiket felismerni és kielégíteni.
- Környezettudatos szemlélettel rendelkeznek, tisztelik és védik környezetüket.
- Megjelenik a belső motiváció az egészséges életvitel fenntartására.
- Képesek alkalmazkodni a változó környezeti feltételekhez, egészséges önbizalommal fordulnak az új helyzetek felé.
- **Alapvető életvezetési készségeik – mint például önkontroll, döntéshozatal, felelősségvállalás – az életkoruknak megfelelő szinten megjelennek.**

3.1.1. Óvodánk egészségfejlesztési programja

Óvodánk az egészséges életmódra nevelés során fontosnak tartja a családokkal való együttműködést. Hisszük, hogy a gyermek egészséges életmódjának megalapozását az óvoda és a család egymást erősítve tudja eredményesen támogatni. Ennek szellemében egészségfejlesztési tevékenységeink az alábbi területekre terjednek ki:

- **A szülőkkel való kapcsolatépítés és együttműködés** során az egészséges táplálkozással, mozgással, pihenéssel és életmóddal kapcsolatos szemléletformálást a gyermekek és családjaik egyéni helyzetének, szokásainak és lehetőségeinek tiszteletben tartásával valósítjuk meg.
- **Támogatjuk a családok egészségtudatos szemléletének alakítását** szülői fórumokkal, tájékoztatással, személyes beszélgetésekkel és jó gyakorlatok közvetítésével.
- **Kiemelt figyelmet fordítunk a digitális eszközök tudatos és életkorhoz igazodó használatára.** A családok figyelmét ráirányítjuk arra, hogy kisgyermekkorban

különösen fontos a személyes kapcsolat, a szabad játék, a mozgás, a mese, a közös élmények és a közvetlen tapasztalatszerzés megfelelő arányának megőrzése.

- **Speciális étrendet igénylő gyermekek** esetében a hatályos közétkeztetési és egészségügyi előírásoknak megfelelően biztosítjuk az egészségi állapotukhoz igazodó diétás étkezés feltételeit. A diétás étkeztetés biztosítása a **37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet 15. §-ában** meghatározottak szerint, a szükséges egészségügyi igazolások alapján történik.
- **Az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek** számára a speciális ellátást a **2011. évi CXCV. törvény 62. § (1a)–(1e) bekezdéseiben** foglaltak szerint biztosítjuk. Az ellátás a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján történik.
- A diabéteszrel élő gyermek ellátásában közreműködő személy kijelölése, felkészítése és a feladatellátás megszervezése **mindenkor a hatályos jogszabályi előírások szerint történik.**

Az egészségfejlesztés során célunk nem csupán az egészséges szokások kialakítása, hanem annak támogatása, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelő módon megtapasztalják a **mozgás, a kiegyensúlyozott táplálkozás, a pihenés, a személyes kapcsolatok és a testi-lelki jóllét** jelentőségét.

3.2 Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

Óvodai nevelésünk alapja az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes és elfogadó légkör megteremtése, ahol a gyermek érzelmileg kötődhet, önmaga lehet, és biztonságban fejlődhet.

Hiszünk abban, hogy a harmonikus személyiségfejlődés egyik legfontosabb pillére az érzelmi intelligencia fejlesztése, amely képessé teszi a gyermeket saját és mások érzéseinek felismerésére, kezelésére, valamint az empátikus viszonyulásra.

Nevelőtestületünk célja, hogy minden gyermek nap mint nap megélje az elfogadottság, az öröm, a siker és a szeretet érzését. Az érzelmi intelligencia tudatos fejlesztése során hangsúlyt helyezünk az önismeretre, az érzelemszabályozásra, a másokra való ráhangolódásra és az együttműködési képességek megalapozására.

A nevelési folyamatban törekszünk arra, hogy a gyermek:

- képessé váljon az érzelmei felismerésére, megfogalmazására és kifejezésére,
- megtapasztalja az együttérzést, a segítőkészséget, az elfogadást, az empátiát,
- pozitív énképet és önbizalmat alakítson ki,
- tanuljon meg együttműködni, vitás helyzeteket kezelni, kompromisszumokat kötni.

Az erkölcsi nevelés terén kiemelt szerepet kap a szokásrendszer és normák tudatos alakítása. A mindennapok során folyamatosan modelláljuk és gyakorlati helyzetekben megerősítjük az olyan alapvető értékeket, mint a tisztelet, felelősség, őszinteség, igazságosság és

kitartás. Mindez segíti a gyermek erkölcsi tudatának fokozatos kialakulását és megalapozza a társas kapcsolatait.

A közösségi nevelés értékalapú megközelítése lehetőséget biztosít a gyermek számára:

- hogy megtapasztalja a közösséghez tartozás örömét,
- hogy aktívan alakítsa a közösségi életet,
- hogy tisztelje társait, azok egyéniségét, kultúráját, szokásait,
- hogy saját értékeit és a nemzeti értékeket ismerje meg és élje meg.

Pedagógiai munkánkban fontos szerepet kap a **nemzeti identitás és szülőföldhöz való kötődés** megalapozása. A gyermekek nyitottságára és természetes kíváncsiságára építve vezetjük őket az élményszerű megismerés útján: megtapasztalják, mit jelent valahová tartozni, mit jelent a haza szeretete, a hagyományaink megbecsülése. Ez erősíti a szociális érzékenységet, a közösségi értékekhez való kötődést és az erkölcsi tájékozódást.

A közös tevékenységek – különösen a játék, a mese, az énekes körjátékok, a csoportos tevékenységek – ideális közeget biztosítanak az érzelmek és az erkölcsi normák megélésére és gyakorlására. Tudatos pedagógiai jelenléttel támogatjuk, hogy minden gyermek megtalálja saját helyét a közösségben, és egyre fejlettebb érzelmi, erkölcsi és szociális kompetenciákkal készüljön az iskolai életre – és a későbbi társadalmi beilleszkedésre.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képes saját érzelmeit felismerni, azokat egyszerű formában megnevezni és kifejezni (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem).
- Tapasztalatai alapján kezd kialakulni benne az empátia – észreveszi mások érzéseit, törekszik segíteni.
- Megjelenik az önbizalom, pozitív énkép: szívesen vállal feladatot, véleményt mond, szerepel.
- Képes vitás helyzetekben felnőtt segítségével kompromisszumot kötni, együttműködni társakkal.
- Elfogadja a közösen kialakított szabályokat, viselkedését ezekhez próbálja igazítani.
- Értékeli a másik gyermek egyediségét, kulturális különbségeit, nem utasítja el a másságot.

- Megérti és alkalmazza a közösségi élet alapvető erkölcsi normáit (pl. igazmondás, udvariasság, türelem, felelősség).
- Érzékenyen reagál társai szükségleteire, képes egyszerű segítő magatartásra (pl. vigasztalás, támogatás).
- Kialakulóban van benne a „valahová tartozás” érzése – szereti az óvodai közösséget, részt vesz közös tevékenységekben.
- Ismeri és átélt formában megtapasztalja a nemzeti értékeket, hagyományokat (ünnepek, jelképek, dalok, mesék stb.).
- Nyitott az új élményekre, érdeklődéssel fordul más emberek, helyzetek, kultúrák felé.
- Társas kapcsolataiban egyre inkább képes az együttérzésre, alkalmazkodásra, közös szabályok betartására.
- Alapvető érzelmi és erkölcsi tájékozódása megalapozott – kezd kialakulni benne a jó és rossz megkülönböztetése.

3.3. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodai nevelésünk egyik kiemelt területe az anyanyelvi nevelés és az értelmi fejlesztés, amelyek szorosan összefonódva, komplex módon épülnek be a mindennapi tevékenységekbe. A gyermek értelmi fejlődése a szabad játékban, az élmények feldolgozása során, valamint a gazdag nyelvi környezetben történik – mindig a gyermek egyéni érettségéhez, érdeklődéséhez, fejlődési üteméhez igazodva.

Az anyanyelv a gondolkodás, az önkifejezés és a társas kapcsolatok alapja. Az anyanyelvi nevelésünk célja nem csupán a szókincs fejlesztése, hanem a világ értelmezésének, az önbizalom kialakulásának és a szociális beilleszkedésnek a támogatása is.

A XXI. századi digitális környezet új kihívásokat jelent az anyanyelvi nevelésben. Ezért kiemelten fontosnak tartjuk az élőbeszédre, a személyes kapcsolatokra, a közös játékra, a mesére és az aktív párbeszédre épülő nyelvi tapasztalatok biztosítását. Pedagógiai munkánkban figyelembe vesszük a mozgás, az észlelés, a finommotorika, a kommunikáció és az értelmi fejlődés egymást kölcsönösen támogató kapcsolatát.

Pedagógiai munkánk során:

- Élő kommunikációs helyzeteket teremtünk, amelyekben a gyermekek szívesen és bátran megnyilvánulhatnak.

- Az érzelmi intelligencia fejlesztésével megalapozzuk a hiteles önkifejezést, az érzések értelmezését, kimondását.
- Mintát nyújtunk tiszta, érthető, nyelvtanilag helyes beszéddel, gazdag nyelvi környezettel.
- Tudatosan segítjük a nyelvileg hátrányos helyzetű, illetve kiemelkedő képességű gyermekek differenciált fejlesztését.
- Kapcsolatot tartunk logopédussal és más szakemberekkel, szükség esetén külső segítséget is bevonunk.
- A családokkal együttműködésben támogatjuk az otthoni beszélgetések fontosságát, beszélgetésre ösztönző tevékenységeket ajánlunk, akár személyes, akár digitális formában.

Fejlesztési fókuszaink:

- Érzelmek verbalizálása, a társas együttélés nyelvi kódjainak elsajátítása.
- A szókincs és a nyelvi kreativitás fejlesztése változatos tevékenységekkel (mese, vers, bábozás, beszélgetőkör).
- A metakommunikációs jelek (gesztus, mimika, testbeszéd) tudatos használata játékhelyzetekben.
- A problémamegoldó gondolkodás és az önálló véleményformálás támogatása.
- Az óvodai mindennapokba beépített változatos mozgásformák – szabad játék, mozgásos dalok, torna, mindennapos mozgás, mozgásos projektek – szerves részét képezik a fejlesztő pedagógiai munkának.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen és bátran vesz részt beszélgetésekben, aktív tagja a kommunikációs helyzeteknek.
- Képes élményeit, érzéseit, gondolatait szóban megfogalmazni – saját szintjén, érthetően.
- Használja az alapvető udvariassági formulákat, együttélési szabályokat (pl. köszönés, kérés, bocsánatkérés).
- Szókincse folyamatosan bővül; változatos nyelvi formákat alkalmaz (pl. kérdés, állítás, véleménynyilvánítás).

- Figyelemmel hallgatja meg mások beszédét, megvárja a saját megszólalási lehetőségét.
- Képes történeteket követni, összefüggéseket felismerni, egyszerű következtetéseket levonni.
- Megkülönbözteti a valóságot és a fantáziát, képes egyszerű véleményformálásra.
- Használja a metakommunikációs jeleket (pl. gesztusok, mimika) kommunikációja során.
- Egyszerű szabályok szerint játszik társasjátékokat, tud nyelvi és logikai szabályokat követni.
- Kérdez, érdeklődik, önállóan is kezdeményez kommunikációt vagy megoldást keres problémára.
- Részt vesz a mindennapi mozgásos tevékenységekben, amelyek elősegítik a beszédkésztség és idegrendszeri érés fejlődését.
- Kialakulóban van nála az olvasás-írás előkészítő készségek alapja: térbeli tájékozódás, iránykövetés, vizuális észlelés, sorrendiség.

4. PEDAGÓGIAI INNOVÁCIÓINK

Pedagógiai innovációink intézményünk sajátos arculatának fontos elemei. Törekvéseinket olyan projektek, programok és jó gyakorlatok tervezésével és megvalósításával visszük tovább, amelyek a gyermekek élményeire, kíváncsiságára, tapasztalatszerzésére, valamint a családokkal és helyi közösségünkkel való együttműködésre épülnek.

Jó gyakorlataink:

- „Kincset érő nagyik”
- „Bizalommal fordulok hozzád”

4.1. „Kincset érő nagyik” – jó gyakorlat

*„A ma gyermeke a holnap felnőttje,
a jövő évtizedek társadalmát építi majd,
ezért a gyermek mindannyiunk felelőssége:
nem csak az anya, apa, nagyszülő, a család felelős érte,
hogy milyenné formálódik, nevelődik a gyermek.”*

Herman Alice

Változik a világ. Gyorsan. Nagyon gyorsan. A felgyorsult, ingergazdag környezetben növekvő gyermekek és a nagyszülői generáció életmódja, mindennapjai egyre különbözőbbek. Meggyőződésünk, hogy éppen ezért különösen fontos a generációk közötti

kapcsolat erősítése és azoknak a családi értékeknek a megőrzése, amelyeket a nagyszülők jelenléte közvetíthet.

A nagyszülő és az unoka kapcsolata különleges érzelmi értéket hordoz. A nagyszülők a gyermekkor biztos pontjai lehetnek: történeteket, tapasztalatokat, hagyományokat, türelmet és olyan figyelmet adhatnak tovább, amelyből a gyermek egész életén át építkezhet. A generációk közötti kapcsolat a gyermek érzelmi és közösségi fejlődésének fontos erőforrása.

„Kincset érő nagyik” jó gyakorlatunk **2002 óta** része óvodánk életének. Lépésről lépésre, évről évre fejlődött, és vált intézményi szintű hagyománnyá. Elnevezése azt az értéket fejezi ki, amelyet a nagyszülők jelentenek számunkra: olyan „kincsek”, akik tudásukkal, élettapasztalatukkal, szeretetükkel és az unokáikhoz fűződő különleges kapcsolataikkal gazdagítják a gyermekek életét.

Az elmúlt években számos témát dolgoztunk fel együtt, többek között a „Felcsigázó csigatempó”, a „Csodálatos földi alma titkai”, a „Tündér cukrászda”, a „Kincset érő nagyikkal a világ körül” és a „Kéz a kézben a nagyikkal” projektek keretében. A témák változnak, de a cél változatlan: **közös élményt teremteni gyermeknek és nagyszülőnek.**

A mai családok életformája sokat változott. Gyakran több generáció már nem él egy háztartásban, és sok nagyszülő aktív munkavállalóként éli mindennapjait. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy óvodánk tudatosan teremtsen alkalmat a generációk találkozására.

Minden év őszén nagyszülős napot szervezünk, amelynek során a nagyszülők aktívan bekapcsolódhatnak az óvoda életébe és a gyermekek tevékenységeibe. Ezek az alkalmak segítik a generációk közötti kapcsolat erősödését, az idősek iránti szeretet és tisztelet kialakulását, valamint a család és az óvoda közötti együttműködést.

A programok létjogosultságát évről évre megerősíti a családok részvétele és az együtt töltött idő öröme. A közös élmények csökkentik a generációs távolságot, erősítik az összetartozást, és lehetőséget teremtenek arra, hogy a gyermekek természetes módon tapasztalják meg a kölcsönös figyelmet, segítségnyújtást és egymás megbecsülését.

Különösen fontosnak tartjuk, hogy a program **minden gyermek és család számára nyitott és befogadó legyen**, és azok a gyermekek is megélhessék a generációk közötti kapcsolódás élményét, akiknek családi vagy szociális körülményei ezt kevésbé teszik lehetővé.

4.2. „Bizalommal fordulok hozzád” – jó gyakorlat

*„Ha a kisgyermek járni akar,
nyújtsd neki a karodat.
Ha a tudatlan meg akarja világosítani elméjét,
hallgasson a bölcsre!”*

Walter Scott

Óvodai nevelésünk mindennapjaiban fontos feladatunknak tekintjük, hogy a ránk bízott gyermekeket életkoruknak megfelelően segítsük az önállósodásban, valamint az egészséges és biztonságos élethez szükséges szokások és képességek kialakításában. Ennek

része a balesetek megelőzése, a biztonságos közlekedés alapjainak megismerése, a veszélyhelyzetek felismerése és annak megtapasztalása is, hogy **kitől és hogyan kérhetnek segítséget**.

„Bizalommal fordulok hozzád” jó gyakorlatunkban a rend- és életvédelmi szervekkel, valamint más segítő szakemberekkel hosszú távú, kölcsönös együttműködésre törekszünk. Közös programjainkon a gyermekek játékosan, élmények és közvetlen tapasztalatok útján ismerkedhetnek meg a körülöttük lévő világ veszélyforrásaival, azok megelőzésének lehetőségeivel és a segítő hivatásokkal.

A tevékenységeket a gyermekek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára és felfedezőkedvére építjük. Fontosnak tartjuk, hogy kérdezhessenek, kipróbálhassanak, megfigyelhessenek és saját élményeket szerezhessenek.

Rendszeres kapcsolatot tartunk többek között a **tűzoltóság, a polgárőrség, a katasztrófavédelem, a rendőrség, a határrendészet és a mentőszolgálat szakembereivel**, valamint lehetőségeink szerint más rend- és életvédelmi szervezetekkel. A szakemberek személyes jelenlétükkel, tudásukkal és tapasztalataikkal segítik munkánkat, és életkorhoz igazodó, játékos formában mutatják be hivatásukat a gyermekeknek.

Jó gyakorlatunk kiemelt eseménye az intézményünkben minden év májusában megrendezett **Rendvédelmi Nap**, amely immár több mint két évtizedes hagyományra tekint vissza. A nyílt programon óvodásaink mellett a családok is részt vehetnek, és több, rend- és életvédelemben dolgozó szülő is aktívan bekapcsolódik a bemutatókba, illetve a rendezvény megvalósításába.

A gyermekek biztonságos, szakemberek által vezetett bemutatókon, játékos feladatokon és közvetlen tapasztalatszerzésen keresztül ismerkedhetnek meg a különböző segítő hivatásokkal, azok járműveivel, felszereléseivel és mindennapi munkájával. Minden tevékenység során elsődleges szempont a gyermekek életkorának megfelelő, biztonságos és élményszerű tapasztalatszerzés.

A projekt egyik legfontosabb célja a **bizalom kialakítása a segítő, egyenruhás felnőttek iránt**. Szeretnénk, ha gyermekeink felismernék azokat a helyzeteket, amikor segítségre van szükségük, és tudnák, hogy bizalommal fordulhatnak a rendőrökhöz, tűzoltókhoz, mentőkhöz és más segítő szakemberekhez.

A közvetlen találkozások oldják az ismeretlentől való félelmet, segítik a kommunikációt, és pozitív attitűdöt alakítanak ki a segítő hivatások iránt. A gyermekek megtapasztalhatják, hogy az egyenruha mögött olyan emberek állnak, akiknek feladata mások védelme és segítése.

A projekt fontos eleme a családok bevonása is. A közös élmények erősítik a gyermekek, szülők, pedagógusok és szakemberek közötti együttműködést, az összetartozás érzését és a kölcsönös segítségnyújtás képességét. Különös figyelmet fordítunk arra, hogy a különböző szociokulturális háttérből érkező gyermekek és családjaik egyaránt részesei lehessenek ezeknek az élményeknek.

Projektünk feladata, hogy **komplex, elsősorban játékba és élményekbe ágyazott tevékenységeken keresztül** olyan készségeket és képességeket fejlesszen, amelyek segítik a

gyermeket az önálló gondolkodásban, a problémamegoldásban, a veszélyhelyzetek felismerésében, a megfelelő döntések meghozatalában és a segítségkérésben.

Innovációink közös pedagógiai alapja

A két jó gyakorlat eltérő területet képvisel, mégis ugyanarra az alapra épül: **a személyes kapcsolatokra, a közvetlen tapasztalatszerzésre, a közösség erejére és az élményeken keresztül történő tanulásra.**

Pedagógiai innovációink célja a **helyi társadalmi és családi igényekre reflektáló, élményszerű, értékközvetítő gyakorlatok megvalósítása az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott elvek mentén.**

Ezekkel a jó gyakorlatokkal nem külön programokat kívánunk a gyermekek mindennapjaira „ráépíteni”, hanem olyan élményeket teremtünk, amelyek természetesen illeszkednek óvodai nevelésünk egészébe: **kapcsolatot teremtenek gyermek és gyermek, gyermek és felnőtt, család, óvoda és helyi közösség között.**

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Az óvodai élet megszervezését a gyermekek testi-lelki biztonsága, harmonikus fejlődése, egyéni szükségleteinek és fejlődési ütemének figyelembevétele határozza meg. Intézményünk az Óvodai nevelés országos alapprogramjának szellemében, valamint a „**Szívvel-lélekkel – értékalapú óvodai nevelés**” programunk alapelvei szerint szervezi mindennapi működését.

A 2026/2027. nevelési évtől intézményünk **hat óvodai csoporttal működik.** A csoportok szervezésében arra törekszünk, hogy a gyermekek számára biztonságos, befogadó, kiegyensúlyozott közösségeket alakítsunk ki, amelyekben lehetőség nyílik az egyéni bánásmód, a differenciált nevelés és a gyermekek saját fejlődési útjának támogatására.

5.1. Személyi feltételek

Intézményünk személyi feltételei biztosítják a hat óvodai csoport működését és Pedagógiai Programunk megvalósítását.

A nevelőmunka meghatározó szereplői az óvodapedagógusok, munkájukat pedagógiai asszisztensek, dajkák, óvodatitkár és az intézmény működését segítő további munkatársak támogatják. A gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelő ellátásában külső és belső segítő szakemberekkel is együttműködünk.

Intézményünk alapvető személyi feltételei:

Munkakör	Létszám
Igazgató	1 fő

Munkakör	Létszám
Igazgatóhelyettes	1 fő
Óvodapedagógus	12 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő
Dajka	6 fő
Óvodatitkár	1 fő
Konyhai kisegítő	1 fő

(Óvodapedagógus munkakörben foglalkoztatottak összesen: 12 fő, ebből 1 fő igazgató és 1 fő igazgatóhelyettes).

Az intézmény udvari munkáinak ellátását fenntartói irányítás alatt álló munkatárs segíti.

Nevelőtestületünk tagjai rendelkeznek a munkakörük ellátásához szükséges végzettséggel és szakképzettséggel. Pedagógusaink között szakvizsgázott, további szakirányú végzettséggel rendelkező, valamint különböző pedagógusfokozatba sorolt kollégák dolgoznak.

A nevelőtestület szakmai kultúrájának fontos eleme a folyamatos tanulás, az önképzés, a továbbképzéseken való részvétel, a tudásmegosztás és az önreflexió. A különböző szakmai tapasztalatok és kompetenciák egymást erősítve járulnak hozzá intézményünk fejlődéséhez.

Nevelőtestületünk nyitott az új pedagógiai és módszertani kihívásokra. A csapatszellem, az együttműködés, a kölcsönös segítségnyújtás és a pozitív munkaléghő támogatja a kreatív, reflektív szakmai működést. Közös felelősségünknek tekintjük, hogy óvodánk olyan közösség legyen, ahol **minden gyermek saját fejlődési útján bontakozhat ki.**

5.1.1. Óvodapedagógusaink

*„Azt a jót, amit ma cselekszel,
holnapra elfelejtik.
Ne törődj vele! Te csak tedd a jót!”*

Teréz anya

Az óvodapedagógus munkájának középpontjában a gyermek áll. Minden kisgyermeket egyedi és megismételhetetlen személyiségként fogadunk el, akinek fejlődését saját képességeihez, szükségleteihez és fejlődési üteméhez igazodva támogatjuk.

Az óvodapedagógus a nevelési folyamat kulcsszereplője. Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó jelenlétével, tudatos pedagógiai munkájával, személyes példájával és a gyermekekhez való kapcsolódásával teremti meg a fejlődés feltételeit.

Pedagógusaink munkáját a gyermekközpontúság, a differenciált nevelés, a játék elsődlegességének tisztelete, az élményszerű tapasztalatszerzés támogatása és a családokkal való együttműködés jellemzi. Fontosnak tartjuk a gyermekek tudatos megfigyelését, fejlődésük nyomon követését és a tapasztalatokra épülő pedagógiai tervezést.

Számunkra a nevelés szakmai felelősség és elkötelezettség: **szívvel-lélekkel végzett munka, amelynek középpontjában mindig a gyermek áll.**

5.1.2. Az óvodapedagógusok segítőtársai – a pedagógiai munkát segítő munkatársak

*„Olyanok ők, mint a tündérek,
akik minden bánatot elűznek,
és mosolyra változtatják a gyermeki könnyeket.”*

Az óvodai nevelés nem képzelhető el az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát közvetlenül segítő munkatársak összehangolt együttműködése nélkül.

A **dajkák és pedagógiai asszisztensek** mindennapi jelenlétükkel aktív részesei a gyermekcsoportok életének. Munkájuk túlmutat a gondozási és szervezési feladatokon: magatartásukkal, kommunikációjukkal, figyelmességükkel és szeretetteljes odafordulásukkal mintát közvetítenek a gyermekek számára.

Az **óvodatitkár** az intézmény adminisztratív működésének támogatása mellett közreműködik az óvodai élet szervezésében és az intézményi feladatok összehangolásában.

A **konyhai kisegítő** munkája – különösen az étkezések kulturált, nyugodt és biztonságos feltételeinek támogatásával – szintén hozzájárul a gyermekek jóllétéhez.

Valamennyi munkatársunk ismeri és munkájában támogatja Pedagógiai Programunk alapelveit. Az egységes nevelési szemlélet, a megfelelő információáramlás és az együttműködés biztosítja, hogy minden dolgozó a saját feladat- és felelősségi körében hozzájáruljon a gyermekek biztonságához, fejlődéséhez és örömteli óvodai életéhez.

5.1.3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését támogató szakemberek

Óvodánk kiemelt figyelmet fordít a sajátos nevelési igényű (SNI), a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN), valamint az egyéb okból különleges támogatást igénylő gyermekek egyéni szükségleteire.

A gyermekek fejlődésének támogatása érdekében együttműködünk **gyógypedagógussal, logopédussal, fejlesztőpedagógussal, pszichológussal, gyógytestnevelővel, valamint az óvodai és iskolai szociális segítővel**, és szükség szerint további szakemberek bevonását is kezdeményezzük.

A szakemberek és az óvodapedagógusok együttműködése segíti a gyermekek szükségleteinek felismerését, a megfelelő fejlesztési irányok meghatározását és az egyéni támogatás megvalósítását. A fejlesztések egyéni vagy kiscsoportos formában, a szakértői véleményekben foglaltak, valamint a gyermek aktuális szükségleteinek figyelembevételével valósulnak meg.

Az inkluzív nevelést nem különálló feladatnak, hanem óvodai nevelésünk természetes részének tekintjük. Célunk, hogy **minden gyermek megtapasztalhassa a közösséghez tartozást, a fejlődés örömeit és azt, hogy egyéni sajátosságai mellett is értékes tagja közösségének.**

5.1.4. Szakmai munkaközösségeink

Intézményünkben szakmai munkaközösségek működnek, amelyek a nevelőtestületen belüli szakmai együttműködés, tudásmegosztás, módszertani megújulás és közös gondolkodás fontos színterei.

A munkaközösségek éves munkájukat Pedagógiai Programunk, az intézmény éves munkaterve, valamint az aktuális szakmai szükségletek és fejlesztési célok figyelembevételével tervezik. Munkájukat a munkaközösség-vezetők koordinálják, akik támogatják a szakmai együttműködést, az új módszerek megismerését, a tapasztalatok megosztását és az eredmények értékelését.

„Fogom a kezed” szakmai munkaközösség

A „Fogom a kezed” szakmai munkaközösség a nevelőtestület szakmai együttműködésének egyik meghatározó bázisa. Feladata az intézmény pedagógiai céljainak megvalósítását segítő közös szakmai gondolkodás, a módszertani kultúra fejlesztése, a jó gyakorlatok megosztása, valamint az aktuális pedagógiai kérdések közös feldolgozása.

A munkaközösség tevékenysége hozzájárul az egységes intézményi szemlélet erősítéséhez és ahhoz, hogy a pedagógusok egymás szakmai tapasztalataira építve fejlődhessenek.

„Tekergők” szakmai munkaközösség

„A gyermek idővel feltalálja magát a természetben.

Nem unatkozik. Tud bottal, kavicssal, falevéllal játszani

és pozitív kötődést kialakítani a természettel,

ami körülveszi őt.”

A „Tekergők” szakmai munkaközösség tevékenységének középpontjában a **természetközeli, élmény- és tapasztalatalapú pedagógia** áll. Munkájában tudatosan épít Kiszombor és közvetlen környezetének természeti, kulturális és helyi értékeire.

Célja, hogy a gyermekek személyes tapasztalatokon keresztül ismerjék és szeressék meg lakóhelyüket, annak növény- és állatvilágát, természeti környezetét, hagyományait és értékeit. A séták, kirándulások, kerékpáros programok, megfigyelések és közös felfedezések egyszerre szolgálják a mozgást, a környezeti nevelést, a közösségi élményeket és a gyermekek természetes kíváncsiságának kielégítését.

A munkaközösség kiemelt célja:

- a természethez és a szülőföldhöz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása;
- Kiszombor és környéke természeti és kulturális értékeinek élményszerű megismertetése;
- a mozgás és a szabadban történő tapasztalatszerzés lehetőségeinek bővítése;
- a környezettudatos és állatvédelmi szemlélet megalapozása;

- a természetes anyagokkal történő alkotás és játék támogatása;
- új, élményalapú pedagógiai módszerek keresése és megosztása;
- a családok és helyi szakemberek bevonása, a partneri kapcsolatok erősítése.

Falusi óvodaként különleges lehetőségünk, hogy a gyermekek számára a természet nem csupán feldolgozandó téma, hanem **közvetlenül megtapasztalható élettér**. A Vályogos-tó, a töltés, a Maros környezete, az öreg tölgyfa, a település épített értékei és a környező táj olyan természetes tanulási helyszíneket jelentenek, amelyekhez élmények, mozgás, felfedezés és közösségi tapasztalat kapcsolódhat.

5.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk a település központjában, szeretetteljes, biztonságos és befogadó környezetben működik. Az intézmény épülete tágas, világos és barátságos; belső és külső terei a gyermekek életkori sajátosságaihoz, szükségleteihez és a hat óvodai csoport működéséhez igazodnak.

Csoportszobáink otthonosak, esztétikusak és funkcionálisak. Berendezésük gyermekléptékű, biztonságos és a gyermekek önállóságát támogató. A játékeszközök, fejlesztő játékok, könyvek, alkotó- és tevékenységi eszközök változatos lehetőséget biztosítanak a szabad játékhoz, a tapasztalatszerzéshez, az alkotáshoz, a mozgáshoz és a pihenéshez.

A tárgyi környezet kialakításában fontos szempont, hogy a gyermekek számára szükséges eszközök lehetőség szerint hozzáférhetőek legyenek, ezáltal is támogatva önállóságukat, választási lehetőségeiket és aktív részvételüket az óvodai életben.

Kiemelt figyelmet fordítunk a **mozgásfejlesztés tárgyi feltételeire**. Tornaszobánk és udvari tereink lehetőséget biztosítanak a mindennapos mozgásra, nagymozgásokra, egyensúlyfejlesztésre és változatos mozgásos tapasztalatok szerzésére. Udvarainkon többféle mozgásfejlesztő játékeszköz, mászó- és egyensúlyozó lehetőség, homokozó, árnyékolt terület, valamint szabad mozgásra alkalmas tér áll a gyermekek rendelkezésére.

Óvodánk környezete természetes módon kapcsolódik pedagógiai programunk természetközeli szemléletéhez. A település és környéke, a Vályogos-tó, a töltés, a Maros környezete, a közeli zöldterületek és helyi természeti értékek lehetőséget biztosítanak sétákra, kirándulásokra, megfigyelésekre és élményalapú tapasztalatszerzésre.

A környezettudatos nevelést óvodánk udvari környezete is támogatja. A magaságysók, növények, fák és a természetes környezethez kapcsolódó tevékenységek lehetőséget adnak arra, hogy a gyermekek közvetlenül tapasztalják meg a növénygondozás, a környezetvédelem és a természethez való felelős kapcsolódás alapjait.

Az intézményben rendelkezésre állnak a pedagógiai munkát támogató korszerű informatikai és irodatechnikai eszközök. A digitális eszközöket tudatosan és mértéktartóan alkalmazzuk, elsősorban a pedagógiai munka támogatására, szemléltetésre, zenei és vizuális tartalmak megjelenítésére. Fontosnak tartjuk, hogy a digitális eszközhasználat ne helyettesítse az élő kommunikációt, a szabad játékot, a mozgást és a közvetlen tapasztalatszerzést.

A gyermekek egyéni fejlesztéséhez megfelelő helyiségek és fejlesztőeszközök állnak rendelkezésre. Az egyéni és kiscsoportos fejlesztések, logopédiai és egyéb szakember által végzett foglalkozások számára biztosítottak a nyugodt, elkülönített munkavégzés feltételei.

Tárgyi feltételeink az **inkluzív nevelés** megvalósítását is támogatják. A sajátos nevelési igényű és egyéb kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára az egyéni szükségletekhez igazodó speciális eszközök és segédeszközök biztosítására törekszünk, szükség esetén a segítő szakemberekkel együttműködve.

Az óvoda konyhai és kiszolgáló helyiségei a gyermekek biztonságos és higiénikus ellátását szolgálják. A családokkal és partnereinkkel történő személyes kapcsolattartáshoz, megbeszélésekhez és közösségi programokhoz is megfelelő terek állnak rendelkezésre.

Tárgyi környezetünk fejlesztése folyamatos. A fenntartói támogatás, alapítványi források és pályázati lehetőségek felhasználásával arra törekszünk, hogy eszközeink, berendezéseink és óvodai tereink mindenkor a gyermekek biztonságát, jóllétét és Pedagógiai Programunk céljainak megvalósítását szolgálják.

A természetes és épített környezet adta lehetőségek tudatos bevonása az óvodai életbe segíti a gyermekek valós élményeken alapuló tapasztalatszerzését, erősíti környezetükhöz való pozitív kötődésüket, és támogatja a környezettudatos magatartás megalapozását.

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

6.1. Napirend

Az óvodai élet megszervezését a gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni szükségleteihez, fejlődési üteméhez és érzelmi biztonságához igazítjuk. A Szívvel-lélekkel – értékalapú óvodai nevelés programunk szerint a mindennapokat szeretetteljes, elfogadó légkör, valamint kiszámítható, biztonságot nyújtó szokásrendszer hatja át. A nevelés minden mozzanatában érvényesül az inkluzív szemlélet, a gyermeki szabadság és a közösségben való fejlődés egyensúlya.

A gyermekek számára biztosítjuk a tevékenységek közötti szabad választás lehetőségét, a rugalmas napirendhez igazodva. A pedagógus által kezdeményezett és szervezett tevékenységek mellett elsődleges a szabad játék szerepe. A nevelési év során változatos tapasztalatszerzési lehetőségeket, projektalapú tevékenységeket és kezdeményezéseket biztosítunk. A napirendet a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet megszervezésében kiemelt szerepet kap a gondozás, amely nem csupán a gyermekek fizikai szükségleteinek kielégítését jelenti, hanem a nevelési folyamat szerves része is. Az óvodapedagógus a gondozási helyzetek során tudatosan építi a gyermekekkel való

kapcsolatát, támogatja önállóságuk alakulását, miközben együttműködik a gondozási-nevelési feladatokat segítő munkatársakkal.

Intézményünkben vegyes életkorú (heterogén) csoportok működnek. Ez a csoportszervezési forma a gyermekek sokszínű együttműködését, a társas tanulást, a szociális kompetenciák fejlődését szolgálja. Intézményünkben alapvetően vegyes életkorú csoportokat szervezünk. A csoportszervezés során a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat, a gyermeklétszámot, az életkori összetételt, az egyéni szükségleteket és az intézmény működési feltételeit vesszük figyelembe.

Időkeretek	Időtartam	Tevékenység megnevezése
6.00 – 8.00	2 óra	A gyermekek folyamatos fogadása, szabad játék, szabadidős tevékenységek egyéni és kiscsoportokban történő fejlesztések, beszélgetések.
8.00 – kb. 9.00	1 óra	Játék és szabadidős tevékenységek a saját csoportszobában, teremrendezés, mindennapi frissítő testmozgás.
kb. 9.00 - 9.30	30 perc	Napos választása, tízóraiás, naposi teendők elvégzése.
9.30 – 12.00	2.5 óra	Játék és szabad tevékenység, valamint kezdeményezések a csoportszobában, az udvaron vagy sétá.
12.00 – 13.00	1 óra	Tisztálkodás, előkészületek az ebédhez, ebéd, szájöblítés, teremrendezés.
13.00 – 15.00	2 óra	Délutáni pihenő, igény szerint csendes tevékenység, vagy udvari játék.
15.00 - 15.30	30 perc	Teremrendezés, tisztálkodás, uzsonna.
15.30 – 17.00	1 óra 30 perc	Szabadidős tevékenység az udvaron vagy a csoportszobában, frissítő mozgás lehetőségekkel, fejlesztő játékokkal.

Összesen: 11 óra

A gyermekek egészséges fejlődésének és sokoldalú fejlesztésének alapfeltételeit a jól szervezett napirend és hetirend biztosítja. Ezek keretet adnak a tevékenységek tudatos tervezéséhez, amelyek rugalmas időtartamokkal, párhuzamosan is végezhető módon, differenciáltan valósulnak meg. A gyermekek együttműködő képességének és feladattudatának fejlődését növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével és szervezésével is támogatjuk. Mivel az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, a napirend kialakításakor kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermeki tevékenység a teljes nevelési időben érvényesülhessen.

Az időkeretek irányadó jellegűek, rugalmasan igazodnak a gyermekek életkorához, aktuális szükségleteihez, az időjárás viszonyokhoz és a csoport napi dinamikájához.

A tanköteles kort megelőző nevelési évben részt vevő gyermekek fejlesztése során a tevékenységközpontú iskola-előkészítés beépül az óvodai élet természetes ritmusába.

A nyári időszak napirendje

Az év közbeni szokások megtartása mellett ez az időszak annyiban jelent változást, hogy a gyermekek lehetőség szerint, időjárás függvényében az egész napjukat a levegőn, a szabadban töltik. Tevékenységi lehetőségeiket vizes játékokkal bővítjük.

Időkeretek	Időtartam	Tevékenység megnevezése
6.00-8.00	2 óra	A gyermekek folyamatos fogadása, szabad játék, szabadidős tevékenységek egyéni és kiscsoportokban történő fejlesztések, beszélgetések összevont csoportokban.
8.00-9.00	1 óra	Játék és szabadidős tevékenységek összevontan időjárásnak megfelelően az udvaron, vagy a csoportszobában, teremrendezés, mindennapi frissítő testmozgás, testápolási teendők.
9-9.30	30 perc	Napos választás, önkiszolgáló tevékenység, tízórai, naposi teendők elvégzése.
9.30-12.00	2.5 óra	Játék és szabadon választott tevékenység a szabadban, vagy a csoportszobában, séta. Szabadon szervezett mozgásfejlesztés, részképesség fejlesztés egyéni, vagy mikrocsoportos formában,

		tapasztalatszerzés.
12.00- 13.00	1 óra	Tisztálkodás, előkészületek az ebédhez, ebéd, teremrendezés.
13.00- 15.00	2 óra	Délutáni pihenő, igény szerint csendes tevékenység, vagy udvari játék.
15.00- 15.30	30 perc	Teremrendezés, tisztálkodás, uzsonna.
15.30- 17.00	1 óra 30 perc	Szabadidős tevékenység az udvaron vagy a csoportszobában, sokoldalú mozgás lehetőségekkel, fejlesztő játékokkal.

Összesen: 11 óra

6.2. Heti rend

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Mint befogadó óvoda az újonnan érkező óvodásoknál célunk az átmenet zökkenőmentessé tétele, az új életformához való pozitív érzelmi viszonyulás kialakítása „kedv ébresztése” az ovihoz. Ennek érdekében a feladatunk minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rend összeállítása.

A heti rend összeállításánál arra is kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására, valamint a gondozásra. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A következő táblázatban szereplő tevékenységek ajánlott heti rendszerességgel, rugalmasan szervezhetők. Az ének, zene, a külső világ megismerése és vizuális tevékenységek heti legalább egyszer önálló vagy integrált formában valósulnak meg. A mindennapos mozgás minden nap szervezeten jelenik meg, míg a szabad játék és a munkajellegű tevékenységek a nap folyamán folyamatosan biztosítottak. A heti tervezést az oviKRÉTA rendszer tartalmazza.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

Tevékenységi formák	Kiscsoport	Középsőcsoport	Nagycsoport (IE)*
Verselés, mesélés	5-10 perc	10-15 perc	5-35 perc
Ének, zene, népi játék, tánc	10-15 perc	15-20 perc	5-35 perc
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	10-15 perc	15-20 perc	5-35 perc
Mindennapos mozgás	10-15 perc	15-20 perc	5-35 perc
Külső világ tevékeny megismerése	10-15 perc	15-20 perc	5-35 perc
Játék	A szabad játék a gyermek fejlődésének kiemelt színtere, amely a nap folyamán folyamatosan biztosított, rugalmasan illeszkedve a csoport életéhez és a gyermekek szükségleteihez.		
Munka jellegű tevékenység	A munkajellegű tevékenységek (pl. önkiszolgálás, rendrakás, segítés, felelősi feladatok) az óvodai élet természetes részét képezik. Az ezekkel kapcsolatos dokumentáció az oviKRÉTA elektronikus naplóban, a napi tevékenységek között kerül rögzítésre.		
*(IE)=iskolai életre előkészítés.			

Megjegyzés: A táblázatban meghatározott időkeretek intézményi iránymutatásként szolgálnak, alkalmazásuk során az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek életkorát, fejlettségét, érdeklődését, egyéni terhelhetőségét és a tevékenység jellegét.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a gyermek együttműködő képességét és feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezését és szervezését határozza meg.

A tanköteles kort megelőző nevelési évben a gyermekek a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz szükséges képességeik és készségeik fejlesztése érdekében naponta összesen 45 perces időkeretben vesznek részt iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben. E tevékenységeket differenciáltan, a gyermekek egyéni terhelhetőségéhez igazodva szervezzük. A napi 45 perces időkeret az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek összesített időkerete.

A heti rend kialakítása is az óvodapedagógusok feladata, tehát az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számptalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex kezdeményezések helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

Az egyéni fejlesztéshez az óvodapedagógusok **átfedési ideje** ad lehetőséget, amelynek hatékony kihasználása a két pedagógus összehangolt együttműködésével lehet eredményes.

7. DIGITÁLIS DOKUMENTÁCIÓ ÉS A TERVEZÉS PEDAGÓGIAI GYAKORLATA AZ oviKRÉTA TÜKRÉBEN

7.1. Elektronikus óvodai adminisztráció az oviKRÉTA rendszerben

Intézményünkben az óvodai neveléshez kapcsolódó, jogszabályban meghatározott nyilvántartások és pedagógiai dokumentumok vezetése az **oviKRÉTA** elektronikus rendszerében történik.

Az oviKRÉTA a pedagógiai munka dokumentálásának, a gyermekek fejlődésének nyomon követésének, a csoportok életének és az intézményi működés meghatározott adatainak egységes elektronikus felülete.

A digitális dokumentáció vezetése során törekszünk az **egységes, naprakész, átlátható és szakmailag tartalmas dokumentálásra**. A rendszer használata nem önálló pedagógiai cél, hanem a gyermekek fejlődését támogató nevelőmunka tervezésének, megvalósításának és nyomon követésének eszköze.

A szülőkkel történő kapcsolattartásban az oviKRÉTA által biztosított lehetőségeket alkalmazzuk, amelyeket szükség szerint más, intézmény által meghatározott kommunikációs formák – különösen személyes konzultáció, elektronikus levelezés és egyéb zárt kommunikációs csatornák – egészíthetnek ki.

7.2. A tervezés gyakorlata az óvodai nevelésben

Pedagógiai tervezésünk az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, Pedagógiai Programunk céljaira, valamint mindenekelőtt **a gyermekek megismerésére és aktuális szükségleteire** épül.

A tervezés nem önmagáért végzett dokumentációs feladat. Az óvodapedagógus megfigyeli a gyermekeket és a csoport működését, értelmezi tapasztalatait, ezek alapján határozza meg a következő időszak pedagógiai céljait és feladatait, majd a megvalósítást követően reflektál annak eredményességére.

Közös szakmai szemléletünk:

MEGFIGYELEM → ÉRTELMEZEM → TERVEZEK → MEGVALÓSÍTOM → VISSZANÉZEK

„Nem azért figyelek, hogy legyen mit leírnom. Azért írom le, hogy tudjam, hogyan segítek tovább.”

Ez a szemlélet biztosítja, hogy a gyermek fejlődésének nyomon követése és a pedagógiai tervezés egymásra épüljön, és a dokumentáció valóban segítse az egyéni szükségletek felismerését, a differenciált pedagógiai támogatást és a megfelelő fejlesztési irányok meghatározását.

A pedagógiai tervezést **kéthetes ciklusokban** végezzük, figyelembe véve a gyermekek aktuális érdeklődését, fejlettségi szintjét, egyéni szükségleteit és a csoport heterogén életkori összetételét.

A tanulási tartalmak feldolgozása komplex módon, játékba és élményekbe ágyazva, több érzékszervet mozgósító tapasztalatszerzésen keresztül történik. A gyermek aktív részvételére, kíváncsiságára, felfedezőkedvére és meglévő tapasztalataira építünk.

Az iskolai életre történő felkészítést sem elkülönülő, teljesítményközpontú feladatként értelmezzük, hanem az óvodai élet egészét átszövő, játékos és differenciált képességfejlesztésként.

7.3. A tervezőmunka pedagógiai elvei

Az óvodapedagógus tervezőmunkájában:

- figyelembe veszi a hatályos jogszabályokat, az Óvodai nevelés országos alapprogramját és intézményünk Pedagógiai Programját;
- a gyermekek életkori sajátosságaira, egyéni fejlődési ütemére, érdeklődésére és aktuális szükségleteire épít;
- biztosítja a játék elsődlegességét;
- épít a gyermekek spontán ötleteire, tapasztalataira és kezdeményezéseire;
- differenciáltan tervezi a pedagógiai támogatást;
- kiemelt figyelmet fordít a mozgás, az anyanyelvi és kommunikációs képességek, a szociális kompetenciák, valamint a gondolkodási és tanulási képességek fejlődésére;
- támogatja az inkluzív nevelést és az egyéni fejlődési utakat;
- együttműködik a családokkal és a gyermek fejlődésében részt vevő szakemberekkel;
- a megvalósult pedagógiai folyamatokat értékeli, tapasztalatait pedig felhasználja a további tervezésben.

A tervezés során olyan nevelési helyzetek kialakítására törekszünk, amelyekben a gyermek önállósága, kreativitása, kíváncsisága és személyisége kibontakozhat, az óvodapedagógus pedig támogató, irányt mutató és szükség szerint segítséget nyújtó szerepben van jelen.

7.4. Az iskolai életre felkészítő pedagógiai tevékenységek

Az iskolai életre való felkészítés az óvodai nevelés egész folyamatát átszövő pedagógiai tevékenység. Nem kizárólag az iskolakezdést közvetlenül megelőző időszak feladata: az önállóság, a kommunikáció, a mozgás, a szociális képességek, a gondolkodás, a figyelem, a kitartás és a feladattudat fejlődését az óvodába lépéstől kezdődően támogatjuk.

A tanköteles kort megelőző nevelési évben részt vevő gyermekek esetében az iskolai életre történő felkészítés hangsúlyosabbá válik. A fejlesztő pedagógiai tevékenységek különösen az alábbi területeket támogatják:

- figyelem, emlékezet és gondolkodás;
- feladattudat, feladattartás és önállóság;
- anyanyelvi és kommunikációs képességek;
- finommotorika és grafomotorika;

- testséma és térbeli tájékozódás;
- szenzomotoros koordináció;
- szociális és érzelmi érettség;
- együttműködés és szabálytudat.

A tevékenységeket a hatályos előírásoknak megfelelő időkeretben, **differentiáltan, a gyermekek egyéni terhelhetőségéhez, fejlettségéhez és szükségleteihez igazodva** szervezzük. A fejlesztés az óvodai élet természetes rendjébe illeszkedik, egyéni, mikro- vagy kiscsoportos, illetve szükség szerint csoportos formában valósulhat meg.

A tanköteles kort megelőző nevelési évben részt vevő gyermekek iskolai életre felkészítést szolgáló tevékenységeit az **oviKRÉTA dokumentációjában egységesen „I.E.” jelöléssel** tesszük egyértelműen azonosíthatóvá.

A tervezés alapját az óvodapedagógusok megfigyelései, a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció, valamint szükség szerint a fejlesztésben részt vevő szakemberek tapasztalatai és visszajelzései képezik.

Célunk, hogy a gyermekek saját fejlődési útjukat bejárva, megfelelő testi, lelki, szociális és értelmi fejlettséggel, **kíváncsiságukat és tanulási kedvüket megőrizve** kezdhessék meg iskolai életüket.

7.5. A gyermekek fejlődésének dokumentálása és az oviKRÉTA használatának intézményi elvei

A gyermekek fejlődésének nyomon követését a pedagógiai munka szerves részének tekintjük. A dokumentálás célja nem az adminisztráció növelése, hanem annak láthatóvá tétele, hogy **mit tapasztaltunk a gyermek fejlődésében, milyen támogatást terveztünk számára, hogyan valósítottuk azt meg, és milyen további pedagógiai feladat következik ebből.**

Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy – különösen az SNI, BTMN és más kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében – a megfigyelések, a szakértői véleményben foglaltak, a fejlesztési irányok, az alkalmazott pedagógiai támogatás, a fejlődés nyomon követése, valamint a szülőkkel és a fejlesztésben részt vevő szakemberekkel történő együttműködés egymásra épüljön és nyomon követhető legyen.

Az oviKRÉTA rendszerében vezetett pedagógiai dokumentációt intézményi szinten **egységesen, következetesen és naprakészen** vezetjük. A rendszer központi fejlesztéseihez és változásaihoz szükség szerint igazítjuk intézményi dokumentációs gyakorlatunkat úgy, hogy annak szakmai alapelvei változatlanok maradjanak.

A dokumentációs rendszer változása önmagában nem változtatja meg pedagógiai szemléletünket: **a digitális felület a pedagógiai munkát szolgálja, és nem a pedagógiai munkát igazítja a digitális felülethez.**

A dokumentáció alapelve

„Nem azért figyelek, hogy legyen mit leírnom. Azért írom le, hogy tudjam, hogyan segítek tovább.”

8. A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

A gyermekek fejlődésének nyomon követése pedagógiai munkánk szerves része. Célja a gyermek **egyéni fejlődési útjának megismerése és támogatása**, erősségeinek, aktuális szükségleteinek és fejlesztendő területeinek felismerése.

Az értékelés során a gyermeket nem társaihoz viszonyítjuk, hanem saját fejlődését, változásait és előrehaladását követjük. A tapasztalatokat a további pedagógiai támogatás és differenciált fejlesztés tervezésében használjuk fel.

8.1. A fejlődés megismerésének módszerei

A gyermek fejlődésének megismerése elsősorban a mindennapi óvodai élet természetes helyzeteiben történik.

Ennek módszerei különösen:

- **pedagógiai megfigyelés** – a gyermek játékának, tevékenységeinek, viselkedésének és reakcióinak folyamatos, tudatos megfigyelése;
- **beszélgetés** – spontán vagy célzott, bizalmi légkörben;
- **produktumok elemzése** – a gyermek rajzainak, alkotásainak, konstrukcióinak és egyéb tevékenységeinek megfigyelése;
- **társas kapcsolatok megfigyelése** – a gyermek közösségi kapcsolatainak, együttműködésének, társas viselkedésének megismerése;
- **pedagógiai mérő- és megfigyelőeszközök alkalmazása** – szükség esetén, szakmailag indokolt esetben.

A tanköteles kort megelőző nevelési évben a gyermek fejlődésének pontosabb megismerését szükség esetén **DIFER** vagy más, **szakmailag indokolt diagnosztikus eszköz** is segítheti.

8.2. A fejlődés nyomon követésének területei

A gyermek fejlődését komplex egészként értelmezzük. A megfigyelés és értékelés különösen az alábbi területekre terjed ki:

- testi és mozgásfejlődés;
- szociális és érzelmi fejlődés;
- anyanyelvi és kommunikációs képességek;
- értelmi képességek, gondolkodási és tanulási folyamatok;
- önállóság;
- játék és tevékenységben való részvétel;
- figyelem, feladattudat és kitartás;
- finommotorika, grafomotorika, testséma és térbeli tájékozódás;
- egyéni erősségek, érdeklődés és kiemelkedő képességek.

A tanköteles kort megelőző nevelési évben kiemelt figyelmet fordítunk azoknak a képességeknek és készségeknek a fejlődésére, amelyek támogatják a gyermek sikeres iskolakezdését.

8.3. Az értékelés felhasználása

A gyermekek fejlődésének nyomon követése és értékelése egyrészt az egyéni fejlődési utak támogatását, másrészt **pedagógiai munkánk egészének értékelését és továbbfejlesztését** szolgálja.

Az óvodapedagógus a gyermek fejlődéséről szerzett tapasztalatokat felhasználja az egyéni szükségletek és erősségek felismeréséhez, a differenciált pedagógiai támogatás megtervezéséhez, a fejlesztési irányok meghatározásához, valamint a családokkal és szükség esetén a gyermek fejlődésében részt vevő szakemberekkel történő együttműködéshez.

A gyermekek fejlődéséről szerzett tapasztalatokat ugyanakkor **nemcsak egyéni szinten értelmezzük**. A csoportokban és az intézmény egészében megjelenő tapasztalatokat összességükben is áttekintjük. Keressük azokat a visszatérő tendenciákat, erősségeket és fejlesztendő területeket, amelyek pedagógiai munkánk további alakításához irányt mutathatnak.

A nevelési év során és annak lezárásakor reflektálunk arra, hogy:

- mely területeken tapasztaltunk kedvező fejlődést;
- mely területek igényelnek további megerősítést;
- mely pedagógiai módszerek, tevékenységek és támogatási formák bizonyultak eredményesnek;
- hol szükséges változtatni, újragondolni vagy továbbfejleszteni gyakorlatunkat;
- milyen közös szakmai hangsúlyok jelenjenek meg a következő nevelési év tervezésében.

Az összegzett tapasztalatokat **nem az egyes gyermekek összehasonlítására vagy kiemelésére használjuk**, hanem intézményi pedagógiai munkánk reflektív értékelésére. A tapasztalatok hozzájárulnak a következő nevelési év céljainak, kiemelt feladatainak és fejlesztési irányainak meghatározásához.

Ezáltal a fejlődés nyomon követése egy folyamatos szakmai körfolyamattá válik:

MEGFIGYELÜNK → ÉRTELMEZÜNK → TERVEZÜNK → MEGVALÓSÍTUNK → REFLEKTÁLUNK → TOVÁBB TERVEZÜNK

9. A PEDAGÓGUSOK TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZERE

Intézményünk kiemelt figyelmet fordít a pedagógusok szakmai megújulására, tudásuk folyamatos fejlesztésére és a nevelőmunka szakmai színvonalának erősítésére. A pedagógusok továbbképzését a **2023. évi LII. törvény**, valamint a **419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet** előírásainak megfelelően szervezzük.

9.1. A továbbképzési rendszer célja

A pedagógus-továbbképzés célja:

- a Pedagógiai Program megvalósítását támogató szakmai kompetenciák fejlesztése;

- a gyermekek változó szükségleteire és az óvodai nevelés új szakmai kihívásaira való felkészülés;
- az inkluzív nevelés, a differenciálás, a gyermekvédelem és a digitális kompetenciák erősítése;
- az intézményi célokhoz és fejlesztési irányokhoz kapcsolódó szakmai tudás bővítése;
- a pedagógusok egyéni szakmai fejlődésének és tudásmegosztásának támogatása.

A pedagógusok továbbképzését az intézmény a hatályos továbbképzési rendszerhez igazodva tervezi és szervezi. A továbbképzések kiválasztásánál figyelembe vesszük a pedagógusok szakmai fejlődési igényeit, a Pedagógiai Program céljait, a gyermekcsoportok szükségleteit, valamint az intézményi értékelések és szakmai tapasztalatok alapján kirajzolódó fejlesztési irányokat.

A külső képzések mellett fontosnak tartjuk a **belső tudásmegosztást, a szakmai műhelymunkát, a hospitálást, az egymástól való tanulást és a jó gyakorlatok megosztását** is.

A pedagógus-továbbképzés intézményi tervezésének és dokumentálásának részletes rendjét a mindenkor hatályos jogszabályi előírások és az intézmény kapcsolódó dokumentumai határozzák meg.

10. KAPCSOLATTARTÁS ÉS PARTNERSÉG AZ ÓVODAI NEVELÉS SORÁN

Az óvoda nevelőmunkája a családokkal, a fenntartóval, a gyermekek fejlődését támogató intézményekkel, szakemberekkel és a helyi közösséggel kialakított együttműködésre épül.

Kapcsolatainkban a **kölcsönös tisztelet, bizalom, nyitottság, rendszeres kommunikáció és a gyermek mindenek felett álló érdeke** meghatározó. Törekszünk arra, hogy partneri kapcsolataink ne csupán információcserét jelentsenek, hanem valódi együttműködést, közös gondolkodást és egymás szakmai, illetve nevelési szerepének tiszteletben tartását.

10.1. A család és az óvoda kapcsolata

A család és az óvoda partneri együttműködése az óvodai nevelés egyik legfontosabb alappillére. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.

Az óvodás gyermekek különböző szociokulturális háttérű, eltérő élethelyzetű családokból érkeznek. A családok életmódjának, lehetőségeinek és nevelési gyakorlatának különbözősége hatással van a gyermekek mindennapjaira és az óvodával kialakuló kapcsolatra is. Ezért kiemelten fontosnak tartjuk a családok megismerését és a kölcsönös tiszteleten, bizalmon és nyitottságon alapuló együttműködést.

A szülő ismeri legjobban gyermekét, szokásait, igényeit és családi környezetét, míg az óvodapedagógus szakmai tudásával és tapasztalataival támogatja a gyermek fejlődését és a család nevelőmunkáját. A gyermek érdekében fontosnak tartjuk a rendszeres, őszinte és kölcsönös információcserét.

A családokat napjainkban nagy mennyiségű, eltérő szakmai megalapozottságú gyermeknevelési információ éri, különösen a digitális és közösségi média felületein. Ezért egyre fontosabbnak tartjuk az óvoda **hiteles, támogató és érthető szakmai kommunikációját**.

A kapcsolattartás formái változatosak: személyes beszélgetések, fogadóórák, szülői értekezletek, nyílt napok, közös programok és rendezvények, szükség szerint családlátogatás, valamint elektronikus kommunikáció. Az oviKRÉTA, az e-mail és az intézmény által alkalmazott zárt online felületek segítik a gyors információáramlást, de **a személyes kapcsolatot és párbeszédet nem helyettesítik**.

Kiemelt figyelmet fordítunk a nehezebben bevonható, hátrányos helyzetű vagy támogatást igénylő családok elérésére. Ennek alapja a személyes kapcsolatfelvétel, az elfogadó kommunikáció, a család élethelyzetének megértése, valamint szükség esetén a megfelelő segítő szakemberekkel és szolgáltatásokkal történő együttműködés.

Az óvoda a változó társadalmi és családi környezetben stabil, biztonságos, elfogadó és szeretetteljes közeget biztosít a gyermekek számára. Arra törekszünk, hogy a családokkal együttműködve olyan nevelési környezetet teremtsünk, amelyben a gyermek saját fejlődési útját járva bontakozhat ki.

Céljaink a családokkal való együttműködésben:

- a gyermek és családjának megismerése;
- a gyermek fejlődésének folyamatos támogatása;
- a kölcsönös információcsere és bizalom erősítése;
- az otthoni és óvodai nevelés lehetőség szerinti összehangolása;
- a szülői kompetenciák megerősítése;
- a családok bevonása az óvodai életbe;
- a Szülői Szervezet aktív együttműködésének támogatása;
- szükség esetén az egészségügyi, gyermekvédelmi, szociális és fejlesztő szolgáltatásokkal való kapcsolat erősítése.

Hitvallásunk, hogy a család nem ellenfél, hanem szövetséges a gyermek nevelésében. Közös célunk a gyermek biztonságos, kiegyensúlyozott fejlődésének és egyéni kibontakozásának támogatása.

10.2. Kapcsolatunk a fenntartóval

Az óvoda működését meghatározó szakmai, gazdasági és szervezeti feltételek biztosítása érdekében a fenntartóval kiegyensúlyozott, nyitott és rendszeres kapcsolattartásra törekszünk.

Együttműködésünk alapja a kölcsönös tájékoztatás, az intézmény működését és fejlesztését érintő kérdések egyeztetése, valamint a helyi szükségletek és lehetőségek közös mérlegelése.

Célunk olyan támogató, partnerségen alapuló kapcsolat fenntartása, amely elősegíti az óvodai nevelés személyi és tárgyi feltételeinek biztosítását, az intézmény fejlődését, valamint helyi értékeink és sajátosságaink megőrzését.

10.3. Kapcsolattartás a bölcsődével

A bölcsődéből óvodába érkező gyermekek számára az intézményváltás jelentős változás. Célunk, hogy az átmenet minél nyugodtabb, biztonságosabb és gyermekközpontúbb legyen.

A bölcsődével való kapcsolatunkat kölcsönös látogatások, ismerkedési lehetőségek, szakmai konzultációk és közös programok segítik. Az átmenetet tudatos, egymásra épülő szakmai együttműködéssel és rendszeres kommunikációval támogatjuk.

Az együttműködés során tiszteletben tartjuk a gyermekek és családok személyiségi jogait és az adatkezelésre vonatkozó előírásokat.

10.4. Kapcsolatunk az általános iskolával

Az óvoda–iskola átmenet támogatása érdekében szoros szakmai kapcsolatot ápolunk a helyi általános iskolával.

Célunk, hogy az iskolába lépés a gyermekek számára **folytonosságot jelentő, biztonságos átmenet** legyen. Ennek érdekében együttműködünk a tanítókkal, lehetőséget teremtünk szakmai konzultációkra, kölcsönös látogatásokra és közös programokra.

A gyermekek számára iskolalátogatásokat, ismerkedési lehetőségeket szervezünk, amelyek segítik az új környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakulását.

Az óvodából iskolába történő átmenet során kiemelt figyelmet fordítunk az **egyéni fejlődési utakra, az esélyteremtésre és a gyermekek eltérő szükségleteire**.

Fontosnak tartjuk a korábban óvodánkba járó gyermekek iskolai beilleszkedésével kapcsolatos szakmai tapasztalatok megismerését is, mert ezek visszajelzést adhatnak saját pedagógiai munkánk és az óvoda–iskola átmenetet támogató gyakorlatunk továbbfejlesztéséhez.

10.5. Kapcsolattartás a művészeti iskolával

A művészeti nevelés, a mozgás, a zene és a tánc a gyermekek személyiségfejlődésének értékes területei. A művészeti iskolával kialakított együttműködésünk hozzájárul a gyermekek élményeinek gazdagításához, érdeklődésük és tehetségük kibontakoztatásához, valamint a helyi kulturális értékek közvetítéséhez.

Az együttműködés lehetőséget teremt közös programokra, bemutatókra és szakmai kapcsolattartásra.

10.6. Kapcsolattartás kulturális intézményekkel

A Művelődési Házzal és a Könyvtárral kialakított kapcsolat fontos része az óvoda közösségi és kulturális nevelőmunkájának.

A gyermekek életkoruknak megfelelő módon ismerkednek a kulturális intézményekkel, részt vesznek programokon, könyvtári foglalkozásokon, ünnepi és közösségi eseményeken.

Az együttműködés hozzájárul az irodalom, a mese, a zene, a művészetek és a helyi kulturális értékek iránti érdeklődés megalapozásához.

10.7. Az óvoda szerepe a helyi társadalomban

Településünk egyetlen óvodájaként fontos szerepet töltünk be a helyi közösség életében. Az óvoda nem csupán nevelési intézmény, hanem **közösségi és társadalmi kapcsolódási tér** is.

Nyitottan reagálunk a településen élő családok változó igényeire és a demográfiai változásokra. Kapcsolatot tartunk a helyi intézményekkel, civil szervezetekkel, szakemberekkel és más közösségi partnerekkel.

Óvodásaink életkoruknak megfelelő módon bekapcsolódnak a település kulturális és közösségi életébe. Hagyományaink, közös rendezvényeink, ünnepeink és saját pedagógiai innovációink egyaránt erősítik az óvoda és a település kapcsolatát.

Az intézmény közösségi megjelenése során törekszünk arra, hogy értékeinket, pedagógiai munkánkat és közösségi eseményeinket hitelesen, a gyermekek személyiségi jogainak és az adatvédelmi előírásoknak megfelelően mutassuk be.

10.8. Civil és nemzetiségi kapcsolatok

A helyi civil szervezetekkel, alapítványokkal és nemzetiségi közösségekkel kialakított együttműködések az **esélyteremtést, a befogadást, a közösségi összetartozást és a helyi értékek megőrzését** támogatják.

Nyitottak vagyunk olyan közös kezdeményezésekre és programokra, amelyek a gyermekek és családjaik érdekeit szolgálják, gazdagítják óvodai életünket, illetve erősítik a helyi közösséghez tartozás élményét.

10.9. Szakmai kapcsolataink bővítése

Intézményünk nyitott más óvodák jó gyakorlatainak megismerésére, szakmai tapasztalatcserére és kölcsönös tudásmegosztásra.

Lehetőségeinkhez mérten támogatjuk a hazai és a Kárpát-medence magyar nyelvű óvodáival kialakuló szakmai kapcsolatokat és együttműködéseket, amennyiben azok Pedagógiai Programunk értékeihez és intézményi céljainkhoz kapcsolódnak.

11. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

11.1. A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás és a munka helye programunkban

*„A fejlesztés útja az érzelmi nevelésen,
a játékos kreativitáson, a szociális
szituációkon és a tevékenységeken keresztül vezet.*

*Mit csináljon tehát az óvodás gyermek?
Tudjon játszani, kérdezni és odafigyelni.”*

/Vekerdy Tamás/

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg, így válik a játék az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodai nevelés során kiemelten fontos a **szabad játék** érvényesülésének biztosítása. Ez a hangsúly meg kell, hogy jelenjen az óvoda napirendjében, időbeosztásában, valamint a játékos tevékenységszervezésben is. A játék a gyermekek élményfeldolgozásának, érzelmkifejezésének, feszültséglevezetésének legfőbb eszköze, és a kreativitás, a szociális és kognitív képességek fejlődésének motorja.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, segítő, támogató, szükség esetén kezdeményező szerepet tölt be. Jelenléte hozzájárul a gyermekek közötti játékapcsolatok kialakulásához.

A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre van szükség. Az óvoda feladata, hogy biztosítsa a különböző játékformák – gyakorló-, szimbolikus-, szerep-, konstruáló- és szabályjátékok – feltételeit, valamint támogassa a gyermek szabad választásait.

A játék kiemelt szerepet tölt be az együttműködés, a kommunikáció, a kreativitás és a problémamegoldó gondolkodás fejlődésének támogatásában. A játékba ágyazott tanulás a gyermek által kezdeményezett, élmény- és tapasztalatalapú tevékenységek során valósul meg. Pedagógiai Programunkban a játék nem pusztán módszer, hanem nevelési alapelv, a tanulás, a szocializáció, a tehetséggondozás és a felzárkóztatás kulcsterülete. A játék hozzájárul a gyermeki kompetenciák kialakulásához, és lehetőséget biztosít a környezethez való alkalmazkodás, az énkifejezés és az autonómia fejlődésére.

Az óvodapedagógus feladata a feltételek megteremtése, a megfigyelés, az indirekt jelenlét, a modellnyújtás, az egyéni fejlődésmenet támogatása. A játék a gyermek saját világának megélése, nem reprodukció, hanem aktív építkezés, az érzelmek, gondolatok, tapasztalatok leképezése.

11.2. A játék formái

- szabad játék;
- kezdeményezett játék;
- gyakorlójáték;
- szimbolikus játék;
- szerepjáték;
- konstruáló játék;
- szabályjáték;

- drámajáték, bábjáték.

A játék a gyermeki élet központi tevékenysége, a tanulás legtermészetesebb formája, a fejlődés motorja. Programunk minden eszközzel és formában épít a játék erejére, és annak minden gyermekre gyakorolt pozitív hatását biztosítani törekszik.

11.3. Az óvodapedagógus szerepe a játék során

Az óvodapedagógus a játék során nem csupán jelen van – ő a játék érzelmi, pedagógiai háttere, biztonságot nyújtó tere, iránytűje és visszhangja. A „Szívvel-lélekkel” szemléletben dolgozó pedagógus nem irányít, hanem figyel, bátorít, kezdeményez, és ha szükséges, finoman keretez. A gyermek szabad játékához szükséges feltételeket – időt, teret, eszközöket és légkört – ő teremti meg, és ezek fenntartása az egyik legfontosabb napi feladata.

A játékban a gyermek megmutatja önmagát. Az óvodapedagógus szerepe éppen ezért elsősorban **megfigyelő és értő jelenlét**: a gyermek játékából olvasva ismeri meg személyiségét, érzelmi állapotát, fejlődési szintjét. Ez a megértés ad alapot az egyéni bánásmódra, a személyre szabott fejlesztésre.

A játékban a pedagógus **modell is**: viselkedésével mintát nyújt a gyermekeknek a kapcsolódásra, a szabályok betartására, az együttműködésre. A játék kezdeti szakaszában, különösen a fiatalabb gyermekek esetében, aktív játszótársként jelenhet meg, később háttérbe húzódva biztosítja a gyermek autonómiáját. Ha szükséges, **segítő kézként** van jelen: támogatja a gyermekeket konfliktusaik megoldásában, segít továbblendíteni egy elakadt játékhelyzetet, miközben mindvégig a gyermek érdekeit és önállóságát tartja szem előtt.

Tudatosan alakítja a **játékkörnyezetet**, figyelembe véve a gyermekek aktuális érdeklődését és fejlettségét. A játékszerek válogatása, elrendezése, a tér strukturálása, a játékeszközök megújítása mind az ő pedagógiai döntéseinek része.

A játék során a pedagógus érzelmileg is jelen van – **empátiával, elfogadással, türelemmel** fordul a gyermekek felé. Teret ad a gyermek ötleteinek, segíti a kreatív önkifejezést, és támogatja a belső motivációból fakadó játékélményt.

A szívvel-lélekkel végzett óvodapedagógusi munka a játékban válik leginkább láthatóvá: amikor a gyermek felszabadultan játszik, kezdeményez, együttműködik, épít, szerepet vállal, és közben fejlődik – érzelmileg, értelmileg, társas viszonyaiban egyaránt.

11.4. Nevelőmunkánk eredményességének játékbeli mutatói

A szabad játék az a tevékenység, amelyen keresztül legátfogóbban megfigyelhetjük a gyermek fejlődését. Nevelőmunkánk akkor eredményes, ha a gyermek játékában – **saját életkorához, fejlettségéhez és egyéni fejlődési útjához igazodóan** – megmutatkoznak az alábbi jellemzők:

- Örömmel, önfeledten játszik, a játék számára belső motivációból fakadó, pozitív élmény.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni, szerepeket kitalálni.

- Képes építmény lemásolására, térben és síkban is tud alkotni, megvalósítani elképzeléseit.
- Élményeit játékban újraélti, feldolgozza, kifejezi, ezáltal lehetősége nyílik érzelmi feszültségeinek oldására.
- Szívesen vállal szerepet közös játékhelyzetekben, másokat is bevon.
- Egyre inkább képes a társas együttélés szabályaihoz alkalmazkodni és várakozni.
- Szabályjátékok során érti és követi a szabályokat, illetve képes azok közös alakításában részt venni.
- Érzékeli és jelzi a közösen kialakított szabályok betartását, egyre nagyobb felelősséget vállal a közösségben.
- Képes játékos versenyhelyzetekben részt venni, fokozatosan tanulja a siker és a kudarc kezelését.
- Játékában elmélyült, kitartó, képes figyelmét egyre hosszabb ideig egy tevékenységre irányítani.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásokra törekszik, gondolkodása egyre rugalmasabbá válik.
- Önszabályozása folyamatosan fejlődik: egyre inkább képes érzéseit és igényeit kifejezni, valamint mások érzéseit és igényeit figyelembe venni.
- Játékán keresztül fejlődik együttműködési készsége, empátiája, türelme és másokra irányuló figyelme.

12. „ÖRÖMTELI TANULÁS” – A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ JÁTÉKOS TANULÁS VEGYES ÉLETKORÚ CSOPORTBAN

*„A gyerekeknek nem kell szárnyuk ahhoz,
hogy repüljenek.
Csak adj nekik szeretetet
és bátorítást, és képesek
lesznek elérni a csillagokat.”*

(Talmácsi Gábor)

A gyermekeket körülvevő világ folyamatosan változik. A digitális környezet, az információk sokasága és a gyorsan változó ingerek új kihívásokat jelentenek az óvodai nevelés számára is. Mindez még inkább felértékeli az élményeken, személyes kapcsolatokon, cselekvésen és közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló tanulást.

Pedagógiai szemléletünk középpontjában az áll, hogy a gyermek **örömmel, kíváncsisággal és belső motivációval** forduljon az őt körülvevő világ felé. Az óvodapedagógus ehhez érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó, támogató légkört teremt, amelyben a gyermek kérdezhet, próbálkozhat, felfedezhet, tévedhet és újra próbálkozhat.

Vegyes életkorú csoportjainkban különösen jól érvényesül a személyre szabott, játékba és tevékenységekbe ágyazott tanulás. A kisebb gyermekek megfigyelik a nagyobbakat, mintákat látnak, utánoznak, és fokozatosan kapcsolódnak be az összetettebb tevékenységekbe. A nagyobb gyermekek számára a közös élet lehetőséget teremt, az önállóság, a felelősségvállalás, az empátia és a segítő magatartás gyakorlására.

Az óvodapedagógus tudatos előkészítő, szervező és támogató szerepet vállal. Nem kész válaszokat közvetít, hanem kérdésekkel, problémahelyzetekkel, felfedezési

lehetőségekkel ösztönzi a gyermek gondolkodását. Épít a gyermek előzetes tapasztalataira, érdeklődésére és élményeire, választási lehetőségeket kínál, és teret enged az önálló próbálkozásnak.

A tanulás során egyaránt helyet kap a játék, a beszélgetés, az alkotás, a mozgás, a természet felfedezése, a megfigyelés, a kísérletezés és a komplex élményszerzés. A vizuális, auditív, tapintásos és mozgásos tapasztalatok sokféleségével támogatjuk az eltérő fejlődési és tanulási utakat.

A gyermek önállóan, párban, kisebb csoportban vagy közösségben is tapasztalatokat szerezhet. Célunk nem pusztán az ismeretek bővítése, hanem a gondolkodás, a kommunikáció, az önkifejezés, az együttműködés, a kreativitás, a problémamegoldás és az érzelmi-szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.

A játék és a tevékenységekben megvalósuló tanulás óvodai nevelésünk egymástól elválaszthatatlan elemei. A tanulás az óvodás gyermek számára elsősorban élmény, cselekvés, felfedezés és öröm.

12.1. Tevékenykedtetés a vegyes életkorú gyermekcsoportban

Intézményünkben hosszú évek tapasztalata igazolja, hogy a vegyes életkorú csoportok megfelelő pedagógiai tervezés mellett gazdag lehetőséget teremtenek a gyermekek sokoldalú fejlődéséhez.

A különböző életkorú gyermekek együttnevelése természetes módon támogatja az érzelmi, szociális és értelmi fejlődést. A kisebbek számára a nagyobbak megfigyelése és utánzása segítheti a beilleszkedést, az önállósodást és az új helyzetekhez való alkalmazkodást. A nagyobbak számára lehetőséget teremt a felelősségvállalás, az empátia, a gondoskodás és a példamutatás megtapasztalására.

A vegyes életkorú csoportokban rugalmasan érvényesítjük az **„együtt és külön” elvét**. A közös tevékenységekben minden gyermek saját fejlettségi szintjének, érdeklődésének és aktuális szükségleteinek megfelelően kapcsolódhat be. Emellett lehetőséget biztosítunk az egyéni, páros, mikrocsoportos és az életkorhoz vagy fejlettséghez igazodó tevékenységekre is.

A differenciált szervezés biztosítja, hogy minden gyermeknek legyen ideje és tere saját fejlődési ütemében haladni. A nagyobb gyermekek számára célzottabb, összetettebb tevékenységeket is kínálunk, míg a kisebbek saját érdeklődésük és fejlettségük szerint kapcsolódhatnak ezekhez.

A vegyes életkorú csoportban zajló nevelés tudatos pedagógiai tervezéssel és differenciálással lehetőséget teremt arra, hogy minden gyermek önmagához képest fejlődjön, sikerélményhez jusson és érzelmileg gazdag közösségi tapasztalatokat szerezzen.

A korosztályok közötti együttélés nem akadály, hanem erőforrás, amely gazdagítja az óvodai életet, és természetes lehetőséget teremt az egymástól való tanulásra.

12.2. A tevékenységek tervezése a differenciálás jegyében

A differenciálás pedagógiai munkánk alapvető szemléleti eleme. Kiindulópontja a gyermek egyediségének elfogadása, aktuális fejlettségének, érdeklődésének, szükségleteinek és saját fejlődési ütemének figyelembevétele.

Vegyes életkorú csoportjaink természetes lehetőséget teremtenek a differenciálásra. A tevékenységek tervezésének **nem valamely életkori csoport képességszintje a kiindulópontja**, hanem a gyermekek aktuális fejlettsége, érdeklődése, előzetes tapasztalata és a csoport összetétele.

A közös témák és komplex tevékenységek lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gyermekek különböző szinteken és különböző módokon kapcsolódjanak be. Az óvodapedagógus a tartalmat, módszereket, eszközöket, segítségadás módját és szükség szerint az időkeretet is az egyéni szükségletekhez igazítja.

Fontosnak tartjuk, hogy **a fejlettségi szint nem azonos az életkorral**. Egy fiatalabb gyermek bizonyos területen előrébb tarthat, míg egy idősebb gyermek más területen több támogatást igényelhet. A differenciálás ezért nem életkor szerinti elkülönítést, hanem az egyéni fejlődési utak tudatos támogatását jelenti.

A tevékenységek szervezése rugalmas: lehetőséget biztosítunk az egyéni, páros, mikrocsoportos és közös tevékenységekre. A kisebbek inspirálódhatnak a nagyobbak tevékenységeiből, míg a nagyobbak önbizalmát, együttműködését és felelősségérzetét erősítheti a segítségnyújtás.

A tanköteles kort megelőző nevelési évben kiemelt figyelmet fordítunk az iskolai élet megkezdését támogató készségek és képességek fejlődésére. Az iskolára való felkészítés a játékban, mozgásban, mindennapi tevékenységekben, társas helyzetekben és célzottan szervezett tapasztalatszerzésekben egyaránt megvalósul.

Amennyiben a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben részesül, megszokott közösségében is folytathatja fejlődését. Az óvodapedagógus differenciált támogatással, a gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva biztosítja számára a továbblépés lehetőségét.

A vegyes csoportban a tanulásszervezés sokszínűsége nem hátrány, hanem pedagógiai lehetőség.

12.3. Testvérek a vegyes életkorú csoportban

A vegyes életkorú csoportszervezés lehetőséget teremt arra, hogy az egy családból érkező, különböző életkorú testvérek – amennyiben ez fejlődésüket és érzelmi biztonságukat szolgálja – egy közösségbe kerülhessenek.

A testvéri kapcsolat az óvodába lépés időszakában biztonságot jelenthet, megkönnyítheti a családtól való elválást és az új közösséghez történő alkalmazkodást. Az óvodapedagógus ugyanakkor tudatosan támogatja azt is, hogy a testvérek saját társas kapcsolatokat alakítsanak ki, önállóan kapcsolódjanak társaikhoz és egyéniségük szabadon kibontakozhasson.

Amennyiben a testvérek együttnevelése valamelyik gyermek fejlődését, önállósodását vagy közösségi kapcsolatait kedvezőtlenül befolyásolná, a csoportba sorolásnál ezt is mérlegeljük, a családdal történő egyeztetés mellett.

A vegyes csoport azoknak a gyermekeknek is gazdag társas tapasztalatokat biztosít, akiknek nincs testvérük. Megélhetik a kisebbek és nagyobbak együttműködését, a segítségnyújtást, a gondoskodást, a példamutatást és az egymástól való tanulást.

Az iskolába lépő gyermekek búcsúzása és az új gyermekek érkezése a közösség életének természetes, évről évre visszatérő folyamata.

12.4. Adaptív csoportszervezés és innovatív pedagógiai szemlélet

Vegyes életkorú csoportjaink kialakításánál törekszünk arra, hogy minden gyermek számára biztosított legyen a hozzá hasonló életkorú társakkal való kapcsolódás lehetősége is. A csoportok szervezésekor ezért figyelembe vesszük az életkori arányokat, a gyermekek egyéni szükségleteit, valamint a közösség kiegyensúlyozott működését.

Intézményünk nyitott az új, szakmailag megalapozott pedagógiai megoldásokra. Nem egyetlen módszer kizárólagosságában gondolkodunk, hanem olyan adaptív pedagógiai gyakorlatban, amely a konkrét gyermekcsoporthoz, az adott helyzethez és a gyermekek szükségleteihez igazodik.

Fontosnak tartjuk a kipróbálást, a tapasztalatok értékelését, a pedagógusi reflexiót és szükség esetén saját gyakorlatunk módosítását.

A tanulási környezet nem korlátozódik a csoportszobára. Az óvoda udvara, a település természeti és épített környezete, a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségei, valamint indokolt esetben a tudatosan alkalmazott digitális eszközök egyaránt a felfedezés szolgálatába állíthatók.

Pedagógusaink szerepe támogató, ösztönző és bátorító. Teret engednek az önálló próbálkozásnak, a kérdéseknek, a kreativitásnak és az élményszerű tapasztalatszerzésnek.

Hisszük, hogy a tanulás minősége fontosabb az ismeretek mennyiségénél. Elsődlegesnek tartjuk a tanuláshoz szükséges képességek, készségek, a kíváncsiság, az érdeklődés, a belső motiváció és a pozitív tanulási attitűd megalapozását.

Az iskolára való felkészítés nem elszigetelt feladat, hanem az óvodai élet természetes része. A játékban, mozgásban, tevékenységekben, szabályokban, társas kapcsolatokban és mindennapi helyzetekben rejlő tanulási lehetőségek egyaránt hozzájárulnak az iskolai élet megkezdéséhez szükséges képességek fejlődéséhez.

Célunk nem a teljesítménykényszer, hanem az örömteli tanulás, a kíváncsiság megőrzése és az ismeretekhez, felfedezéshez való pozitív viszony kialakítása.

A tanulást tág értelemben értelmezzük. Nem csupán a kognitív képességek fejlődését jelenti, hanem magában foglalja:

- a viselkedési és társas minták elsajátítását;

- a szocializációt és együttműködést;
- a szokások alakulását;
- az érzelmek felismerését és kifejezését;
- az erkölcsi érzék fejlődését;
- a gondolkodási képességek fejlődését;
- a készségek gyakorlását;
- az ismeretek megszerzését és alkalmazását.

Az óvodás gyermek mindezeket elsősorban **cselekvés, játék, utánzás, tapasztalatszerzés, élmények és spontán helyzetek útján** sajátítja el.

Célunk az írás, olvasás és számolás **későbbi elsajátítását megalapozó készségek és képességek fejlesztése**, az ismeretek alkalmazásához szükséges kompetenciák alakítása, valamint az ismeretlen iránti érdeklődés és a tanulási kedv megőrzése.

12.5. A tanulás lehetséges formái az óvodában

A tanulás az óvodáskorú gyermek számára elsősorban tevékenységek, játék és élmények útján valósul meg.

Lehetséges formái:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, a szokások alakítása;
- a spontán, játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre és érdeklődésre épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés és felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladata, hogy ezeket a tanulási formákat tudatosan, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazítva alkalmazza, biztosítva az érzelmi biztonságot, az élményszerűséget és a személyre szabott támogatást.

A tevékenységekben megvalósuló tanuláshoz kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok

- A gyermekek kíváncsiságának, tevékenységi és megismerési vágyának fenntartása.
- Változatos, cselekvő aktivitásra és több érzékszerv bevonására épülő tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- Az utánzásos minta- és modellkövetés lehetőségeinek tudatos alkalmazása.
- A spontán, játékos tanulási helyzetek felismerése és felhasználása.
- A gyermekek kérdéseire, érdeklődésére és tapasztalataira épülő ismeretszerzés támogatása.
- Játékos, tervezett tevékenységek és felfedezésre ösztönző helyzetek biztosítása.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek teremtése.
- Az egyéni fejlődési és érési ütem figyelembevétele.
- A gyermek személyiségének kibontakoztatását támogató, pozitív és személyre szabott visszajelzés.
- A kreativitás, az együttműködés, a kommunikáció, a gondolkodás és az önszabályozás fejlődésének támogatása.

- A gyermek saját kérdéseire, ötleteire és érdeklődésére épülő tanulási utak segítése.
- Az életkornak megfelelő, tudatos digitális eszközhasználat lehetőségének biztosítása úgy, hogy az **ne váltsa fel a játékot, a mozgást, a személyes kommunikációt és a közvetlen tapasztalatszerzést.**
- Olyan tanulási környezet kialakítása, amely biztonságot, szabadságot, inspirációt és lehetőséget nyújt a felfedezéshez, próbálkozáshoz és alkotáshoz.

Pedagógiai alapelvünk, hogy a gyermek saját fejlődési útját járja. Az óvodapedagógus feladata ennek az útnak a felismerése, támogatása és gazdagítása – játékkal, élményekkel, mozgással, felfedezéssel és szeretetteljes szakmai jelenléttel.

13. A KÜLÖNBÖZŐ TEVÉKENYSÉGI FORMÁK ÉS SZÍNTEREIK BEMUTATÁSA

13.1. Verselés – mesélés

*„A mese, játék, csoda, hit és lélek.
Mosoly mindenki lelkére.
A mese az gyógyír,
az befele és kifelé is gyógyít.”
Csernik Szende*

A kultúrákövetítés az óvodai nevelés szerves része: a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve adja át az örök emberi értékeket. Mindez a környezet komplex megismerésén keresztül történik, ahol az óvodapedagógus a természeti és társadalmi élményekből kiindulva, azokat gazdagítva és kiegészítve segíti a gyermek fejlődését – mindig figyelembe véve az egyéni és életkori sajátosságokat.

Az óvodapedagógus tudatosan épít a családból hozott kulturális, világnézeti, nyelvi és etnikai értékekre, ezeket nemcsak elfogadja, hanem segíti, hogy a gyermek spontán módon jelenítse meg őket a közösségben. A közösen átélt élmények, a mondókák, versek, mesék bensőséges hangulata hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi fejlődéséhez, és megalapozzák a könyvekhez való pozitív viszonyt, az olvasóvá válás igényét.

Különösen fontos számunkra, hogy az óvodában minden gyermek napi szinten részesüljön irodalmi élményben. A magyar néphagyomány, a klasszikus és kortárs gyermekirodalom, valamint más népek kulturális öröksége is megjelenik a mesélés során. Az élőszavas mese, a bábozás és dramatizálás lehetőséget ad a gyermek számára érzései, gondolatai kifejezésére, feldolgozására, ezzel támogatva érzelmi és szociális fejlődését.

A modern kor kihívásaira reagálva hangsúlyozzuk a személyes mesélés pótolhatatlan szerepét. A túlzott digitális eszközhasználat helyett a gyermeknek érzelmi biztonságot nyújtó, fantáziáját fejlesztő, nyugtató hatású irodalmi tevékenységeket kínálunk. A szülők számára ajánlásokat fogalmazunk meg kortárs és hagyományos gyermekirodalomból, ösztönözve őket az otthoni mesélésre.

A vegyes csoportokban az irodalmi anyag kiválasztása és a tevékenységek szervezése mindig igazodik az eltérő életkori és fejlettségi szintekhez. A nevelési év kezdetén a legfiatalabb gyermekek befogadása kap prioritást, így az irodalmi tartalmak is az ő szükségleteikhez igazodnak. A differenciálás révén minden gyermek a számára megfelelő szinten élheti meg az irodalmi élményeket.

Céljaink:

- Az anyanyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése, a biztonságos önkifejezés támogatása.
- Az irodalmi érdeklődés felkeltése életkorhoz és fejlettséghez illeszkedő műveken keresztül.
- A magyar kultúra értékeinek közvetítése és átörökítése.
- Az interkulturális nyitottság erősítése.
- A szülők szemléletformálása a mese- és versélmények fontosságáról.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Változatos, életkornak és érdeklődésnek megfelelő irodalmi tartalmak közvetítése.
- A magyar népi, klasszikus és kortárs irodalom mellett más népek műveinek bevonása.
- Az irodalmi befogadás szertartásainak kialakítása, például mesekuckó berendezése.
- Bensőséges, nyugodt légkör megteremtése a mesehallgatáshoz.
- A gyermekek motiválása dramatikus játékra, bábozásra, történetalkotásra.
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása, könyvtár- és színházlátogatások szervezése.
- A könyvek megbecsülésének és helyes használatának kialakítása.
- A szülők tájékoztatása, irodalmi ajánlók megosztása.

Az irodalmi nevelés élő kapcsolatot teremt gyermek és pedagógus, gyermek és nyelv, valamint gyermek és kultúra között. A napi tevékenységek természetes részeként jelenik meg, miközben érzelmi támaszt, fejlődési lehetőséget, kreatív önkifejezést és közösségi élményt nyújt a gyermekek számára.

Javasolt tartalom:

Életkor	Javasolt irodalmi tartalmak
2,5–3–4 éves gyermekek	Mondókák, ölbeli játékok, rövid versek, mondókamesék, egyszerű állatmesék, rövid történetek; ismerkedés a képes- és mesekönyvekkel.
4–5 éves gyermekek	Mondókák, versek, hangutánzó mesék, párbeszédű mesék, láncmesék, egyszerűbb szerkezetű tündérmesék, állatmesék, rövid történetek.
5–6–7 éves gyermekek	Kiszámolók, felelgetők, változatosabb versek, állatmesék, fabulák, tréfás mesék, tündérmesék, folytatásos történetek; hosszabb, összetettebb cselekményű mesék.

Nevelőmunkánk eredményes, ha a gyermek:

- örömmel várja a mesélést, verselést, mondókázást;
- aktívan bekapcsolódik a mesekezdeményezésekbe;
- életkorának és egyéni fejlettségének megfelelően képes figyelemmel kísérni a mesét;

- emlékezetében megtart egyszerűbb mesefordulatokat, felidéz kulcsmotívumokat;
- felismeri és összekapcsolja a folytatásos mesék történéseit;
- szívesen nézeget képeskönyveket, érdeklődve lapozgatja azokat;
- a könyvekkel kíméletesen bánik, megbecsüli azokat;
- verset, mondókát örömmel mond el;
- szívesen ismétli a jól ismert mondókákat, népi játékokat;
- fantáziája alapján képes önálló történetet alkotni vagy egy megkezdettet befejezni;
- kreatívan alkalmazza a hallottakat dramatikus játékban, bábozásban;
- eljátssza, elmeséli kedvelt történeteit;
- életkorának megfelelően ismeri a színházi viselkedés és a könyvtárhasználat alapjait;
- érdeklődése növekszik a hallott és látott történetek iránt;
- nyitott más kultúrák meséire, értékeire.

Tehetséggondozás és egyéni fejlesztés a verselés, mesélés terén

Az irodalmi nevelés, a mondókák, mesék, versek világa minden gyermek számára megélhető, érzelmileg biztonságos közeget teremt. A gyermekek nyelvi kifejezőkészségének, belső képalkotásának, kreativitásának fejlesztése során az óvodapedagógus különös figyelmet fordít a gyermek egyéni fejlődési szintjére és nyelvi érzékenységre.

A tehetséggondozás során lehetőséget biztosítunk az egyéni vers- és meseelmondásra, saját mesék és történetek alkotására, dramatizálásra, bábozásra és meseillusztráció készítésére. A kiemelkedő nyelvi érzékenységet, gazdag szókincset vagy képi gondolkodást mutató gyermekek számára változatos irodalmi lehetőségeket kínálunk.

Az egyéni fejlesztés során a gyermek beszédritmusához, figyelméhez és terhelhetőségéhez igazodunk, mozgásos mondókákat alkalmazunk, segítjük az érzelmi ráhangolódást, és pozitív megerősítéssel támogatjuk a beszédfejlődésükben lassabban haladó gyermekeket is.

A mesehallgatás és versmondás nemcsak nyelvi fejlesztés, hanem az érzelmi kapcsolódás, az önkifejezés és a szociális beilleszkedés eszköze is.

13.2. Ének, zene, népi játék, tánc

*„Nem lehet egészen boldog ember,
akinek nem öröm a zene.
Erre az örömről azonban tanítani kell az emberiséget,
mert magától nem jut el odáig.”
Kodály Zoltán*

A zenei nevelésnek át kell hatnia a gyermeki lét egészét, szervesen beépülve a mindennapok természetes ritmusába. A zenei anyanyelv megalapozása már óvodáskorban kezdődik, hiszen a zene az érzelmi intelligencia, a társas kapcsolatok és az anyanyelvi fejlődés kiemelt eszköze.

A közös éneklés, énekes játék, ritmusjáték, gyermektánc, zenehallgatás és mozgásos kíséret során a gyermekek felfedezik a ritmust, a dallamot, a mozgás örömeit és a közös

tevékenység erejét. A magyar népzene, a gyermekdalok és a népi játékok gazdag tárháza kiváló alapot kínál a hagyományok átörökítéséhez és a közösségi értékek megerősítéséhez.

A zenei tevékenységek alapját Forrai Katalin *Ének az óvodában* című munkája, a népi gyermekdalok, valamint igényesen válogatott hagyományos és kortárs gyermekzenei anyagok képezik. A néptánc, a népi játékok és a minőségi művészeti alkotások megismerésére is lehetőséget biztosítunk.

A zenei tevékenységek során kiemelten figyelünk a differenciálásra, a gyermekek egyéni fejlettségéhez, érdeklődéséhez igazított lehetőségekre, a vegyes csoportos nevelés előnyeit is kihasználva.

Céljaink:

- A zene iránti érdeklődés és nyitottság kialakítása.
- A zenei hallás, ritmusérzék és éneklési készség fejlesztése.
- A harmonikus mozgás, testtudat és mozgáskoordináció fejlesztése.
- A magyar népzenei örökség és a népi hangszerek megismertetése.
- Az érzelmi és művészi önkifejezés támogatása.
- A közös zenei élmények örömeinek megélése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- igényes zenei kultúrát közvetítő dalok, játékok, mondókák és zeneművek kiválasztása;
- a gyermekek kulturális háttérének és zenei örökségének tiszteletben tartása;
- az évkörhöz kapcsolódó énekes népszokások megismertetése;
- a ritmusérzék, éneklési készség és mozgásos kifejezőkészség fejlesztése;
- az anyanyelvi képességek fejlesztése mondókák, gyermekdalok és zenei játékok segítségével;
- a zenei tehetség felismerése és támogatása;
- élményszerű zenei környezet kialakítása;
- a szabad és ritmikus mozgás támogatása;
- a digitális zenei eszközök tudatos és mértékletes alkalmazása;
- a szülők bevonása a zenei élményekbe.

A korcsoportonként meghatározott dalanyag, mondókaanyag, játékformák, hangterjedelmi és ritmikai ajánlások **szakmai iránymutatásként szolgálnak**, alkalmazásuk során minden esetben figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét és a vegyes életkorú csoport sajátosságait.

Nevelőmunkánk eredményes, ha a gyermek:

- örömmel vesz részt a dalos játékokban és zenei tevékenységekben;
- bátran énekel, megéli az éneklés örömet;
- zenei hallása, ritmusérzéke és éneklési készsége saját fejlődési ütemének megfelelően alakul;
- megkülönbözteti a halk–hangos, gyors–lassú, magas–mély fogalompárokat;
- mozgása egyre harmonikusabb, ritmust követő;
- auditív észlelése és zenei emlékezete fejlődik;
- képes érzékeltetni az egyenletes lüktetést és egyszerű ritmusokat;

- felismeri néhány hangszer hangját;
- örömmel használ egyszerű ritmushangszereket;
- ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, rigmusokat és énekes játékokat;
- érdeklődik a népi hangszerek, a néptánc és más zenei élmények iránt;
- önként kezdeményez éneklést, zenélést;
- kreatív mozgással is képes kifejezni zenei élményeit;
- figyel társaira és alkalmazkodik a közös éneklés, játék és mozgás szabályaihoz.

Tehetséggondozás és egyéni fejlesztés

Minden gyermek számára saját fejlődési ütemének megfelelő bekapcsolódási lehetőséget biztosítunk. A zenei érdeklődést és tehetségigéreteket egyéni éneklési, hangszerhasználati, ritmikai és mozgásos lehetőségekkel támogatjuk. A fejlesztést igénylő gyermekek számára kisebb lépésekben, több ismétléssel, játékos, több érzékszervet megmozgató tevékenységeket kínálunk.

Mindezt az élményközpontúság, az önkéntesség, a játékoság és az érzelmi biztonság elve mentén valósítjuk meg. **A cél nem a teljesítmény, hanem az örömteli kibontakozás és az önkifejezés lehetőségének biztosítása.**

Javasolt zenei tartalmak életkoronként

Az életkori bontásban szereplő tartalmak **szakmai tájékozási pontként szolgálnak**, alkalmazásuk során az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek egyéni fejlettségét, zenei tapasztalatait, érdeklődését és a vegyes életkorú csoport sajátosságait.

Életkor	Javasolt zenei tartalmak
2,5–3–4 éves gyermekek	• A dalok hangterjedelme lehetőleg ne lépje túl a tiszta kvint távolságot; jellemző az egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozása. • A játékok elsősorban kétszemélyes, óvodapedagógus és gyermek közötti játékok, illetve egyszerű utánozó mozgással kísért, megszemélyesítő szerepjátékok. • Javasolt: 6–7 mondóka és ölbeli játék, 10–15 énekes játék, 1–2 műdal.
4–5 éves gyermekek	• A dalok hangterjedelme lehetőleg a pentaton hangkészlethez igazodjon, lehetőség szerint félhang nélkül. • A negyed és páros nyolcad mellett megjelenhet a negyed szünet és a szinkópa is. • A játékok egyre inkább közösségi jellegűek: körjátékok, szerepcserélő, sorgyarapító és párválasztó játékok. • Javasolt: 4–5 új mondóka, 12–15 énekes játék, 2–3 műdal.
5–6–7 éves gyermekek	• A dalok hangterjedelme hexachord terjedelmű is lehet, hangkészletükben félhangok is megjelenhetnek. A negyed és nyolcad mellett a tizenhatod érték is előfordulhat. • Újabb játékformák jelenhetnek meg: kapus, hidas, sor- és ügyességi játékok, valamint esztétikus mozgást igénylő párbjátékok. • Javasolt: 4–7 új mondóka, 15–18 új énekes játék, 3–4 alkalomhoz illő műdal. • Ismerkedés az oktávon belüli hangkészletekkel. • A kánonban történő éneklés élményszerű megismertetése az

Életkor

Javasolt zenei tartalmak

óvodapedagógusok előadásában.

- Alapvető hangszerek – például furulya, zongora, hegedű, gitár, trombita – hangjának megismerése, felismerése.

Az óvodapedagógus feladatai a hallás- és ritmusérzék fejlesztésében

Életkor

Az óvodapedagógus feladatai

2,5–3–4 éves gyermekek

- A hallás fejlesztése a **magas–mély**, valamint a **halk–hangos** különbségének játékos érzékeltetésével.
- Motívum-visszhang, egyszerű dallammotívumok visszaéneklésének ösztönzése.
- Hangszerek hangjának, különböző zörej- és környezeti hangoknak a felismertetése, megkülönböztetése.
- A ritmusérzék fejlesztése az egyenletes lüktetés és a **gyors–lassú** tempókülönbség érzékeltetésével, játékos mozdulatokkal.
- Egyszerű táncmozdulatok utánzásos elsajátításának támogatása.
- Ütő- és egyszerű ritmushangszerek használatának bemutatása, kipróbálásuk biztosítása.
- Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolásának ösztönzése.
- A hallás fejlesztése az oktáv- és kvinttávolságok játékos érzékeltetésével.
- A halk–hangos különbség érzékeltetése beszéddel, énekkel és tapsal.
- A zenei emlékezet fejlesztése dallamfelismeréssel és dallambújtatással.
- Finomabb zörejek, egymás hangjának és a természet hangjainak felismertetése.

4–5 éves gyermekek

- A ritmusérzék fejlesztése az egyenletes járás és tapsolás összehangolásával.
- A gyors–lassú tempótartás alakítása beszéddel, énekkel és mozgással.
- Táncos jellegű mozdulatok alakítása.
- Ritmushangszerek használatával a szem–kéz koordináció és a finommozgás támogatása.
- Ritmus- és dallammotívumok visszatapsolásának, illetve visszaéneklésének ösztönzése.
- Önálló dallamfordulatok létrehozására való ösztönzés.

5–6–7 éves gyermekek

- A hallás fejlesztése a magas–mély dallamvonal térbeli érzékeltetésével.
- A **gyors–lassú** és **halk–hangos** fogalompárok együttes játékos alkalmazása.
- Dallamfelismerés kezdő vagy belső motívum alapján.
- Dallambújtatás hosszabb és rövidebb egységekkel.
- Motívumok visszaéneklésének ösztönzése kitalált szöveggel, csoportosan és egyénileg.
- Különböző zörejek és zenei hangok felismerésének fejlesztése, azok irányának, távolságának, közeledésének és távolodásának érzékeltetésével.
- A ritmusérzék fejlesztése az egyenletes lüktetés és a ritmus megkülönböztetésével, majd összekapcsolásával.

Életkor

Az óvodapedagógus feladatai

- Dallam felismerésének ösztönzése annak ritmusa alapján.
- Gyors és lassú tempó megtartásának gyakorlása mozgással, negyed- és nyolcadlépekkel.
- Esztétikus, összehangolt mozgás és változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakorlása.
- A zene ritmusának és lüktetésének mozgással történő érzékeltetése.
- A páros és közösségi táncos mozgás összehangolásának támogatása.
- Változatos ütő- és ritmushangszerek használata, a dal ritmusához való alkalmazkodás fejlesztése.
- Dallamotívumok hangsúlyainak érzékeltetése tapssal, járással és játékos mozdulatokkal.
- Saját dallam, illetve saját szövegű dallam kitalálásának, valamint zenei kérdés–felelet játékok kezdeményezésének ösztönzése.

Az életkoronként megjelölt zenei tartalmak, dal- és mondókamennyiségek, valamint fejlesztési lehetőségek szakmai iránymutatásként szolgálnak. Alkalmazásuk minden esetben a gyermekek egyéni fejlettségéhez, érdeklődéséhez és a vegyes életkorú csoport sajátosságaihoz igazodik.

13.3. Rajzolás, festés, mintázás és kézi munka

A gyerekek a legnagyobb művészek, mert ők a szívükből rajzolnak.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka és az ábrázolás különböző formái a gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszközei.

Célunk, hogy a gyermek:

- befogadja és értelmezze környezete vizuális jeleit;
- megismerje és örömmel használja a vizuális kifejezés anyagain és eszközeit;
- élményeit, érzéseit és elképzeléseit vizuális formában is képes megjeleníteni;
- megtapasztalja az alkotás örömét és szabadságát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítja a gyermekek élmény- és fantáziavilágának szabad képi önkifejezését;
- fejleszti esztétikai érzéküket, képi gondolkodásukat, vizuális képzeletüket és kreativitásukat;
- gazdagítja tér-, forma- és színeképzetüket;
- támogatja a finommotorika és az eszközhasználat fejlődését;
- megfelelő teret, időt és változatos eszközöket biztosít;
- az ábrázolás eszközeit lehetőség szerint a gyermekek számára elérhetően helyezi el;
- lehetőséget biztosít a szabad alkotásra;
- kialakítja az alkotáshoz kapcsolódó higiéniai és eszközhasználati szokásokat;
- az életkorhoz és egyéni fejlettséghez igazodva ismerteti meg a gyermekeket a különböző ábrázolási technikákkal;
- műalkotásokkal, jellegzetes épületekkel és különböző kulturális értékekkel ismerteti meg őket;
- elfogadja a gyermek egyedi látásmódját;

- pozitívan értékeli a gyermek alkotását;
- ösztönzi a változatos színhasználatot;
- természetes és újrahasznosítható anyagokkal gazdagítja az alkotási lehetőségeket;
- az udvaron és más alkalmas helyszíneken is lehetőséget teremt az alkotásra;
- a balkezes gyermekeket nem kényszeríti jobbkezes eszközhasználatra, szükség szerint megfelelő eszközöket biztosít;
- **érzékenyen figyel a grafomotoros fejlődésben tapasztalható eltérésekre, és szükség esetén kezdeményezi a megfelelő szakember bevonását;**
- támogatja a helyes és kényelmes eszközfogás kialakulását;
- differenciált, egyéni bánásmódot alkalmaz;
- felismeri és támogatja a vizuális tehetségigéreteket.

Az iskolai életre történő felkészülést a vizuális tevékenységek is természetes módon támogatják. A hosszabb ideig tartó, elmélyült alkotófolyamatok hozzájárulnak a figyelem, a kitartás, a feladattudat, a finommotorika és a grafomotoros készségek fejlődéséhez.

Nevelőmunkánk eredményes, ha a gyermek:

- örömmel és bátran használja az ábrázolás eszközeit;
- átéli az alkotás örömét;
- élményeit vizuálisan is képes megjeleníteni;
- szem-kéz koordinációja fejlődik;
- egyre biztosabban használja a ceruzát, ecsetet, ollót és más eszközöket;
- megismeri és alkalmazza a különböző technikákat;
- szívesen és változatosan használja a színeket;
- finommotorikája és grafomotoros készsége saját fejlődési ütemének megfelelően alakul;
- szívesen alkot önállóan és társaival;
- képes elmélyülni az alkotás folyamatában;
- ügyel környezetére és az eszközökre;
- képes rácsodálkozni környezetére és a művészeti alkotások szépségére;
- saját elképzeléseit egyre önállóbban jeleníti meg.

Tehetséggondozás és egyéni fejlesztés

A vizuális tevékenységek során minden gyermek saját tempójában, saját vizuális nyelvén haladhat. A kiemelt érdeklődést és alkotókedvet mutató gyermekek számára változatos technikákat, anyagokat, műhelytevékenységeket, kiállítási és pályázati lehetőségeket kínálunk.

A fejlesztés során kiemelt figyelmet fordítunk a finommotorika, a vizuális észlelés, a testséma, a téri tájékozódás és a grafomotoros készségek fejlődésére. A gyermek dominanciáját tiszteletben tartjuk, az alkotás során megjelenő bizonytalanságot vagy szorongást pozitív megerősítéssel és támogató jelenléttel oldjuk.

13.4. Mindennapos mozgás

„Ép testben, ép lélek.”

A mozgásfejlesztés az óvodai nevelés szerves része, amely az egész személyiség fejlődését szolgálja. A mozgás a gyermek egyik legtermészetesebb megnyilvánulási formája, a világ, önmaga és környezete megismerésének eszköze.

Óvodai nevelésünkben kiemelt szerepet kap a mozgás megszerettetése, a mozgásos tapasztalatok bővítése és a rendszeres fizikai aktivitás igényének megalapozása. A mozgás komplex hatást gyakorol a gyermek értelmi, szociális, érzelmi és anyanyelvi fejlődésére is.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, játékos táncos elemek, különösen a népi játékok és a néptánc elemei.

A mozgásfejlesztés színterei:

- szabad játék a csoportszobában és a szabadban;
- mindennapos testmozgás;
- szervezett mozgásos tevékenységek;
- mozgásos játékok;
- udvari tevékenységek;
- változatos eszközökkel végzett mozgás;
- séta, kirándulás és más természetes mozgáslehetőségek.

Céljaink:

- a természetes mozgáskedv megőrzése és fejlesztése;
- az egészségtudatos életvitel megalapozása;
- a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék, koordináció és testséma fejlesztése;
- a gyermek szociális, anyanyelvi és értelmi képességeinek támogatása mozgáson keresztül;
- együttműködésre, szabálytudatra és egymásra figyelemre nevelés;
- a mozgás örömeinek megőrzése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a mozgás beépítése a mindennapi óvodai életbe;
- életkorhoz és egyéni fejlettséghez igazodó mozgáslehetőségek biztosítása;
- mozgásra inspiráló környezet kialakítása;
- a szabad mozgásos játék támogatása;
- változatos, játékos mozgásformák alkalmazása;
- a helyes testtartás és a prevenció támogatása;
- a biztonságos mozgás feltételeinek megteremtése;
- differenciált fejlesztés és megfigyelés;
- a szülők szemléletformálása és közös mozgásos programok szervezése.

A fundamentális mozgáskészségek – helyváltoztató, stabilitási és manipulatív mozgások – fejlesztése valamennyi életkorban jelen van. A hangsúlyok a gyermek életkorához és egyéni fejlettségéhez igazodnak.

A (2,5) 3–4 éves gyermekeknél kiemelt szerepet kapnak a természetes nagymozgások: a kúszás, mászás, csúszás, bújás, járás, futás és az ezekhez kapcsolódó játékok.

A 4–5 éves gyermekeknél egyre hangsúlyosabbá válik a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése.

Az 5–6–7 éves gyermekeknél a nagymozgások, az egyensúly és a koordináció további fejlesztése mellett egyre hangsúlyosabbá válik a finommotorika fejlesztése. Ennek számos lehetősége jelenik meg a játékban, az alkotásban, az eszközhasználatban és a mindennapi tevékenységekben.

Nevelőmunkánk eredményes, ha a gyermek:

- örömmel vesz részt mozgásos tevékenységekben;
- mozgása saját fejlődési ütemének megfelelően egyre harmonikusabb és összerendezettebb;
- testsémája, téri tájékozódása fejlődik;
- mozgáskészsége és állóképessége fejlődik;
- egyensúlyérzéke, szem-kéz és szem-láb koordinációja egyre biztosabb;
- szívesen használ különböző mozgásos eszközöket;
- képes a szabályokhoz alkalmazkodni és társaival együttműködni;
- elfogadja a játékhelyzetek sikerét és kudarcát;
- érdeklődik különböző mozgásformák iránt;
- egyre önállóbban kezdeményez mozgásos játékokat;
- kialakulóban van a mozgáshoz és az egészséges életmódhoz való pozitív viszonya.

Tehetséggondozás és egyéni fejlesztés

A mozgásos tehetségigéreték felismerése megfigyelésen, a gyermek motivációján és a változatos lehetőségek biztosításán alapul. A kiemelkedő mozgáskészséget mutató gyermekek számára további kihívásokat, a fejlesztést igénylők számára differenciált, sikerélményt biztosító mozgásformákat kínálunk. Szükség esetén együttműködünk a gyermek fejlődését támogató szakemberekkel.

13.5. A külső világ tevékeny megismerése

*„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát,
ha terved egy életre szól – embert nevelj.”
Kínai bölcsesség*

A külső világ tevékeny megismerése során a gyermek közvetlen tapasztalatokat szerez természeti, társadalmi és épített környezetéről. Megismeri a szülőföld, a helyi közösség, a hazai táj, a családi és nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, miközben alakul környezetéhez való pozitív érzelmi viszonya.

A környezettudatos magatartás megalapozása nem elsősorban szóbeli ismeretátadással, hanem a mindennapi életben megélt tapasztalatokkal, példamutatással és cselekvő részvétellel történik.

A közvetlen élmények, megfigyelések, séták, kirándulások, kísérletek, növény- és állatgondozás lehetőséget teremtenek a felfedezésre és a természeti összefüggések megismerésére.

Matematikai tapasztalatok integrálása

A környezet aktív megfigyelése során a gyermekek mennyiségi, alaki, téri és időbeli viszonyokra vonatkozó tapasztalatokat is szereznek. A tapasztalatszerzés cselekvően, tevékenységbe ágyazottan, élményszerű módon történik: összehasonlítással, válogatással, sorba rendezéssel, becsléssel, méréssel, számlálással, valamint a térben és időben történő tájékozódással.

A matematika nem elkülönült tantárgyi tartalomként, hanem a mindennapi óvodai élet és a külső világ tevékeny megismerésének természetes részeként jelenik meg.

Céljaink:

- a természeti és társadalmi környezet iránti érdeklődés és kíváncsiság fenntartása;
- közvetlen tapasztalatszerzés biztosítása;
- a szülőföldhöz és helyi közösséghez való kötődés erősítése;
- matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése;
- környezettudatos magatartás megalapozása;
- a természet szeretetének és védelmének kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek spontán érdeklődésére és tapasztalataira épít;
- változatos lehetőségeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, kísérletezésre;
- figyelembe veszi a lakóhely és a helyi környezet sajátosságait;
- életkorhoz és fejlettséghez igazítja módszereit;
- közvetíti a nemzeti és helyi kultúra értékeit;
- segíti az összefüggések és ok-okozati kapcsolatok felismerését;
- megalapozza a környezetbarát szokásokat;
- lehetőséget biztosít növénygondozásra és a természet megfigyelésére;
- sétákat, kirándulásokat, terepi tapasztalatszerzést szervez;
- gyakoroltatja az elemi közlekedési szabályokat;
- támogatja az önálló véleményalkotást, kérdezést és felfedezést.

Nevelőmunkánk eredményes, ha a gyermek:

- **életkorának és egyéni fejlettségének megfelelően ismeri személyes és családi környezetének alapvető adatait;**
- ismeri óvodáját és közvetlen környezetét;
- tájékozódik lakóhelyének számára fontos helyszínein;
- felismeri az évszakok, napszakok és időjárási jelenségek jellemzőit;
- ismeri környezete néhány jellemző növényét és állatát;
- örömmel vesz részt növénygondozásban és más környezeti tevékenységekben;
- ismeri és gyakorolja az elemi közlekedési szabályokat;
- képes rácsodálkozni a természet és az ember alkotta környezet értékeire;
- alakul környezettudatos gondolkodása és viselkedése;
- élményeit képes megosztani, kérdéseket fogalmaz meg;
- kíváncsian, érdeklődve fordul környezete felé.

Tehetséggondozás és egyéni fejlesztés

Az érdeklődő gyermekek számára kísérletező-, megfigyelő- és természetbúvár tevékenységeket kínálunk. A kiemelt érdeklődést mutató gyermekeket helyi lehetőségeink – többek között a „Tekergők” szakmai kezdeményezései – is segíthetik. Az egyéni sajátosságokat, esetleges szenzoros érzékenységet vagy bizonytalanságot figyelembe véve minden gyermek számára biztosítjuk a számára megfelelő tapasztalatszerzési módot.

13.6. Munka jellegű tevékenységek

*„A játék és a munka: testvérek.
Az egyik a világot játssza, a másik átalakítja.”
Németh László nyomán*

A játékkal és a cselekvő tapasztalatszerzéssel sok vonatkozásban egybeeső természetes gyermektevékenység a munka és a munka jellegű feladatvégzés. Fontos eszköze a gyermek szociális, kognitív, érzelmi és akarati képességei fejlődésének.

Az önkiszolgálás, az óvodai közösségért végzett feladatok, az alkalmi megbízások, valamint a növény- és állatgondozás során fejlődik a gyermek önállósága, kitartása, felelősségérzete és közösséghez való viszonya.

Célunk:

- az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő önállóság kialakítása;
- a feladatértés és célszerű eszközhasználat fejlesztése;
- az önbizalom és kitartás erősítése;
- a felelősségérzet és a közösségért való tenni akarás megalapozása;
- a saját és mások munkájának megbecsülése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- szeretetteljes, biztonságos, motiváló légkör kialakítása;
- életkorhoz és fejlettséghez igazodó munkalehetőségek biztosítása;
- az önálló és közös tevékenységhez szükséges eszközök biztosítása;
- a feladatok differenciálása;
- gyermekhez mért, pozitív visszajelzés alkalmazása;
- a felelősségvállalás fokozatos alakítása;
- annak biztosítása, hogy a munka jellegű tevékenység örömteli, értelmes és a gyermek számára átélhető legyen.

Munkaformák:

1. Önkiszolgáló tevékenységek: testápolás, öltözködés, étkezés során az önállóság fokozatos fejlődése.

2. Alkalmi, eseti munkák: önkéntesen vállalt kisebb feladatok, megbízások, eszközök előkészítése, anyaggyűjtés.

3. Közösségi munkák: naposi teendők, a környezet rendben tartása, a játékok megóvása, részvétel a csoport mindennapi életében.

4. Környezettudatos feladatok: szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás megfigyelése, madáretetés, növényápolás, az udvar és a kert gondozásában való részvétel.

Egyéni fejlesztés és tehetséggondozás

A gyermekek egyéni érdeklődését, fejlettségét és teherbírását figyelembe véve kínálunk munkalehetőségeket. A nagyobb önállóságot, precizitást vagy gondoskodást mutató gyermekek számára összetettebb feladatokat is biztosíthatunk, míg a bizonytalanabb, visszahúzódozó gyermekeket fokozatos bevonással, pozitív megerősítéssel segítjük.

14. AZ ISKOLAI ÉLET MEGKEZDÉSÉHEZ SZÜKSÉGES FEJLETTSÉG ÉS AZ ISKOLAKEZDÉS TÁMOGATÁSA

*„Minél jobban ismerjük a gyermeket,
annál jobban megértjük, minél jobban értjük,
annál inkább szeretjük,
s így annál hatékonyabban tudjuk majd nevelni.”*

(Nagy László)

Gyermekeink későbbi sikerei szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy az iskolakezdésre megfelelő időben, a gyermek egyéni fejlettségi üteméhez igazodva kerüljön sor. Az iskolai beválás és a tanuláshoz való pozitív viszony kialakulásának egyik kulcsa a testi, lelki, szociális és értelmi érettség megléte.

Intézményünkben az iskolakezdés időpontjának mérlegelése komplex pedagógiai megfigyelésen, az egyéni fejlődés nyomon követésén, a szülőkkel történő szoros együttműködésen és szükség szerint szakértői vélemények figyelembevételén alapul.

Célunk, hogy a gyermekek akkor lépjenek az iskola világába, amikor arra fejlődésük egészét tekintve megfelelően felkészültek. A gyermekek fejlettségét a nevelési év során folyamatosan nyomon követjük, szükség esetén fejlesztő, támogató tevékenységeket biztosítunk számukra.

A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről, pedagógiai tapasztalatainkkal támogatjuk őket az iskolakezdéssel kapcsolatos mérlegelésben, és szükség esetén segítjük a további óvodai nevelés iránti kérelem megalapozását.

A gyermek további egy nevelési évig történő óvodában maradására a hatályos jogszabályokban meghatározott eljárás szerint kerülhet sor.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szint nem kizárólag életkorhoz kötött, hanem a gyermek egyéni fejlődési útját tükrözi. A következő területeken megfigyelhető jellemzők együttesen segítik annak megítélését, hogy a gyermek felkészült-e az iskolai élet megkezdésére.

1. Testi fejlettség

- Testarányai átalakulnak, megkezdődik a fogváltás, testtartása egyenesedik.
- Mozgása összerendezett, koordinált, képes összetettebb mozgássorozatok kivitelezésére.
- Finommotorikája fejlett, képes az eszközök célszerű használatára.
- Önellátásban egyre önállóbb az öltözködés, étkezés és testápolás területén.
- Állóképessége és fizikai terhelhetősége életkorának és egyéni fejlettségének megfelelően alakul.

2. Értelmi fejlettség

- Észlelése, figyelme és emlékezete differenciálódik, egyre inkább képes szándékosan figyelni, bevéssni és felidézni.
- Téri tájékozódása, vizuális és auditív differenciálása, gondolkodása fejlődési szintjének megfelelően alakul.
- Kialakulóban van a fogalmi gondolkodás, képes egyszerűbb összefüggések felismerésére és következtetések levonására.
- Érthetően kommunikál, kérdez, vélemény formál.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról, közvetlen környezetéről, a közlekedésről, évszakokról, növény- és állatvilágról.

3. Szociális és érzelmi fejlettség

- Érzelmi stabilitása, önszabályozása folyamatosan fejlődik.
- Képes társaival kapcsolatot kialakítani, együttműködni, egyezkedni.
- Ismeri és elfogadja a közösségi élet alapvető szabályait, képes azokhoz egyre tudatosabban alkalmazkodni.
- Képes a felnőttekkel és kortársaival való együttműködésre, feladattartásra és kitartásra fejlődik.
- Önállósága, önbizalma és felelősségvállalása erősödik, egyre több feladatot képes önállóan elvégezni.

4. A családi nevelés szerepe

Az iskolakezdéshez szükséges fejlettség alakulásában meghatározó szerepe van **a gyermek belső érésének, a családi nevelésnek és az óvodai nevelési folyamatnak.**

A biztonságos kötődés, az együtt töltött idő, a következetes szabályok, a közös játék, a beszélgetések és a közösen megélt élmények egyaránt támogatják a gyermek fejlődését.

Fontosnak tartjuk, hogy az otthoni és óvodai nevelés lehetőség szerint egymást erősítse. A szülőkkel való partneri együttműködés célja, hogy a gyermek számára kiszámítható, támogató nevelési környezet alakuljon ki.

Hisszük, hogy a gyermek fejlődését akkor tudjuk legeredményesebben támogatni, ha **a családokkal együtt**, egymás tapasztalatait és szerepét tiszteletben tartva haladunk.

5. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

A sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek esetében az iskolakezdéssel kapcsolatos mérlegelés fokozott körültekintést igényel.

A gyermek fejlődésének értékelése egyéni sajátosságainak, szükségleteinek, fejlődési ütemének és – amennyiben rendelkezésre áll – a szakértői véleményben foglaltaknak a figyelembevételével történik.

Szükség esetén az óvodapedagógusok együttműködnek a gyermek fejlődését támogató szakemberekkel és a családdal.

Célunk minden esetben az, hogy az iskolakezdés időpontja és az azt megelőző támogatás **a gyermek mindenek felett álló érdekét, biztonságát és sikeres továbbhaladását szolgálja.**

„Nem minden gyermek ugyanakkor kész az iskolára, de minden gyermek megérdemli, hogy akkor és úgy kapjon támogatást, amikor igazán szüksége van rá.”

15. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI – HÉTKÖZNAPOKAT SZÍNESÍTŐ ÜNNEPEK ÉS JELES NAPOK

*„A hagyományok segítenek emlékezni arra,
kik vagyunk, honnan jöttünk, és kik voltak itt előttünk.
Adnak valamit, amit továbbadhatunk a jövő generációjának,
mert ha nem tudjuk, honnan jöttünk,
nehéz megmondani, hová megyünk.”*

A hagyományok őrzése és újraértelmezése az óvodai nevelés fontos része. A gyermeki világkép formálása, a nemzeti identitás megalapozása és a közösséghez való tartozás élményének kialakítása akkor történhet meg hitelesen, ha az óvoda mindennapjaiban helyet kapnak a jeles napok, ünnepek és közösségi élmények.

Intézményünkben az ünnepek és hagyományok nem különálló elemként jelennek meg, hanem **szervesen beépülnek** a pedagógiai tevékenységek rendszerébe, és a gyermeki élményeken keresztül valósulnak meg.

Célunk:

- A gyermekekben érzelmi kötődés kialakítása a népi kultúrához, a természet rendjéhez és nemzeti értékeinkhez.
- Az óvoda, a család és a tágabb közösség bevonásával az **élményszerű hagyományörzés megvalósítása.**
- Az ünneplés és megemlékezés természetessé, örömtelivé, a gyermeki világképhez illeszkedővé tétele.

Feladataink:

- Az ünnepek tartalmának és erkölcsi üzenetének közvetítése a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével.

- A gyermeki kíváncsiság és érdeklődés felkeltése a hagyományok iránt történetek, szimbólumok, népi játékok és alkotások révén.
- A közösségi élményekre épülő közös készülődés, a várakozás örömeinek megteremtése.
- A családokkal való együttműködés erősítése az ünnepek során is, a közösséghez tartozás élményének támogatása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az ünnepek és jeles napok pedagógiai értelmezésének illesztése az adott csoport nevelési tervéhez.
- A környezet – csoportszoba, folyosó, udvar – ünnepi hangulatának kialakítása.
- Az ünnepek tematikus feldolgozása a különböző tevékenységi formákban: mese, vers, ének, mozgás, vizuális alkotás, környezeti tevékenységek, drámajáték.
- Az egyéni eltérések és a szociokulturális háttér figyelembevétele, különösen a vallási és világnézeti sokszínűség esetén.
- A szorongást keltő szerepeltetési formák kerülése, a gyermekek aktív bevonása saját kompetenciaszintjüknek megfelelő módon.
- Inkluzív, elfogadó szemlélet gyakorlása minden gyermek és család felé.

Az ünnepek és hagyományok megélése során elsődleges számunkra a közös élmény, az érzelmi biztonság, az örömteli együttlét és a közösséghez tartozás érzésének erősítése.

16. INTÉZMÉNYI ÜNNEPEINK ÉS JELES NAPJAINK

Népi szokásokon alapuló ünnepeink

- Mikulásvárás
- Advent és karácsonyi készülődés
- Farsang – népszokásokkal
- Húsvét – tojásfestés, locsolkodás, nyuszi keresés
- Pünkösdi hagyományok – pünkösdi királyválasztás, körtánc

Gyermekei életsemények ünneplése

- Születés- és névnapok
- Anyák napja
- Iskolába készülő bűcsúztatása
- Gyermeknap

Nemzeti ünnepek, emlénapok és kulturális jeles napok

Az ünnepek és emlénapok tartalmát minden esetben a gyermekek életkorához, fejlettségéhez és befogadóképességéhez igazodva közvetítjük.

- **március 15.** – történelmi szimbólumok, kokárdakészítés, népi játékok.
- **október 23.** – nemzeti színek, a szabadság fogalmának gyermeknyelvű megközelítése.
- **Nemzeti Összetartozás Napja** – népviselet, néptánc, népzene, nemzeti összetartozásunk értékeinek életkorhoz igazodó közvetítése.

- **A magyar kultúra napja** – népdalok, mesék, népi mesterségek és kulturális értékeink megismertetése.

Kiemelt jeles napok

A jeles napokat a nevelőtestület az éves munkaterv alapján választja ki, a gyermekcsoportok életkorához, érdeklődéséhez, az aktuális eseményekhez, a természet változásaihoz és a közösség életéhez igazítva.

Ilyen alkalom lehet például a **Víz világnapja, a Madarak és fák napja, a Föld napja, az Állatok világnapja, a magyar népmese napja, a Szent Márton-napi felvonulás,** valamint az adott nevelési évben pedagógiai szempontból kiemelt egyéb jeles napok.

16.1. A családokkal való együttműködés az ünnepeken keresztül

- Felhívjuk a családok figyelmét az ünnepekhez és jeles napokhoz kapcsolódó közös élmények és megfigyelések lehetőségére.
- Ösztönözzük a természetes anyagok, hagyományos tárgyak közös gyűjtését, és lehetőség szerint bevonjuk a családokat azok felhasználásába.
- A szülők számára lehetőséget biztosítunk a közös előkészületekbe való bekapcsolódásra, például kézműves műhelyek, díszítés vagy süteménykészítés során.
- Külön figyelmet fordítunk arra, hogy a hátrányos helyzetű, illetve támogatást igénylő családok is lehetőségeikhez mértén bekapcsolódhassanak a közös élményekbe, elfogadó, támogató és biztató nevelőtestületi attitűddel.
- Lehetőséget teremtünk olyan közös ünnepi eseményekre, amelyeken a szülők nem csupán nézőként, hanem aktív résztvevőként is jelen lehetnek, például közös dalolás, játék, kézműveskedés vagy körtánc formájában.

Az ünnepek és jeles napok megélése során a családok bevonását lehetőségként kínáljuk, tiszteletben tartva a családok eltérő élethelyzetét, hagyományait, kulturális, vallási és világnézeti hátterét.

17. INKLUZÍV PEDAGÓGIA AZ ÓVODÁBAN – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉNEK BIZTOSÍTÁSA

*„Mindannyiunknak ugyanarra van szüksége:
szeretnénk, ha szeretnének, ha lennének barátaink...
Ha mindenkit bevonunk a közösségbe,
akkor kitágítjuk a tanulási lehetőségek határait.”*

(Joseph Petner)

Alapelveink

Az inkluzív nevelés minden gyermek számára biztosítja a közösséghez tartozás, a részvétel, a fejlődés és a tanulás lehetőségét. Pedagógiai szemléletünk nem a gyermek hiányosságaira, hanem erősségeire, egyéni sajátosságaira, szükségleteire és fejlődési lehetőségeire épít.

Óvodánk befogadó szemlélete szerint a gyermekek közötti különbségek természetesek. Feladatunk olyan biztonságos, elfogadó és támogató környezet kialakítása, amelyben minden gyermek saját fejlődési útján haladhat, és megkaphatja az ehhez szükséges pedagógiai támogatást.

Célunk

- A különböző háttérrel, képességekkel és szükségletekkel érkező gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.
- Az elfogadás, a segítségnyújtás, az együttműködés és a tolerancia erősítése.
- Az egyéni különbségek természetes elfogadásának kialakítása a gyermekközösségben.
- A gyermekek erősségeinek felismerése és kibontakoztatása.
- A hátrányok csökkentése, a fejlődést akadályozó tényezők lehetőség szerinti kompenzálása.
- A családokkal és a gyermek fejlődését támogató szakemberekkel való együttműködés.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatása

Sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igény megállapítása a jogszabályban meghatározott szakértői bizottság szakértői véleménye alapján történik.

Célunk: a gyermek egyéni szükségleteihez igazodó, befogadó óvodai nevelés és a szakértői véleményben meghatározott támogatás biztosítása.

Feladatunk: a szakértői vélemény figyelembevétele, a differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása, az egyéni fejlődés támogatása, valamint a szükséges szakemberekkel és a családdal történő együttműködés.

Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek nevelése során – egyéni szükségleteiknek és a szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően – különösen fontos lehet a kiszámítható környezet, az átlátható napirend, a vizuális támogatás, a megfelelő kommunikációs segítség és az egyéni fejlesztés.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Célunk: a gyermek fejlődését nehezítő tényezők felismerése, a részképességek és a szociális, érzelmi kompetenciák támogatása, valamint a sikeres közösségi részvétel elősegítése.

Feladatunk: az egyéni haladási ütem figyelembevétele, differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása, a szakértői véleményben foglaltak követése, valamint együttműködés a családdal és a gyermek fejlesztésében részt vevő szakemberekkel.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Célunk: az esélyhátrányok csökkentése, az óvodai közösségbe történő befogadás támogatása és a gyermek fejlődéséhez szükséges lehetőségekhez való hozzáférés elősegítése.

Feladatunk: befogadó, szegregációmentes nevelési környezet biztosítása, az egyéni szükségletek felismerése, a családokkal való együttműködés, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi és más segítő szakemberek bevonása.

Kiemelkedő képességű, tehetségígéretes gyermekek

Célunk: a gyermek kiemelkedő érdeklődésének, képességeinek és kreativitásának felismerése, támogatása és kibontakoztatása.

Feladatunk: gazdagító tevékenységek, változatos tapasztalatszerzési lehetőségek, műhelytevékenységek és egyéni kihívások biztosítása, valamint együttműködés a családdal.

Az inkluzív nevelés feltételei

Az inkluzív pedagógiai gyakorlat alapja:

- az elfogadó, gyermekközpontú nevelői attitűd;
- az egyéni sajátosságok és fejlődési utak megismerése;
- a differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a gyermek számára szükséges tárgyi és környezeti feltételek biztosítása;
- a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődése;
- a családokkal való partneri együttműködés;
- szükség esetén a szakértői véleményben foglaltak követése;
- a gyermek fejlődését támogató szakemberekkel való együttműködés.

A fejlődés értékelése

Az inkluzív nevelés eredményességét **nem egységes követelmények teljesítéséhez**, hanem a gyermek saját fejlődési útjához viszonyítva értékeljük.

Figyelembe vesszük a gyermek kiinduló állapotát, egyéni adottságait, szükségleteit, erősségeit, fejlődési ütemét és – amennyiben rendelkezésre áll – a szakértői véleményben meghatározott fejlesztési irányokat.

Célunk, hogy minden gyermek a saját lehetőségeihez mértén fejlődjön, biztonságban érezze magát, aktív tagja lehessen közösségének, és megkapja a továbblépéséhez szükséges támogatást.

Az inkluzív szemlélet nem csupán módszertani elv, hanem értékvallás, amely az elfogadásra, az esélyegyenlőségre és az emberi méltóság tiszteletére épül.

Egészségi állapotuk miatt fokozott figyelmet és speciális ellátást igénylő gyermekek nevelése az óvodában

Az óvodai nevelés során kiemelt figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akik egészségi állapotuk – például diabétesz, ételallergia vagy más tartós betegség – miatt az óvodai élet során fokozott figyelmet, gondozást vagy speciális ellátást igényelnek.

Pedagógiai alapelvünk, hogy egészségi állapotától függetlenül minden gyermek számára biztonságos, elfogadó és támogató környezetet biztosítsunk. A gyermek

egészségének védelme mellett fontosnak tartjuk, hogy állapota miatt ne szoruljon ki a közösségi élményekből és az óvodai tevékenységekből.

Célunk

- A gyermek számára egészségi állapotának és egyéni szükségleteinek megfelelő, biztonságos óvodai környezet biztosítása.
- A gyermek közösségi részvételének támogatása.
- A gyermek és családja iránti elfogadó, partneri és bizalmi kapcsolat kialakítása.
- A gyermek ellátásában részt vevő személyek közötti együttműködés biztosítása.
- A gyermek önállóságának életkorához és állapotához igazodó támogatása.

Az óvodapedagógus és az intézmény feladatai

- A szülőkkel együttműködve a gyermek egészségi állapotához igazodó biztonságos óvodai gyakorlat kialakítása.
- Az egészségügyi ellátással kapcsolatos dokumentumok, orvosi előírások és a hatályos jogszabályok figyelembevétele.
- A gyermek állapotából adódó egyéni szükségletek figyelembevétele a napi óvodai élet és a pedagógiai tevékenységek szervezése során.
- Szükség esetén a gyermekcsoport életkorának megfelelő érzékenyítése, az elfogadás és segítségnyújtás természetes mintáinak erősítése.
- Az érintett munkatársak megfelelő tájékoztatása és – amennyiben az adott ellátás ezt megköveteli – szükséges felkészítésének biztosítása.
- A gyermek egészségi állapotával kapcsolatos személyes és egészségügyi adatok bizalmas kezelése.
- Szükség esetén együttműködés az egészségügyi és más, a gyermek ellátásában részt vevő szakemberekkel.

Személyi és tárgyi feltételek

Az intézmény a különleges ellátást igénylő gyermek fogadásakor az adott gyermek szükségleteinek, az orvosi előírásoknak és a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően alakítja ki az ellátás személyi, tárgyi és szervezési feltételeit.

A szükséges ellátásban azok a munkatársak vesznek részt, akik az adott feladat ellátására a hatályos szabályozás szerint jogosultak, illetve rendelkeznek a szükséges ismeretekkel és felkészítéssel.

Együttműködés

A gyermekek egészségének és biztonságának védelme érdekében szoros együttműködésre törekszünk a szülőkkel, az óvoda-egészségügyi ellátásban részt vevő szakemberekkel, valamint szükség szerint más egészségügyi és pedagógiai szakemberekkel.

A diétás étkeztetést igénylő gyermekek ellátása során az intézmény **a mindenkor hatályos közétkeztetési és egészségügyi szabályok szerint**, a szükséges igazolások alapján és az étkeztetést biztosító szolgáltatóval együttműködve jár el.

A gyermek egészségi állapotával kapcsolatos együttműködés során arra törekszünk, hogy a biztonságos ellátás és a teljes értékű óvodai részvétel egyaránt érvényesüljön.

Minden gyermek más úton fejlődik, de valamennyi gyermeknek joga van ahhoz, hogy közösségünkben elfogadást, biztonságot, megfelelő támogatást és lehetőséget kapjon saját képességeinek kibontakoztatására.

18. GYERMEKVÉDELEM, EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS TÁMOGATÁS AZ ÓVODÁBAN

*„A gyerekek erősebbek, mint hinnénk.
Amíg érzik, hogy szeretik őket,
az élet minden nehézségével szembe tudnak szállni.”*

(Star Trek c. film)

18.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az óvoda a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként kiemelt figyelmet fordít a gyermekek jogainak, mindenek felett álló érdekének, testi, lelki és szociális jóllétének védelmére.

Gyermekvédelmi tevékenységünk a megelőzésre, a veszélyeztető tényezők mielőbbi felismerésére, a gyermek és családja támogatására, valamint a gyermekvédelmi rendszer szereplőivel történő együttműködésre épül.

Célunk:

- a gyermekek jogainak és mindenek felett álló érdekének érvényesítése;
- a veszélyeztetettség kialakulásának lehetőség szerinti megelőzése;
- a veszélyeztetettségre utaló jelek korai felismerése;
- a hátrányok csökkentése és kompenzálása;
- a gyermekek számára biztonságos, elfogadó és támogató óvodai környezet biztosítása;
- a családok támogatása és szükség esetén megfelelő segítő szolgáltatásokhoz történő kapcsolódásuk elősegítése.

Amennyiben a gyermek egészséges fejlődését veszélyeztető körülményt észlelünk, az intézmény a mindenkor hatályos jogszabályok és a gyermekvédelmi jelzőrendszer eljárásrendje szerint teljesíti jelzési kötelezettségét.

18.2. Az igazgató gyermekvédelmi feladatai

Az igazgató feladata:

- a gyermekvédelmi feladatok intézményi szintű megszervezése, irányítása és ellenőrzése;
- a gyermekvédelmi koordinátor munkájának támogatása;

- a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival történő intézményi együttműködés biztosítása;
- kapcsolattartás a család- és gyermekjóléti szolgálattal, illetve központtal, a pedagógiai szakszolgálattal, az egészségügyi és más, gyermekvédelmi feladatot ellátó szakemberekkel és szervezetekkel;
- az intézmény jelzési kötelezettségének teljesítése a hatályos jogszabályok és eljárásrend szerint;
- a gyermekek és családok számára igénybe vehető segítségnyújtási lehetőségek és elérhetőségek hozzáférhetővé tétele;
- a gyermekek biztonságát, egészségét és testi épségét szolgáló intézményi feltételek biztosításának koordinálása;
- a gyermekvédelmi tevékenység intézményi dokumentációjának és adatkezelésének jogszerű biztosítása.

18.3. Az óvodapedagógus gyermekvédelmi feladatai

Az óvodapedagógus:

- folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek testi, lelki és szociális jóllétét;
- érzékenyen figyel a veszélyeztetettségre, elhanyagolásra, bántalmazásra vagy más problémára utaló jelekre;
- az észlelt problémát az intézményi eljárásrendnek megfelelően jelzi az igazgatónak, illetve a gyermekvédelmi koordinátornak;
- a családokkal bizalomra, kölcsönös tiszteletre és együttműködésre épülő kapcsolatot alakít ki;
- a gyermekkel és családjával kapcsolatos információkat a titoktartási és adatvédelmi szabályok betartásával kezeli;
- fokozott figyelemmel kíséri a hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetben lévő, védelembe vett, illetve nevelésbe vett gyermekek óvodai életét és fejlődését;
- szükség esetén együttműködik a gyermek fejlődését, nevelését és védelmét segítő szakemberekkel;
- pedagógiai eszközeivel támogatja a gyermek érzelmi biztonságát, közösségi beilleszkedését és fejlődését.

18.4. A nevelésbe vett és fokozott támogatást igénylő gyermekek segítése

A nevelésbe vett, védelembe vett, valamint más okból fokozott támogatást igénylő gyermekek esetében különösen fontosnak tartjuk az érzelmi biztonságot, a kiszámítható óvodai környezetet és az elfogadó személyes kapcsolatokat.

Feladatunk:

- személyre szabott pedagógiai támogatás biztosítása;
- biztonságos, befogadó közösségi környezet kialakítása;
- a gyermek egyéni élethelyzetének és szükségleteinek figyelembevétele;
- együttműködés a gyermek gondozásában, nevelésében és védelmében részt vevő személyekkel és szakemberekkel;
- a traumát vagy más megterhelő élethelyzetet átélt gyermekek fokozott érzelmi támogatása;
- a gyermek méltóságának, személyiségi jogainak és magánéletének tiszteletben tartása.

18.5. Kapcsolat az egészségügyi és szociális ellátórendszerrel

Óvodánk a gyermekek egészséges fejlődésének támogatása érdekében együttműködik az óvoda-egészségügyi ellátásban részt vevő szakemberekkel, a család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szervezetekkel, a pedagógiai szakszolgálatral és más, a gyermekek támogatásában részt vevő szakemberekkel.

Az együttműködés során:

- biztosítjuk az óvoda-egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó intézményi feltételeket;
- együttműködünk a gyermekorvossal és a védőnővel;
- szükség esetén segítjük a családokat a számukra elérhető egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások megismerésében;
- közvetítjük az elérhető támogatási és segítségnyújtási lehetőségeket;
- a gyermek érdekében, a vonatkozó adatvédelmi és titoktartási szabályok betartásával működünk együtt a segítő szakemberekkel.

18.6. Kapcsolat a gyermekek fejlődését támogató szakemberekkel

Az óvoda együttműködik mindazon szakemberekkel és szolgáltatásokkal, amelyek a gyermekek egészséges fejlődését, egyéni szükségleteinek megfelelő támogatását, fejlesztését, illetve a családok segítségét szolgálják.

Logopédus és gyógytestnevelő

A logopédus és a gyógytestnevelő a saját szakmai kompetenciájának megfelelően vesz részt a gyermekek támogatásában. Az óvodapedagógusokkal és a családokkal együttműködve segítik a feltárt szükségleteknek megfelelő fejlesztést.

Az óvoda a szakemberek javaslatait pedagógiai munkájában lehetőség szerint figyelembe veszi, ezzel is támogatva a fejlesztés és a mindennapi óvodai nevelés összhangját.

Gyermekorvos és védőnő

A gyermekorvos és a védőnő az óvoda-egészségügyi ellátás keretében, saját szakmai kompetenciájuk és a hatályos szabályozás szerint vesznek részt a gyermekek egészségének védelmében.

Az óvoda együttműködik velük az egészségmegőrzés, a prevenció és a gyermekek egészséges fejlődésének támogatása érdekében.

Pszichológus

A pszichológus a rendelkezésre álló szakmai keretek között támogatja a gyermekeket, családokat és pedagógusokat. Konzultációval, tanácsadással és egyéb szakmai tevékenységével hozzájárulhat a gyermekek érzelmi, szociális és pszichés jóllétének támogatásához, valamint a pedagógiai munka segítéséhez.

Pedagógiai szakszolgálat

Az óvoda folyamatos szakmai együttműködésre törekszik a pedagógiai szakszolgálat szakembereivel.

A pedagógiai szakszolgálat a jogszabályban meghatározott vizsgálati, szakértői, tanácsadási és fejlesztési feladatait saját kompetenciájának megfelelően látja el. Az óvodapedagógusok a gyermek fejlődésének folyamatos megfigyelésével, dokumentálásával és pedagógiai tapasztalataik megosztásával segítik a közös szakmai munkát.

Gyógypedagógus

A gyógypedagógus a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében a szakértői véleményben foglaltak, a gyermek egyéni szükségletei és saját szakmai kompetenciája alapján vesz részt.

Munkája szorosan kapcsolódik az óvodai nevelési folyamathoz. Az óvodapedagógussal és a családdal történő együttműködés elősegíti, hogy a fejlesztés eredményei a gyermek mindennapi óvodai életében is megerősödjenek.

Óvodai és iskolai szociális segítő

Az óvodai és iskolai szociális segítő a család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásának keretében támogatja a gyermekeket, a családokat és az intézmény dolgozóit.

Tevékenysége – szakmai kompetenciájának megfelelően – kiterjedhet:

- egyéni segítségnyújtásra, tanácsadásra és ügyintézés támogatására;
- prevenciós és közösségfejlesztő tevékenységekre;
- szülőkkel végzett segítő munkára;
- a pedagógusokkal történő konzultációra;
- a gyermekvédelmi jelzőrendszeri együttműködés támogatására;
- közösségi és prevenciós programokban való részvételre.

Gyermekvédelmi koordinátor

Az intézmény gyermekvédelmi koordinátora segíti az óvodai gyermekvédelmi munka összehangolását, az igazgató és az óvodapedagógusok munkáját, valamint a gyermekvédelmi jelzőrendszer szereplőivel való együttműködést.

Feladata különösen:

- a gyermekvédelmi feladatok intézményi szintű koordinálásának segítése;
- az óvodapedagógusokkal és az igazgatóval történő folyamatos együttműködés;
- a segítő szakemberekkel való kapcsolattartás támogatása;
- a családok számára elérhető segítségnyújtási lehetőségek közvetítésének segítése;
- a gyermekvédelmi tevékenységek összehangolásának támogatása.

Gyermekvédelmi munkánk alapja a megelőzés, a korai felismerés és az együttműködés. Célunk nem a családok megítélése, hanem a gyermek biztonságának, fejlődésének és jóllétének támogatása, a család erőforrásaira is építve.

19. A HÁROM ÉV ALATTI GYERMEKEK GONDOZÁSA ÉS NEVELÉSE

A három év alatti gyermekek óvodai nevelése során kiemelt figyelmet fordítunk a korosztály életkori és egyéni sajátosságaira, érzelmi biztonság iránti fokozott igényére, önállósodásuk támogatására, valamint a családdal történő szoros együttműködésre.

Az óvodai felvételre vonatkozó mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján intézményünkbe olyan gyermek is felvehető, aki harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, amennyiben a jogszabályban meghatározott további feltételek fennállnak.

A három év alatti gyermek befogadásakor pedagógiai munkánkat az ő egyéni szükségleteihez, fejlettségéhez, érzelmi állapotához és alkalmazkodási üteméhez igazítjuk. Kiemelt célunk, hogy az óvodai élet megkezdése biztonságos, fokozatos és a gyermek számára érzelmileg támogató folyamat legyen.

Alapelveink

A **gondozás és nevelés egymástól elválaszthatatlan egységet alkot.** A mindennapi gondozási helyzetek – az étkezés, öltözködés, tisztálkodás, pihenés és önkiszolgálás – egyben a személyes kapcsolat, az önállósodás, a szokásalakítás és a tanulás természetes lehetőségei is.

A gyermek gondozása során tiszteletben tartjuk egyéni szükségleteit, aktuális érzelmi állapotát, fejlettségi szintjét és saját tempóját. Segítségünket úgy alakítjuk, hogy az biztonságot nyújtson, ugyanakkor teret engedjen az önálló próbálkozásnak és a kompetenciaérzés fejlődésének.

A három év alatti gyermekek óvodai nevelésének fókuszában áll:

- az érzelmi biztonság és a kiszámítható, szeretetteljes óvodai környezet megteremtése;
- a gyermek és az óvodapedagógus közötti bizalmi kapcsolat fokozatos kialakulásának támogatása;
- az életkorhoz és az egyéni szükségletekhez igazodó, rugalmas, ugyanakkor kiszámítható napirend;
- a szabad játék, a mozgás és a felfedezés lehetőségének biztosítása;
- az önállósodás támogatása a gyermek saját fejlődési ütemében;
- a gyermek jelzéseinek érzékeny és megfelelő értelmezése;
- a családdal való szoros, kölcsönös bizalomra épülő együttműködés.

19.1. A befogadás folyamata

Intézményünk a gyermek egyéni szükségleteihez igazodó, **fokozatos befogadásra** törekszik.

A családdal való együttműködésnek ebben az életkorban különösen nagy jelentősége van. A befogadás módját és ütemét a gyermek reakcióihoz, korábbi tapasztalataihoz, családi háttéréhez és egyéni szükségleteihez igazítjuk.

A szülő jelenléte – az intézményi lehetőségekhez és a gyermek szükségleteihez igazodva – segítheti az új környezet megismerését és az érzelmi biztonság kialakulását. A gyermek és az óvodapedagógus között fokozatosan kialakuló bizalmi kapcsolat teremti meg annak alapját, hogy a gyermek egyre nagyobb biztonsággal kapcsolódjon be az óvodai közösség életébe.

A befogadás során:

- figyelemmel kísérjük és elfogadjuk a gyermek érzelmi reakcióit;
- tiszteletben tartjuk az egyéni alkalmazkodási ütemet;
- fokozatosan támogatjuk a gyermek bekapcsolódását az óvodai életbe és a közös tevékenységekbe;
- figyelembe vesszük a család által megosztott információkat, a gyermek korábbi szokásait és egyéni szükségleteit;
- érzékenyen reagálunk a gyermek alkalmazkodását kísérő érzelmi és viselkedési jelzésekre, és ezekhez igazítjuk a befogadás folyamatát;
- törekszünk a gyermek számára kiszámítható személyi és tárgyi környezet biztosítására;
- folyamatos kapcsolatot tartunk a családdal, és kölcsönösen megosztjuk a gyermek óvodai beilleszkedésével kapcsolatos tapasztalatokat.

19.2. A nevelés és gondozás tartalma

A három év alatti gyermek számára az óvodai élet minden mozzanata tapasztalatszerzési és tanulási lehetőség. A gondozás, a szabad játék, a mozgás, a felfedezés, az utánzás, a társakkal és felnőttekkel való kapcsolat, valamint a mindennapi tevékenységek egyaránt támogatják fejlődését.

Ebben az életkorban különösen fontosnak tartjuk, hogy a tanulás **ne teljesítményelvárásokhoz, hanem játékhoz, cselekvéshez, mozgáshoz, utánzáshoz és közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódjon.**

Célunk:

- a gyermek érzelmi biztonságának fenntartása;
- kompetenciaérzésének és önbizalmának erősítése;
- önálló próbálkozásainak támogatása;
- sokoldalú érzékszervi, mozgásos és cselekvéses tapasztalatszerzés biztosítása;
- kommunikációjának és társas kapcsolatainak támogatása;
- az életkorához és egyéni fejlettségéhez igazodó szokások és szabályok fokozatos kialakítása;
- a gyermek természetes kíváncsiságának, aktivitásának és felfedezőkedvének megőrzése.

A gyermeknek lehetőséget biztosítunk:

- a szabad játékra és a játékeszközök önálló megválasztására;
- a mindennapi helyzetekben való aktív részvételre;
- az önkiszolgálás és önállóság fokozatos gyakorlására;
- a saját tempójában történő próbálkozásra és fejlődésre;
- a szabad és örömteli mozgásra;
- a környezet biztonságos felfedezésére;
- társas kapcsolatok kezdeményezésére és megélésére;
- pihenésre, visszavonulásra és egyéni szükségleteinek jelzésére.

Az óvodapedagógus a gyermek önállósodását **nem sürgeti**, hanem megfelelő idővel, türelemmel, megerősítéssel és szükség szerinti segítségnyújtással támogatja.

Pedagógiai alapelvünk, hogy a három év alatti gyermeknek nem egy „kisebb óvodássá” kell válnia azért, hogy alkalmazkodni tudjon az óvodához. Az óvodai környezetet és pedagógiai támogatást igazítjuk úgy, hogy életkorának és egyéni fejlettségének megfelelően, biztonságban kapcsolódhasson be közösségünk életébe.

20. KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG, INTERKULTURÁLIS NEVELÉS ÉS A NEMZETISÉGI ÉRTÉKEK TISZTELETE

Pedagógiai szemléletünk fontos része a **kulturális sokszínűség elfogadása és az interkulturális érzékenység megalapozása**. Olyan óvodai környezet kialakítására törekszünk, amelyben a gyermekek természetes módon tapasztalhatják meg az emberek, családok, nyelvek, szokások és kulturális hagyományok sokféleségét.

Nevelőmunkánk során tiszteletben tartjuk a gyermekek és családjaik kulturális, nyelvi és nemzetiségi identitását. A különbségekre nem elkülönítő tényezőként, hanem a közösséget gazdagító értéknek tekintünk.

Intézményünkben e feladatok a befogadó óvodai nevelés részeként jelennek meg, **nem jelentenek elkülönített nemzetiségi óvodai nevelést**.

20.1. Céljaink

- A gyermekek nyitottságának, empátiájának, elfogadásának és egymás iránti tiszteletének erősítése.
- A kulturális, nyelvi és családi különbségek természetes elfogadásának megalapozása.
- A nem magyar anyanyelvű, illetve eltérő kulturális vagy nyelvi háttérrel érkező gyermekek befogadásának és közösségi beilleszkedésének támogatása.
- A gyermekek saját kulturális, nyelvi és nemzetiségi identitásának tiszteletben tartása.
- A gyermekek családi és kulturális értékeinek megbecsülése.
- A magyar nyelv megismerésének és használatának támogatása az életkori és egyéni sajátosságokhoz igazodva.
- A közösséghez tartozás élményének erősítése úgy, hogy közben minden gyermek megőrizhesse saját identitását.

20.2. Feladataink

- A nem magyar anyanyelvű gyermekek közösségi beilleszkedésének támogatása a játék, a közös tevékenységek, a mozgás, a mese, az ének és a mindennapi kommunikáció természetes helyzetekben.
- Egyéni bánásmód és differenciált pedagógiai támogatás alkalmazása a nyelvi és kommunikációs különbségek áthidalása érdekében.
- A gyermek számára elegendő idő és biztonság biztosítása a magyar nyelv megértéséhez és fokozatos használatához.
- A gyermek saját anyanyelvének, családi kultúrájának és identitásának tiszteletben tartása.
- Az óvodai közösségben jelen lévő, illetve a helyi környezethez kapcsolódó kulturális és nemzeti értékek – mesék, dalok, játékok, szokások, hagyományok, népművészeti értékek – életkorhoz igazodó megismertetése.
- A családok számára lehetőség biztosítása arra, hogy saját hagyományaikat, kulturális értékeiket és szokásaikat megosszák az óvodai közösséggel.
- A gyermekek közötti különbségek elfogadásának és az egymás iránti érdeklődésnek természetes módon történő erősítése.
- Az előítéletektől mentes, befogadó és tiszteletteljes óvodai légkör fenntartása.

20.3. A megvalósítás formái

A kulturális sokszínűség és az interkulturális nevelés **nem elkülönített foglalkozásként**, hanem az óvodai élet és a pedagógiai tevékenységek természetes részeként jelenik meg.

Megvalósításának lehetőségei különösen:

- mesék, versek, mondókák, dalok és zenei élmények;
- népi játékok, táncok és mozgásos tevékenységek;
- vizuális alkotások és népművészeti értékek megismerése;
- ünnepekhez, hagyományokhoz és jeles napokhoz kapcsolódó élmények;
- beszélgetések és közös tapasztalatszerzés;
- a családok kulturális értékeinek megismerése;
- a különböző nyelvek, szokások és életmódok iránti természetes gyermeki érdeklődés támogatása;
- közös játékok és közösségi élmények, amelyekben minden gyermek aktívan részt vehet.

A kulturális és nyelvi különbségek kezelésében az óvodapedagógus **nem a különbségek eltüntetésére törekszik**, hanem arra, hogy azok mellett is biztosítsa a gyermek közösséghez tartozását, érzelmi biztonságát és fejlődését.

20.4. Együttműködés a családokkal

A családokat a gyermek kulturális és nyelvi identitásának legfontosabb közvetítőiként tiszteljük. Törekszünk arra, hogy megismerjük a gyermek számára fontos családi szokásokat, hagyományokat és értékeket, és ezeket – a család nyitottságát tiszteletben tartva – az óvodai nevelés során is figyelembe vesszük.

A családok bevonása minden esetben **lehetőség, nem elvárás**. Fontosnak tartjuk, hogy egyetlen gyermek vagy család se kerüljön olyan helyzetbe, amelyben kulturális, nyelvi, nemzetiségi vagy más identitását akarata ellenére kellene megjelenítenie vagy képviselnie.

Pedagógiai alapelvünk, hogy a gyermekek közötti különbségek nem választanak el bennünket egymástól. A befogadó óvodai közösségben minden gyermek megtapasztalhatja, hogy saját értékeivel, nyelvi és kulturális háttérével együtt a közösség teljes értékű tagja.

21. AZ ÓVODAI NEVELÉST GAZDAGÍTÓ KIEGÉSZÍTŐ LEHETŐSÉGEK

Intézményünk pedagógiai arculatát gazdagítják azok a kiegészítő lehetőségek, amelyek az óvodai nevelés alapfeladatai mellett további élményeket, tapasztalatokat és mozgásos, művészeti, kulturális vagy közösségi tevékenységeket kínálhatnak a gyermekek számára.

Célunk, hogy a gyermekek érdeklődésüknek, egyéni adottságaiknak és szükségleteiknek megfelelően sokszínű élményekhez juthassanak, miközben **elsődleges marad a szabad játék, a mindennapos mozgás, a pihenés, a közvetlen tapasztalatszerzés és az óvodai nevelés tevékenységrendszere.**

A kiegészítő programok megszervezése minden esetben a gyermekek életkori sajátosságainak, egyéni terhelhetőségének és mindenek felett álló érdekének figyelembevételével történik. A részvétel – az adott tevékenység jellegének megfelelően – önkéntes, illetve szülői igényhez vagy hozzájáruláshoz kötött.

A konkrét lehetőségeket az adott nevelési évben rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételek, a szülői igények, valamint az intézmény és együttműködő partnerei lehetőségei határozzák meg.

21.1. Kiegészítő lehetőségeink

Hitoktatás

Intézményünk a szülői igények figyelembevételével és a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően lehetőséget biztosít a gyermekek számára az egyházak, vallási közösségek által szervezett hit- és vallásoktatásban való részvételre.

Az óvoda az ehhez szükséges intézményi feltételeket a jogszabályi keretek és helyi lehetőségei szerint biztosítja. A részvétel önkéntes, a szülő döntésén alapul.

Játékos idegen nyelvi ismerkedés

Szülői igény és megfelelő szakmai feltételek megléte esetén lehetőség nyílik a gyermekek életkorához igazodó, játékos idegen nyelvi élmények biztosítására.

Ennek célja nem az iskolai értelemben vett nyelvoktatás, hanem az idegen nyelv hangzásával, egyszerű kifejezéseivel, dalaival, mondókáival és játékos kommunikációs helyzeteivel való örömteli ismerkedés.

Néptánc, népi játékok

Együttműködő partnereink közreműködésével lehetőséget biztosíthatunk a gyermekek számára a néptánc, a népi játékok, népdalok és hagyományok élményszerű megismerésére.

A tevékenységek támogatják a mozgáskultúra, a ritmusérzék, a közösségi együttműködés és a nemzeti kulturális értékekhez való pozitív kötődés alakulását.

Balet és egyéb művészeti mozgásformák

Szülői igény és megfelelő szakmai feltételek esetén lehetőség biztosítható életkorhoz igazodó balett- vagy más művészeti mozgásos tevékenységben való részvételre.

A foglalkozások célja a mozgás örömeinek megélése, a testtudat, a koordináció, a ritmusérzék és az önkifejezés támogatása.

Labdás és egyéb játékos mozgásos tevékenységek

Az óvodai nevelést gazdagító mozgásos lehetőségek keretében – az aktuális együttműködések és programok függvényében – labdás, sportjellegű és egyéb játékos mozgásos tevékenységeket kínálhatunk a gyermekek számára.

Célunk a mozgás megszerettetése, a mozgáskoordináció, az ügyesség, az együttműködés és a közösségi élmény támogatása, **nem pedig a teljesítményközpontú sporttevékenység.**

Gyermekjoga és egyéb élményalapú mozgásformák

Szülői igény és megfelelő szakmai feltételek esetén gyermekjoga vagy más, az óvodás korosztályhoz igazodó élményalapú mozgásforma is gazdagíthatja az óvodai lehetőségeket.

A játékos gyakorlatok a mozgás örömeinek megélését, a testtudat, az egyensúly, a figyelem és a testi-lelki jóllét támogatását szolgálhatják.

21.2. A kiegészítő lehetőségek szervezésének alapelvei

A kiegészítő programok szervezése során:

- figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, egyéni fejlettségét, érdeklődését és terhelhetőségét;
- biztosítjuk a gyermekek biztonságát és érzelmi jóllétét;
- törekszünk arra, hogy a tevékenységek játékosak, élményszerűek és gyermekközpontúak legyenek;
- a részvételt nem tesszük a gyermek óvodai közösséghez tartozásának feltételévé;
- tiszteletben tartjuk a családok döntését és lehetőségeit;
- a programok nem szoríthatják háttérbe a szabad játékot, a mindennapos mozgást, a pihenést és az óvodai nevelés alapvető tevékenységeit;
- a külső közreműködőkkel megvalósuló tevékenységeket az intézmény működési rendjével és pedagógiai alapelveivel összhangban szervezzük.

Az adott nevelési évben ténylegesen megvalósuló kiegészítő programokat és együttműködések az éves munkatervben, illetve az intézmény aktuális tájékoztatási rendje szerint jelenítjük meg.

Pedagógiai alapelvünk, hogy a kiegészítő lehetőségek akkor szolgálják valóban a gyermek fejlődését, ha örömet és új élményeket adnak, miközben megőrzik az óvodáskor legfontosabb értékeit: a játék szabadságát, a mozgás örömét, a kíváncsiságot és a gyermeki felfedezés lehetőségét.

ZÁRÓ GONDOLAT

Szívvel-lélekkel – ilyen a mi óvodánk

Mi hiszünk abban, hogy a gyermekkor megismételhetetlen. Ezért óvodánkban minden nap, minden pillanat számít. **Szívvel-lélekkel nevelünk**, mert tudjuk: a gyermeki lélek ott bontakozhat ki igazán, ahol biztonságban érzi magát, elfogadásra, figyelemre és szeretetre talál.

Ami bennünket jellemez

- **Természetközeli szemléletünk** élményt ad: felfedezést, mozgást, kertészkedést, sétát, tapasztalatszerzést esőben és napsütésben. A természet számunkra nem csupán díszlet, hanem a nevelés és a tanulás természetes közege.
- **Projektalapú nevelésünk** lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek kérdezzenek, felfedezzenek, próbálkozzanak, saját tapasztalataikból tanuljanak, miközben megélik az alkotás és a közös gondolkodás örömét.
- **Családbarát működésünk** bizalmon, együttműködésen és nyitottságon alapul. A családokra nevelőpartnerként tekintünk, hiszen a gyermek fejlődését akkor tudjuk a legeredményesebben támogatni, ha az óvoda és a család kölcsönösen tiszteli és segíti egymást.
- **Inkluzív szemléletünk** nem csupán pedagógiai elv, hanem mindennapi gyakorlat. Valljuk, hogy minden gyermek érték, minden gyermek más, és mindenkit megillet a lehetőség arra, hogy saját fejlődési útján, a számára megfelelő támogatással bontakozhasson ki.

Hagyományaink és közösségi értékeink

Intézményi hagyományaink, **jó gyakorlataink, természethez és jeles napokhoz kapcsolódó programjaink, családi és közösségi eseményeink** összekötik a gyermekeket, családokat és az óvoda dolgozóit.

Ezek az alkalmak nem önmagukért fontosak számunkra, hanem azért, mert közös élményeket teremtenek, erősítik az összetartozást, és lehetőséget adnak arra, hogy a gyermekek saját környezetükhöz, településükhöz, hagyományaikhoz és közösségükhöz érzelmileg is kötődjenek.

Gyermekképünk

A gyermek **kompetens, kíváncsi, cselekvő és fejlődésre képes személyiség**, aki saját egyéni fejlődési utat jár be. Feladatunk, hogy olyan környezetet teremtsünk számára, amelyben kérdezhet, próbálkozhat, hibázhat, felfedezhet, játszhat és örömmel tanulhat.

Nem azt várjuk, hogy minden gyermek ugyanoda, ugyanazon az úton és ugyanabban az időben érkezzen meg. **A saját fejlődéséhez szükséges lehetőséget, időt, figyelmet és támogatást biztosítjuk számára.**

Óvodapedagógus-képünk

Az óvodapedagógus nem csupán ismeretek közvetítője, hanem **modell, kísérő, támogató és biztonságot adó felnőtt**, aki szakmai tudásával, empátiájával, kreativitásával és reflektív gondolkodásával segíti a gyermek fejlődését.

Figyel, értelmez, tervez, támogat és visszatekint saját pedagógiai munkájára. Ismeri a gyermekeket, és nem egy elképzelt „ideális óvodához” próbálja őket igazítani, hanem **szakemberként keresi és megtalálja azt az utat, amelyen az adott gyermeket tovább tudja segíteni.**

Szívvel-lélekkel

Mi olyan óvodát építünk, ahol **a gyermek lehet gyermek.**

Ahol van ideje játszani, mozogni, kérdezni, felfedezni, alkotni, mesét hallgatni, barátkozni, nevetni – és néha egyszerűen csak megpihenni.

Ahol a nevelés és a tanulás nem különül el az élettől, hanem annak természetes része.

Ahol tudjuk, hogy a szakmai tudás nélkülözhetetlen, de önmagában nem elegendő.

Ahol a szív is nevel.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Érvényességi rendelkezések

A Kiszombori Karátson Emília Óvoda Pedagógiai Programja **2025. szeptember 1-jétől határozatlan ideig érvényes.**

A Pedagógiai Program **2026. évi felülvizsgálatát és módosítását** az intézmény működési feltételeiben bekövetkezett változások, valamint a dokumentum aktualizálásának szükségessége indokolta.

A 2026/2027. nevelési évtől az intézmény a fenntartó döntése alapján **hat óvodai csoporttal működik.** A csoportszám bővülésével összefüggésben változtak az intézmény személyi és szervezeti feltételei, ezért szükségessé vált a Pedagógiai Program érintett részeinek felülvizsgálata és aktualizálása.

A felülvizsgálat során a Pedagógiai Program egyes rendelkezéseit a hatályos jogszabályi környezethez, az intézmény tényleges működéséhez és szakmai gyakorlatához igazítottuk.

A módosítás **nem változtatja meg az intézmény Pedagógiai Programjának alapvető értékeit, céljait és nevelési elveit,** hanem azok megtartása mellett biztosítja a dokumentum és a tényleges intézményi működés összhangját.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatára és módosítására a továbbiakban is sor kerül, amennyiben azt jogszabályváltozás, az intézmény működésében bekövetkező jelentős változás vagy szakmai indok szükségessé teszi.

A Pedagógiai Program nyilvánossága

A Kiszombori Karátson Emília Óvoda Pedagógiai Programja nyilvános. A Pedagógiai Program Kiszombor Nagyközség Önkormányzatának hivatalos honlapján, az intézmény számára kialakított felületen hozzáférhető. Az intézmény biztosítja továbbá, hogy a szülők és más érdeklődők a Pedagógiai Programot megismerhessék, és annak tartalmáról – igény esetén – tájékoztatást kapjanak.

A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása

Nevelőtestületi elfogadó záradék

A Kiszombori Karátson Emília Óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Program 2026. évi módosítását a 3/2026. (IX.07.) számú nevelőtestületi határozatával elfogadta.

Kelt: Kiszombor, 2026. szeptember 7.

Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna
Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna
igazgató

Igazgatói jóváhagyás

A Kiszombori Karátson Emília Óvoda nevelőtestülete által elfogadott Pedagógiai Program 2026. évi módosítását jóváhagyom.

Kelt: Kiszombor, 2026. szeptember 7.

Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna
Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna
igazgató

Fenntartói egyetértő záradék

Kiszombor Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete a Kiszombori Karátson Emília Óvoda Pedagógiai Programja 2026. évi módosításának azon rendelkezéseihez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a/2026. (.....) KNÖT határozatával egyetértését adta.

Kelt: Kiszombor, 2026.

P.H.

.....
fenntartó képviselőjében

Tárgy: Kiszombori Karátson Emília Óvoda Pedagógiai Programjának felülvizsgálata

/2026. (VIII. 26.) KNÖT h.

HATÁROZATI JAVASLAT

Kiszombor Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete megtárgyalta Kiszombori Karátson Emília Óvoda Pedagógiai Programjának felülvizsgálata tárgyú előterjesztést és az alábbi döntést hozta:

Kiszombor Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel egyetért a Kiszombori Karátson Emília Óvoda Pedagógiai Programjában foglaltakkal.

A Pedagógiai Program jelen határozat mellékletét képezi.

A határozatról értesül:

- Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna óvodaigazgató
- Szirbik Imre alpolgármester
- Dr. Gácsi Zoltán jegyző
- Irattár